

PUSEMOR

New needs and innovative strategies

Zagotavljanje javnih storitev v alpskih območjih
Najsodobnejši pristopi – priporočila – dobra praksa

Zaključno poročilo medregionalnega projekta INTERREG III B

PUSEMOR

(Javne storitve v redko poseljenih gorskih območjih)

junij 2007

PUSEMOR

New needs and innovative strategies

Avtorji: Švicarski center za gorske regije (SAB), Geneviève Petite in Thomas Egger
Rosinak & Partner, Eva Favry Table des matières
Prevedla (iz angleščine): mag. Marta Štembergar

1 UVOD	07
1.1 PUSEMOR: OZADJE PROJEKTA	07
1.2 CILJI PROJEKTA	07
1.3 VODENJE PROJEKTA	08
2 STANJE JAVNIH STORITEV V TESTNIH OBMOČJIH	09
2.1 ZNAČILNOSTI TESTNIH OBMOČIJ	09
2.2 METODOLOGIJA	14
2.2.1 Različne vrste testnih območij	14
2.2.2 Izbrane javne usluge za analizo	16
2.3 REZULTATI TRANSNACIONALNE PRIMERJAVE	17
2.4 RAZPRAVA	20
3 REGIONALNE STRATEGIJE IN PILOTNI PROJEKTI	23
3.1 CILJI IN POSTOPKI DELOVNIH SKLOPOV 7	23
3.2 PREGLED REGIONALNIH STRATEGIJ	24
3.3 METODOLOGIJA ZA RAZVIJANJE PILOTNIH PROJEKTOV	27
3.4 OPIS PILOTNIH PROJEKTOV PUSEMOR	37
3.5 ZAKLJUČKI	45
3.5.1 Splošna ocena projektov	52
3.5.2 Dejavniki uspeha lokalnih / regionalnih projektov	52
3.5.3 Učinki pilotnih projektov PUSEMOR	53
4 PRIPOROČILA	54
4.1 REZULTATI PRIMERJALNE ANALIZE PRAVNEGA OKVIRA	54
4.2 POLITIČNA PRIPOROČILA	55
4.2.1 Na ravni ES	55
4.2.1 Na državni ravni	56
4.2.3 Na regionalni in občinski ravni	56
4.3 PRIPOROČILA PO SEKTORJIH	57
4.4 PRIPOROČILA ZA PRIPRAVO PROJEKTOV.....	58
4.4.1 Kakšne vrste projektov naj bi pripravili?	58
4.4.2 Kdo naj bi pripravil projekte za javne storitve?	59
4.4.3 Kako organizirati zagotavljanje javnih storitev?.....	59
4.4.4 Kakšna je vloga regij in občin?.....	60
4.4.5 Kateri so pomembni koraki pri pripravi projektov?.....	60
5 ZAKLJUČEK	61
GRADIVA	62
PRILOGE	63
PRILOGA 1: ANALIZA PO SEKTORJIH POLITIČNEGA OKVIRA PO DRŽAVAH	63
PRILOGA 2: SEZNAM OSEB, VKLJUČENIH V PROJEKT PUSEMOR	71
PRILOGA 3: SEZNAM NAJBOLJŠIH PRAKS (ZBRANO OKTOBRA 2005)	77

Seznam slik

Slika 1: Določitev testnih območij	09
Slika 2: Velikost testnih območij	11
Slika 3: Prebivalstvo v testnih območjih leta 2001	11
Slika 4: Gostota prebivalstva leta 2001	12
Slika 5: Razvoj prebivalstva v letih 1981-2001	13
Slika 6: Delež prebivalstva, starejšega od 65 let	21
Slika 7: Dnevna migracija leta 2001	22
Slika 8: Pilotni projekti v posameznih testnih območjih	37

Seznam preglednic

Preglednica 1: Delovni sklopi in vodilni partnerji	08
Preglednica 2: Testna območja	10
Preglednica 3: Vrste podeželskih območij	15
Preglednica 4: Javne storitve pod drobnogledom	16
Preglednica 5: Ocena stanja javnih storitev	18
Preglednica 6: Opombe k preglednici 5	19

Seznam okrajšav

BL	Zvezna dežela
SKP	Skupne kmetijske politike
FOSD-CH	Zvezni urad za prostorski razvoj Švice (Bundesamt für Raumentwicklung ARE)
GAL	Lokalna akcijska skupina »Appennino Genovese«
IKT	Informacijske in komunikacijske tehnologije
IREALP	Inštitut za uporabne ekološke in ekonomske raziskave v alpskih območjih (Italija)
OECD	Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj
UOP	Usmerjevalni odbor projekta
RMO	Regionalnoo vodstvo Vzhodne Tirolske
RVSO	Regionalna zveza Südlicher Oberrhein
SAB	Švicarski center za gorske regije
SSI	Storitve splošnega interesa
DS	Delovni sklop

Povzetek

Leta 2004 je Zvezni urad za prostorski razvoj Švice (Swiss Federal Office of Spatial Development, FOSD-CH) pooblastil Švicarski center za gorske regije (Swiss Center for mountain regions, SAB), da naj pripravi projekt v okviru programa Območje Alp medregionalnega projekta INTEREG IIIB s poudarkom na javnih storitvah (ali storitvah splošnega interesa) v redko poseljenih alpskih območjih. Razlogov za začetek takšnega projekta je bilo več. V redko poseljenih območjih nudenje storitev navadno ni zanimivo z ekonomskega vidika zaradi nizke operativne stopnje, visokih stroškov vzdrževanja, odmaknjenosti, težavne topografije ipd. Zato zasebni podjetniki neradi odpirajo posle v takih območjih, obstoj javnih storitev pa je negotov zaradi liberalizacije trga in ukinjanja javnih sredstev. Vendar pa so javne storitve ključni dejavnik na lokalni ravni, saj pritegnejo nove priseljence in delovna mesta ter zagotavljajo decentralizacijo poselitvenega vzorca. Hkrati pa tudi prispevajo k družbeni povezanosti in ohranjanju regionalne identitete. Projekt PUSEMOR (Javne storitve v redko poseljenih gorskih območjih) je strateški projekt, katerega cilj je razvijanje pilotnih projektov v redko poseljenih območjih alpskega loka na eni strani ter priprava političnih priporočil za ohranjanje in vzdrževanje javnih storitev v teh območjih na drugi strani. Projekt je potekal od januarja 2005 do junija 2007, sodelovale pa so naslednje države alpskega loka: Avstrija, Francija, Nemčija, Italija, Slovenija in Švica.

Dva glavna dosežka projekta sta:

- 1) Razvoj okoli 30 pilotnih projektov na različnih področjih javnih storitev na podeželju ali v gorskih območjih po celih Alpah.
- 2) Natančna analiza stanja javnih storitev v šestih državah partnericah in priprava seznama priporočil.

Poudarek v okviru projekta je bil na naslednjih storitvah:

- javni prevoz in ceste
- zdravstvene storitve
- izobraževanje in usposabljanje
- telekomunikacije: širokopasovni dostop do spleta, radio in televizija
- vsakodnevne potrebe: pošte, trgovine, restavracije ipd

Izkušnje pri projektu Pusemor so nas naučile, da so pogoji za vse zgoraj navedene storitve odvisni od socialno-ekonomskih in prostorskih značilnosti. Ponudbe javnih storitev so na splošno zadovoljive v turističnih in primestnih območjih. Nasprotno pa se odmaknjena območja na splošno soočajo z naslednjimi problemi glede javnih storitev:

- Obstoja zahteva po storitvah, vendar le-te še niso na voljo v regiji (npr. širokopasovni dostop do spleta ali otroški vrtci).
- Storitve so na voljo, vendar jih domačini malo uporabljajo (npr. trgovine, javni prevoz) zaradi neprimernega odpiralnega časa, urnikov ipd.
- Zaradi nizke donosnosti storitve izginjajo ali pa se vključujejo v večje enote (združevanje administrativnih storitev, zdravstvenih storitev). Navedene spremembe niso nujno negativne, vendar pa je pomembno omeniti, da morajo biti javne storitve dostopne vsem, ne glede na spol ali finančne zmožnosti.

Organi skupnosti in regij se srečujejo z izzivi, kako najti nove in inovativne rešitve, da bi ohranili in vzdrževali storitve v redko poseljenih območjih, še posebno v današnjem okolju, ki ga zaznamujejo procesi liberalizacije, rastoče priložnosti preko informacijskih in komunikacijskih tehnologij (IKT), vztrajno povečevanje avtomobilskega cestnega prometa in starajoče se prebivalstvo. Pričujoče poročilo naj bi služilo kot osnova za pomoč politikom in regionalnim načrtovalcem pri sprejemanju odločitev, ko so soočajo z vprašanji javnih storitev v zunajmestnih območjih. Vsebuje raznolike strategije in ukrepe, kot je sodelovanje znotraj skupnosti in iskanje sinergij med več sektorji. Priporočila za posamezne sektorje so navedena v prilogi k poročilu. Izkušnje pri projektu so tudi pokazale, da sta ozaveščanje in opolnomočenje prebivalstva izrednega pomena. Javne storitve v redko poseljenih območjih niso samo gospodarska zadeva, ampak so tudi ključnega pomena za družbeno povezanost, regionalno identiteto, enakopravnost in družbeno solidarnost. Zato je pomembno spodbujati njihovo uporabo in preko medijev redno obveščati javnost o vlogi javnih storitev na podeželju. Ponudniki pa morajo prilagoditi svoje ponudbe potrebam potrošnikov, ali sami od sebe ali pa tudi ne, kar izziva nove oblike upravljanja. Javne storitve v redko poseljenih območjih bi zato morale imeti veliko bolj vidno vlogo v programih Evropske skupnosti.

1 Uvod

Pričujoče poročilo je zaključno poročilo projekta PUSEMOR (okrajšava za Javne storitve v redko poseljenih gorskih območjih) v okviru medregionalnega projekta INTERREG III B. V poročilu je zbrano vse delo, opravljeno med januarjem 2005 in junijem 2007, predstavlja pa sintezo vmesnih regionalnih poročil (februar 2006), vmesnega transnacionalnega poročila (november 2006) in poročil o poteku pilotnih projektov, ki so jih pripravili projektni partnerji (februar 2007).

Prvo poglavje vsebuje kratek opis projekta in sodelujoče partnerje. V drugem poglavju je povzetek stanja javnih storitev ali storitev splošnega interesa¹ v alpskih območjih. Tretje poglavje predstavi 30 pilotnih projektov, izvedenih v testnih območjih. Na osnovi navedenih rezultatov in več izmenjav izkušenj smo v četrtem poglavju pripravili priporočila na politični in projektni ravni, da bi pomagali regijam pri izboljševanju stanja javnih storitev v odmaknjenih območjih.

1.1 PUSEMOR: Ozadje projekta

Zagotavljanje javnih storitev je ključni dejavnik razvoja v današnji mobilni družbi in gospodarstvu. Topografske značilnosti in često nizka poseljenost povzročajo, da lahko javne storitve v alpskih regijah pokrivajo samo del svojih stroškov delovanja. Liberalizacija trga in drugi dejavniki grozijo, da se bo razpoložljivost nekaterih storitev še nadalje zmanjševala. Potrebno je razviti nove strategije ponudbe za izboljšanje kvalitete in dostopnosti javnih storitev ob hkratnem zniževanju stroškov.

Da bi našli inovativne rešitve za vzdrževanje javnih storitev v redko poseljenih območjih, je Zvezni urad za prostorski razvoj Švice (Bundesamt für Raumentwicklung ARE, FOSD-CH) leta 2004 pooblastil Švicarski center za gorske regije (Swiss Center for Mountain Regions, SAB), da naj pripravi evropski projekt na to temo.

1.2 Cilji projekta

Cilji projekta PUSEMOR so razviti trajnostne strategije in inovativne rešitve za izboljšanje zagotavljanja javnih storitev v redko poseljenih gorskih območjih ter doseči, da bodo ta območja privlačna za razvoj gospodarstva in za bivanje.

Za doseg navedenih ciljev projekt uporablja tako analitični kot strateški / politični pristop. Analiza zbira obstoječa znanja iz različnih sodelujočih regij, jih združuje na metodološki način ter razširja na posamezna področja. Strateški vidik se ukvarja z oblikovanjem konceptov, pripravljenih za izvajanje, ter s pilotnimi projekti za izboljšanje zagotavljanja javnih storitev v redko poseljenih gorskih območjih.

1 Pri projektu PUSEMOR smo se osredotočili na izvajanje pilotnih projektov in nismo porabili velika časa na teoretičnem ozadju tematike, zato sta izraza »javne storitve« in »storitve splošnega interesa« v tem poročilu uporabljena kot sopomenki.

1.3 Vodenje projekta

Partnerji iz šestih večjih alpskih držav (Avstrije, Švice, Nemčije, Francije, Italije in Slovenije) sodelujejo v projektu PUSEMOR. Vsako državo predstavljata ena ali dve regijski skupini (glejte preglednico 2).

SAB je odgovoren za tehnično vodenje, medtem ko je finančno vodenje odgovornost Regije Lombardije in Inštituta za uporabne ekološke in ekonomske raziskave v alpskih območjih (Istituto di Ricerca per l'Ecologia ed Economia Applicate alle Aree Alpine, IREALP).

Projekt se je pričel januarja 2005 in se bo zaključil septembra 2007, sofinancira pa ga program Območje Alp (medregionalni projekt INTERREG III B).

Podrobnejša shema vodenja projekta je razvidna v spodnji preglednici, ki prikazuje razdelitev v 9 delovnih sklopov (DS) ter za njih odgovorne partnerje.

Preglednica 1: Delovni sklopi in vodilni partnerji

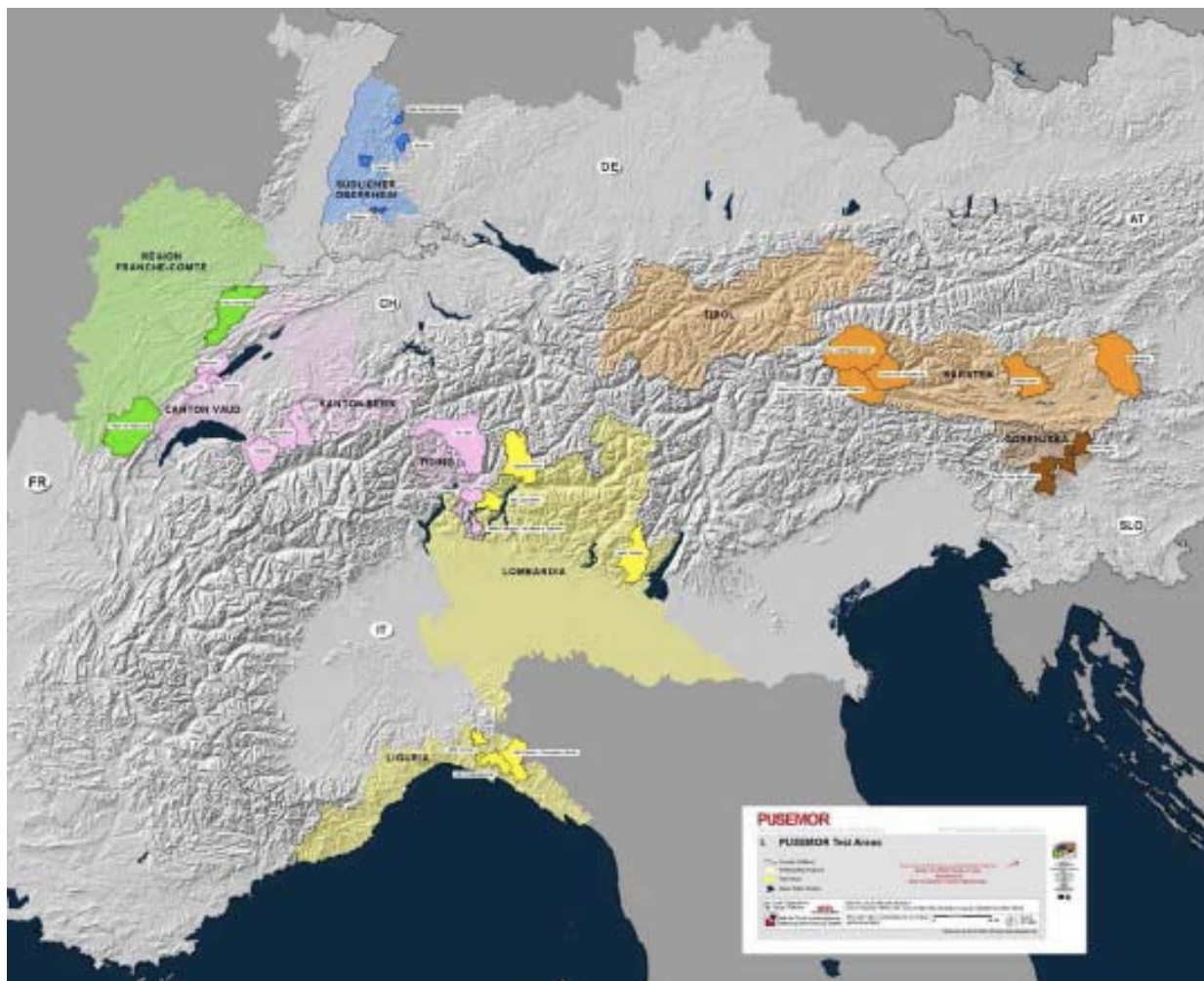
delovni sklop	vsebina	vodilni partner
DS 1	transnacionalne aktivnosti za pripravo projekta	SAB
DS 2	transnacionalno vodenje projekta	SAB / Regija Lombardija / IREALP
DS 3	vodenje projekta na državni / regionalni ravni	vsak posamezni partner
DS 4	informiranje javnosti	Regija Lombardija / IREALP
DS 5	regionalne raziskave	Slovenija
DS 6	transnacionalna primerjava	Regionalna zveza Südlicher Oberrhein in Zvezna dežela Tirolska (mape)
DS 7	pilotni projekti	Zvezna dežela Koroška
DS 8	zaključno poročilo in zaključna konferenca	SAB
DS 9	promocija rezultatov projekta	Regija Lombardija / IREALP

2 Stanje javnih storitev v testnih območjih

2.1 Značilnosti testnih območij

Vsaka od 9 regionalnih skupin je določila najmanj po dve testni območji, kjer naj bi se izvajali pilotni projekti. Ta testna območja so dober prikaz različnih gorskih območij v okviru programa Območje Alp medregionalnega projekta INTERREG III B (Slika 1). Preglednica 2 ponazarja celoten niz testnih območij skupaj z njihovimi regionalnimi skupinami.

Slika 1: Določitev testnih območij

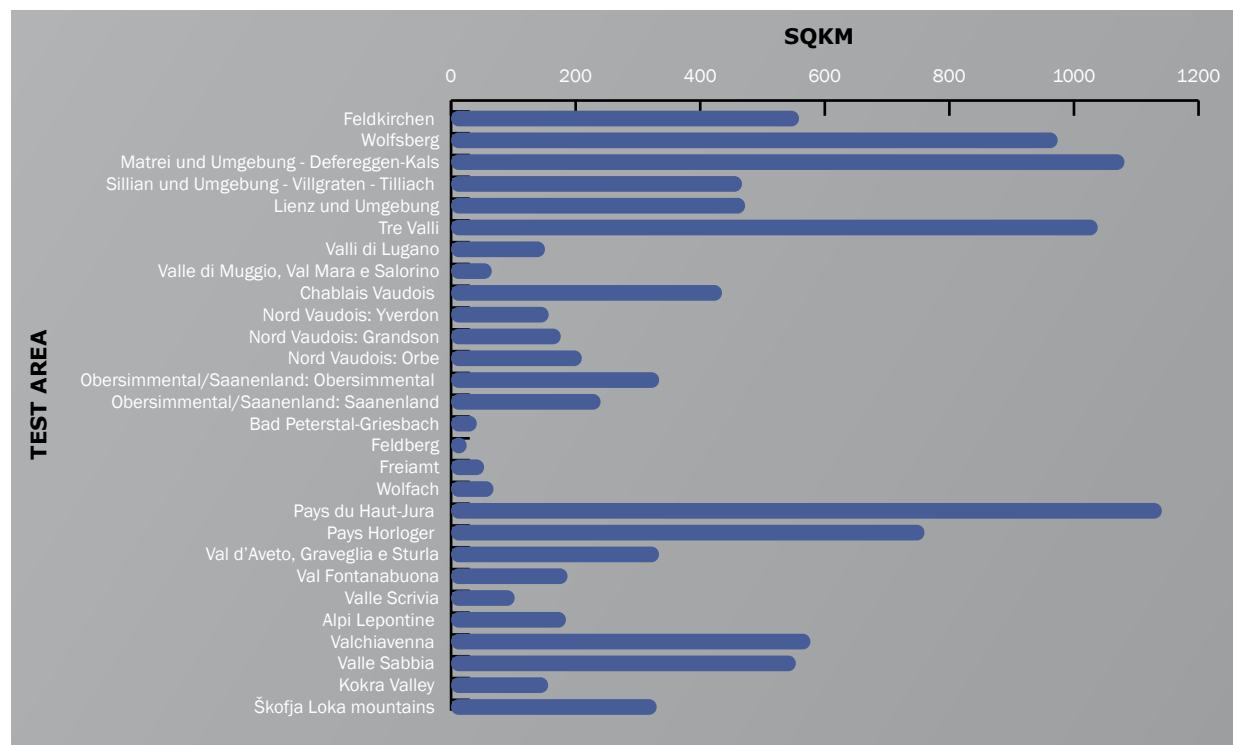
Preglednica 2: Testna območja

Pays	Zone test	Partenaire (équipe régionale)
Italija	Val Chiavenna, Valle Sabbia, Lepontinske Alpe	Regija Lombardija in IREALP
	odmaknjena območja Alta Valle Scrivia, Val d'Aveto, Graveglia in Sturla, Val Fontanabuona	GAL «Appenino Genovese»
Francija	Pays du Haut-Jura, Pays Horloger	Regija Franche-Comté
Švica	Regija Nord vaudois, Regija Chablais vaudois, Regija Obersimmental-Saanenland	Skupina zahodne Švice: Kantona Vaud in Bern
	Tre Valli, Valli di Lugano, Valle di Muggio, Val Mara in Salorino	Kanton Ticino
Nemčija	Bad Peterstal-Griesbach, Feldberg, Freiamt, Wolfach	Regionalna zveza Südlicher Oberrhein
Avstrija	Zveza za prostorsko načrtovanje Matri z okolico Deferegggen-Kals, Zveza za prostorsko načrtovanje Sillian z okolico Villgraten-Tilliach, Zveza za prostorsko načrtovanje Lienz z okolico	Zvezna dežela Tirolska
	Feldkirchen, Wolfsberg	Zvezna dežela Koroška
Slovenija	Škofjeloško hribovje, dolina Kokre	BSC Kranj

Vsa testna območja so bila pregledana skladno z naslednjimi merili: velikost testnega območja, gostota posejnosti, razvoj prebivalstva in demografija.

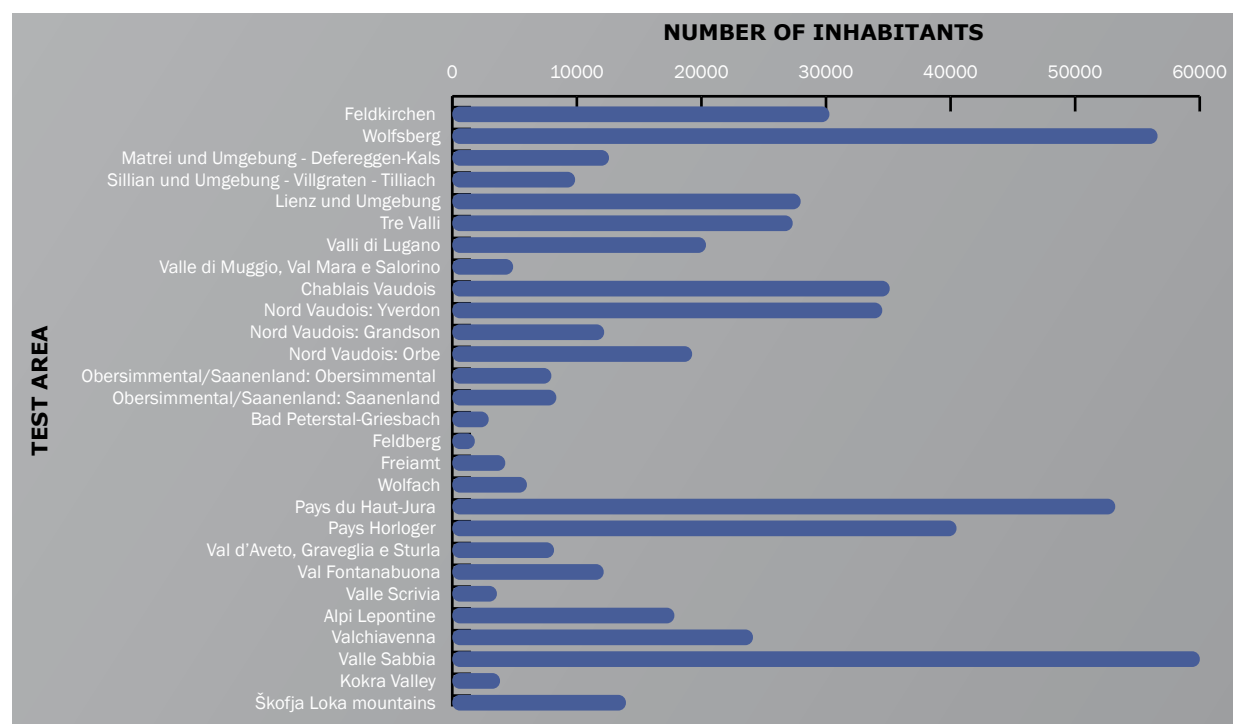
Velikost testnega območja (Slika 2): Testna območja Wolfsberg, Zveza za prostorsko načrtovanje Matri z okolico Deferegggen-Kals, Tre Valli, Pays du Haut-Jura in Pays Horloger spadajo med večja testna območja, ki merijo več kot 750 km². Najmanjše testno območje je Feldberg, ki meri manj kot 25 km².

Slika 2: Velikost testnih območij

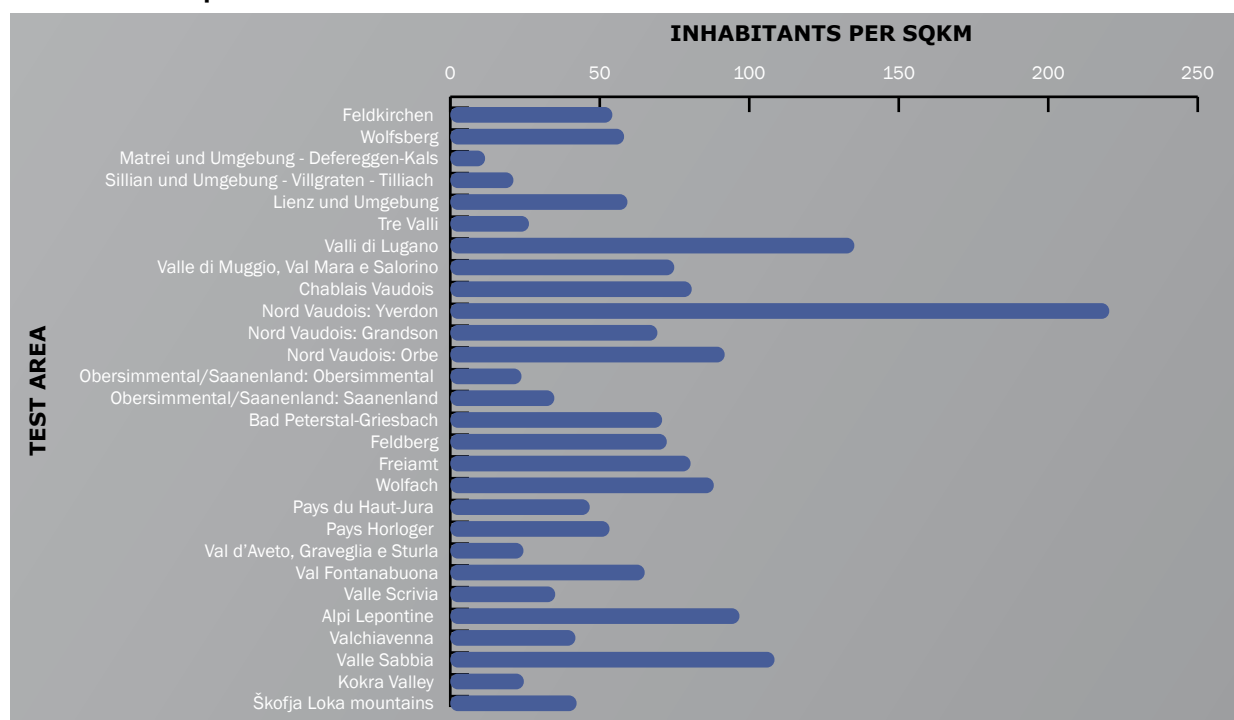
Prebivalstvo (Slika 3): Skupina manjših testnih območij z manj kot 5000 prebivalci vključuje Valle di Muggio/ Val Mara in Salorino, Bad Peterstal-Griesbach, Feldberg, Freiamt, Valle Scrivia in dolino Kokre. Najbolj poseljeno testno območje je Valle Sabbia s 60.000 prebivalci.

Slika 3: Prebivalstvo v testnih območjih leta 2001

Gostota prebivalstva (Slika 4): Gostota prebivalstva je še posebno zanimiva, saj se projekt PUSEMOR ukvarja z redko poseljenimi območji. Iz slike 4 je razvidno, da imajo testna območja Valli di Lugano, Yverdon in Valle Sabbia več kot 100 prebivalcev na km², kar pomeni, da niso redko poseljena. Navedena testna območja vključujejo majhna mesta (Yverdon) ali njihova predmestja (Lugano, Brescia).

Slika 4: Gostota prebivalstva leta 2001

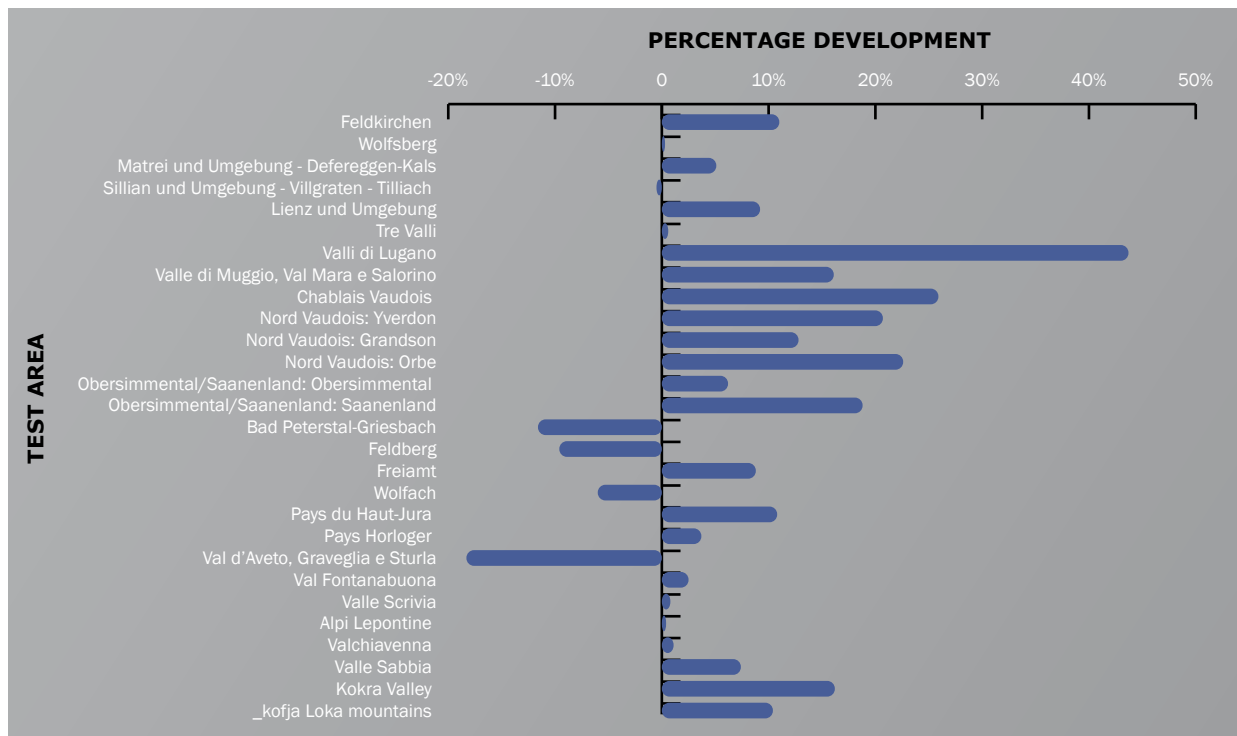

Nasprotno pa so testna območja Zveza za prostorsko načrtovanje Matrei z okolico Deferegggen-Kals, Zveza za prostorsko načrtovanje Sillian z okolico Villgraten-Tilliach, Obersimmental, Val D'Aveto/Graveglia in Sturla ter dolina Kokre zelo redko poseljena, saj imajo manj kot 25 prebivalcev na km². Navedena testna območja so visoka gorska območja s pretežno neplodnim in neposeljenim terenom, razen Val d'Aveto / Graveglia in Sturla ter dolina Kokre.

Gostota prebivalstva v večini testnih območij je med 70 in 80 prebivalcev na km² in se jih lahko opredeli kot redko poseljena.

Razvoj prebivalstva (Slika 5): Testna območja Valli di Lugano, Chablais vaudois, Yverdon, Orbe, Saenenland in dolina Kokre kažejo zelo pozitiven razvoj prebivalstva s 15 % stopnjo prirastka od leta 1981. Nasprotno pa je v istem časovnem obdobju število prebivalcev občutno upadlo v testnih območjih Zveze za prostorsko načrtovanje Sillian z okolico Villgraten-Tilliach, Bad Peterstal-Griesbach, Feldberg, Wolfach in Val d'Aveto/Graveglia in Sturla.

Slika 5: Razvoj prebivalstva v letih 1981-2001

Napoved:

Na osnovi statističnih podatkov smo izračunali spodaj navedene trende v gibanju prebivalstva za naslednjih 20 let.

Mirovanje ali upad:

- Wolfsberg: - 7 % do leta 2021
- Feldkirchen: - 2 % do leta 2021
- Bad Peterstal-Griesbach: - 9,4 % do leta 2025
- Feldberg: - 10,0 % do leta 2025
- Freiamt: - 3,3 % do leta 2025
- Wolfach: - 2,9 % do leta 2025

Porast (v glavnem zaradi migracije):

- Chablais vaudois + 6.000 prebivalcev do leta 2020
- Nord vaudois in njegova okrožja do leta 2020: Yverdon: + 8.000 prebivalcev, Orbe: + 4.000 prebivalcev, Grandson: + 1.700 prebivalcev
- Število prebivalcev območja Freiamt se bo verjetno še nadalje počasi zviševalo.
- Regija Lombardija + 1,3 % skupni letni prirastek do leta 2010

2.2 Metodologija

Cilj DS 5 in DS 6 je bila priprava ilustracije stanja javnih storitev v testnih območjih. Za izdelavo primerjalne analize smo razvrstili posamezna testna območja po družbeno-ekonomskih in geografskih merilih. Nato pa smo pregledali določen niz storitev bolj podrobno v okviru posameznih testnih območij.

2.2.1 Različne vrste testnih območij

Testna območja se med seboj izredno razlikujejo po topografiji, velikosti, oddaljenosti, družbeno-ekonomski strukturi ipd. Predpostavljamo, da stanje javnih storitev ni enako v turističnih območjih, oddaljenih predelih ali predmestnih naseljih. Vendar pa se zahteva skupna klasifikacija za izdelavo primerjalne analize ter za opredelitev strategij na področju zagotavljanja storitev.

Tako smo testna območja razdelili med štiri različne vrste².

- Kmetijska ali zunajmestna območja: Območja te vrste opredelujeta prevladovanje kmetijskega sektorja in oddaljenost od glavne mreže javnega prevoza. Dodatni značilnosti sta upad ali mirovanje števila prebivalcev in pomanjkanje infrastrukture.
- Turistična območja: Turizem je prevladujoči sektor; veliko število nočitev in večji delež delovnih mest v storitvah zaznamujeta vključena mesta in vasi. Dodatni značilnosti sta nihajoče število prebivalcev ali opazna sezonska uporaba infrastrukture.
- (Bivša) industrijska območja: Sekundarni sektor je trenutno ali je bil nedavno velikega pomena v teh območjih. Tipična značilnost je porast števila starejših prebivalcev, medtem ko skupno število prebivalcev miruje ali pa upada.
- Primestna območja (dnevne migracije): Primestna območja sestavlja velik ali zelo velik delež prebivalcev, ki se vsak dan vozijo na delo v središča ali strnjena naselja, predvsem zaradi pomanjkanja lokalnih delovnih mest. Značilnosti teh območij so porast števila prebivalcev, neustrezne infrastrukture in negativni vplivi na naravne vire zaradi širjenja urbanih območij in povečane uporabe osebnih avtomobilov.

Zaradi zahtevnosti klasifikacije hibridnih oblik nekaterih testnih območij smo razvrstili taka testna območja pod več kot eno prostorsko vrsto, kjer je bilo to mogoče. Tako smo testna območja razvrstili, kot je razvidno iz spodnje preglednice, z upoštevanjem omenjenih omejitev.

2 Glejte FOSD-CH, Poročilo o prostorskem razvoju, Bern, 2005, 26-27.

Preglednica 3: Vrste podeželskih območij

testna območja	kmetijska (ali zunajmestna) območja	turistična območja	(bivša) industrijska območja	primestna območja (dnevne migracije)
Feldkirchen				
Wolfsberg				
Zveza za prostorsko načrtovanje Matarei z okolico Deferegggen-Kals				
Zveza za prostorsko načrtovanje Sillian z okolico Villgraten-Tilliach				
Zveza za prostorsko načrtovanje Lienz z okolico				
Tre Valli				
Valli di Lugano				
Valli di Muggio / Val Mara in Salorino				
Chablais vaudois				
Nord vaudois				
Obersimmental / Saanenland				
Bad Peterstal-Griesbach				
Feldberg				
Freiamt				
Wolfach				
Pays du Haut-Jura				
Pays Horloger				
Val d'Aveto / Graviglia in Sturla				
Val Fontanabuona				
Valle Scrivia				
Lepontinske Alpe				
Valchiavenna				
Valle Sabbia				
Dolina Kokre				
Škofjeloško hribovje				

2.2.2 Izbrane javne usluge za analizo

Za pripravo analize stanja javnih storitev so se partnerji projekta PUSEMOR odločili za osredotočenje na naslednje javne storitve:

Preglednica 4: Javne storitve pod drobnogledom

Domaines	Services publics visés
prevoz	osebni prevoz (kakovost cest) javni prevoz (avtobusi in vlaki)
javna uprava	lokalne in regionalne pisarne javne uprave policija
zdravstvo in skrb za starejše	splošni zdravniki in specialisti bolnice, lekarnice, zdravstveni centri, domovi za starejše občane storitve za starejše občane
otroško varstvo in izobraževanje	otroški vrtci in otroško varstvo šole (osnovne, srednje) priložnosti za strokovno in osebno usposabljanje
telekomunikacije	TV in radio širokopolovna povezava in dostop do spleta
vsakodnevne potrebe	trgovine z živilskimi in neživilskimi izdelki poštne in bančne storitve (bankomat) gorivo osebne storitve (frizer ipd.)

Za pridobitev jasne slike stanja javnih storitev smo uporabili različne pristope, kot so razgovori s ključnimi osebammi in strokovnjaki, vprašalniki, ankete in statistične analize, ki so bili pretežno izvedeni poleti 2005. Vsak partner je sledil svojemu pristopu, ki je bil najbolj primeren glede na pogoje v določenem testnem območju. Glejte regionalna poročila za podrobnejše rezultate in metodologijo, uporabljeno v posameznih testnih področjih³.

Zbrali pa smo tudi »najboljše prakse«. Različni projekti za izboljšanje javnih storitev že obstajajo v vseh sodelujočih državah. V okviru DS 5 so zbrali in analizirali okoli 50 takih projektov med vsemi partnerji projekta PUSEMOR. Obstoječe »najboljše prakse«, zbrane s transnacionalno izmenjavo, so služile kot zakladnica idej za oblikovanje novih, inovativnih rešitev (vsebina DS 7). Seznam »najboljših praks« je na voljo v prilogi, bolj podrobno pa na spletni strani www.pusemor.net.

3 Regionalna poročila in transnacionalna poročila so na voljo na spletni strani www.pusemor.net

2.3 Rezultati transnacionalne primerjave

Transnacionalna primerjava je pokazala, da se javne storitve v posameznih testnih območjih soočajo s tremi različni pojavi:

- Obstaja zahteva po storitvah, vendar le-te še niso na voljo v regiji. Na primer, širokopasovna povezava in dostop do spleta ali otroški vrtci.
- Storitve so na voljo, vendar jih domačini ter mali in srednji podjetniki malo uporabljajo. Tu gre še posebno za lokalne trgovine z živili in regionalne vlake. Ti ponudniki imajo zatorej resne težave z donosnostjo. Storitve se ne uporabljajo, ker ne odgovarja na dejanske potrebe prebivalstva (neprimeren odpiralni čas, predolg potovalni čas, slaba povezanost ipd.) in zaradi povečane uporabe osebnih avtomobilov ter obstoja drugih ponudb v regiji (npr. veliki nakupovalni centri).
- Storitve so na voljo, vendar jim grozi ukinitve v bližnji prihodnosti zaradi liberalizacije, privatizacije ipd. (npr. lokalna javna uprava, zdravstvene storitve ipd.).

Preglednica spodaj (Preglednica 5) za vsako skupino storitev v posameznem testnem območju prikazuje trenutno stanje, trend v preteklosti ter v bodoče. Različne barve ocenjujejo dejansko (2005) stanje javnih storitev:

- rdeča: zelo problematično
- oranžna: problematično
- svetlo zelena: brez težav
- zelena: dobro
- sivo: brez ocene

Puščice ➤ kažejo razvoj v zadnjih petih letih in trend v bodoče.

Opombe (*1) nudijo podrobnejšo obrazložitev stanja v posameznem testnem območju in se nanašajo na preglednico 6.

Preglednica 5: Ocena stanja javnih storitev

primerjava – ocena storitev (upoštevanje dostopa in kakovosti storitev za vse standardne skupine uporabnikov)			področja javnih storitev																	
država	regija	območje	prevoz			javna uprava			zdravstvo skrb za starejše			otroško varstvo izobraževanje kultura			Telekomunikacije			vsakodnevne potrebe		
			Zadnjih pet let	Trenutno stanje	Trend v bodoče	Zadnjih pet let	Trenutno stanje	Trend v bodoče	Zadnjih pet let	Trenutno stanje	Trend v bodoče	Zadnjih pet let	Trenutno stanje	Trend v bodoče	Zadnjih pet let	Trenutno stanje	Trend v bodoče	Zadnjih pet let	Trenutno stanje	Trend v bodoče
AT – Avstrija	Koroška	Feldkirchen *1	↘	*3	↘	→	→	→	→	*4	↘	→	→	→	→	→	→	→	→	→
		Wolfsberg *2	↘	*3	↘	→	→	→	→	*4	↘	→	→	→	→	→	→	→	→	→
	Tirolska	Vzhodna Tirolska, Okrožje Lienz	↘	*1	→	→	→	→	→	→	→	→	*2	→	→	*3	→	→	→	→
CH – Svica	Ticino	Tre Valli	↗	↘	*1	↗	↘	*1	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	↘
		Valli di Lugano	↗	↘	*1	↗	↘	*1	→	→	→	↗	→	→	→	→	→	→	→	↘
		Valle di Muggio, Val Mara in Salorino	→	↘	*1	↘	↘	*1	→	→	→	↗	→	↘	*2	→	→	→	→	↘
	Vaud	Chablais vaudois	↘	*1	↘	→	→	→	→	*2	→	→	*3	→	→	*4	→	→	*5	↘
		Nord vaudois	↘	↘	↘	→	→	→	→	*2	→	→	*3	→	→	→	→	→	*5	↘
	Bern	Obersimmental Saanenland	→	*1	↘	→	→	→	→	*2	↘	→	→	→	→	*4	→	→	*5	↘
DE Nemčija	Südlicher Oberrhein	Bad Peterstal-	↘	↘	↘	→	→	→	→	↘	↘	↘	→	→	→	→	→	→	→	↘
		Griesbach	↘	↘	↘	→	→	→	→	↘	↘	↘	→	→	→	→	→	→	→	↘
		Feldberg	↘	↘	↘	→	→	→	→	↘	↘	↘	→	→	→	→	→	→	→	↘
		Freiamt	↘	↘	↘	→	→	→	→	↘	↘	↘	→	→	→	→	→	→	→	↘
FR France	Franche-Comté	Pays du Haut-Jura	↘	↘	↘	→	→	→	*1	↘	↘	↘	*2	↘	↘	↘	↘	↘	↘	↘
		Pays du Horloger *3	↘	*4	↘	→	→	→	→	*5	↘	↘	*6	↘	↘	↘	↘	↘	↘	↘
IT Italije	Ligurija	Val d'Aveto, Graveglia in Sturla	↗	*1	→	→	→	→	→	*2	↘	↗	*3	→	↘	*4	↗	→	→	→
		Val Fontanabuona	→	↘	→	→	→	→	→	*5	↘	→	→	→	↘	↘	↗	→	→	→
		Valle Scrivia	↘	↘	→	→	→	→	→	→	↘	→	→	→	→	↘	↗	→	→	→
	Lombardija	Lepontinske Alpe	↘	↘	→	→	→	→	→	*1	→	↘	↘	*2	→	↘	↗	→	→	→
		Valchiavenna	↘	↘	→	→	→	→	→	→	↘	↘	↘	*2	→	↘	↗	→	→	→
		Valle Sabbia	↘	↘	→	→	→	→	→	→	↘	↘	↘	*2	→	↘	↗	→	→	→
SLO Sloveńie	Gorenjska	Dolina Kokre *1	↘	↘	↘	→	→	→	→	↘	↘	↘	↘	↘	↘	↘	↘	↘	↘	↘
		Škofjeloško hribovje *2	↘	↘	↘	→	→	→	→	→	↘	↘	↘	↘	↘	↘	↘	↘	↘	↘

Preglednica 6: Opombe k preglednici 5

opombe – primerjalna ocena storitev		
država	regija	zvezdica
AT - Avstrija	Koroška	<p>*1: Tukaj: ocene s strani zasebnih uporabnikov; izjave se zelo razlikujejo od ocene malih in srednjih podjetnikov: zelo problematično podrobneje: avtobusne in železniške storitve, policijske storitve, nakupovalni objekti, pošta in bencinske črpalke; problematično podrobneje: uprava okrožja, otroško varstvo, priložnosti za strokovno usposabljanje, splet/IKT mreže in bančne storitve</p> <p>*2: Tukaj: ocene s strani zasebnih uporabnikov; izjave se zelo razlikujejo od ocene malih in srednjih podjetnikov: zelo problematično podrobneje: železniške storitve in priložnosti za strokovno usposabljanje; problematično podrobneje: lokalna uprava, policija, prodaja na drobno, splet/IKT mreže in otroško varstvo</p> <p>*3: Problematično podrobneje: avtobusne in še posebno železniške storitve (Wolfsberg: zelo problematična kakovost železniških storitev); tudi na splošno problematično: trenutno in bodoče financiranje prevoza, še posebno prevoz otrok v šolo</p> <p>*4: V povprečju: Bolje ocenjene storitve za starejše kot zdravstvene storitve.</p>
	Tirolska	<p>*1: Problematično podrobneje: kakovost storitev javnega prevoza</p> <p>*2: Na splošno: Trenutno ni večjih težav, razen dostopnosti do višje- in visoko-šolskega izobraževanja</p> <p>*3: Na splošno: Trenutno ni večjih težav, razen kakovosti spletne povezave in hitrega dostopa do spleta.</p>
CH - Švica	Ticino	<p>*1: Zavis od političnih odločitev uprave Kantona Ticino in švicarske vlade</p> <p>*2: Zavis od odločitev lokalne uprave</p>
	Vaud in Bern (= Skupina zahodne Švice)	<p>*1: Problematično podrobneje: železniške storitve in delno kakovost cest (gorski predeli); tudi na splošno problematično: trenutno in bodoče financiranje prevoza</p> <p>*2: Na splošno: dobro stanje; vendar: na splošno je čedalje bolj težavno najti splošne zdravnike na podeželju; nekatere pozitivne pa tudi negativne spremembe v bodoče glede oskrbovanja bolnišnic</p> <p>*3: Na splošno: Trenutno ni večjih težav, razen otroškega varstva in strokovnega usposabljanja</p> <p>*4: Na splošno: Trenutno ni večjih težav, razen sprejemanja TV in radijskih signalov v nekaterih območjih</p> <p>*5: Na splošno: Trenutno ni večjih težav, razen oskrbovanja lokalnih trgovin z živili in bankomatov; skupina starejših uporabnikov brez osebnih avtomobilov je še posebno zaskrbljena zaradi tega</p>
DE - Nemčija	Südlicher Oberhein	Na splošno: Opazili so več trendov v bodoče, ki lahko predstavljajo možno osnovo za lokalni razvoj: Zlasti še dodatna pomembnost infrastrukture za hitro izmenjavo podatkov in spremembe v maloprodajnem sektorju
FR - Francija	Franche-Comté	<p>*1: Zdravstvo: problematično, še zlasti splošni zdravniki in specialisti ter lekarna; vendar: skrb za starejše: brez težav</p> <p>*2: Otroško varstvo in izobraževanje: zelo problematično; vendar: kultura: problematična</p> <p>*3: Prikazano tukaj: ocenjevanje s strani zasebnih uporabnikov; na osnovi dostopnosti</p> <p>*4: Regionalno poročilo opiše stanje kot precej problematično</p> <p>*5: Skrb za starejše: zelo problematično; vendar: zdravstvo: problematično</p> <p>*6: Otroško varstvo in izobraževanje: zelo problematično; vendar: kultura: brez težav</p>
IT - Italija	Ligurija	<p>*1: Trenutno stanje ocenjeno s strani malih in srednjih podjetnikov: problematično</p> <p>*2: Zdravstvo: problematično - splošni zdravniki; vendar: skrb za starejše: dobro stanje, v bodoče so potrebne samo nove zgradbe</p> <p>*3: Vendar: problematično trenutno stanje glede srednjih in strokovnih šol</p> <p>*4: Zelo problematično stanje: hitra spletna povezava</p> <p>*5: Vendar: trenutno stanje splošnih zdravnikov in lekarn je dobro</p>
	Lombardija	<p>*1: Kakovost storitev v glavnem ni problematična; vendar: dostop do teh storitev je problematičen</p> <p>*2: Otroško varstvo: dobro stanje / brez težav; vendar: izobraževanje in kultura: problematično</p>
SLO - Slovenija	Gorenjska	<p>*1: Osredotočenje na najbolj odmaknjene gorske predele testnega območja, najbolj problematična področja podrobneje: kakovost cest, avtobusne storitve, TV in radijski signal, splet / širokopasovna povezava</p> <p>*2: Osredotočenje na najbolj odmaknjene gorske predele testnega območja, najbolj problematična področja podrobneje: kakovost cest, avtobusne storitve, bolnišnica / zdravniki</p>

2.4 Razprava

Na osnovi analiziranih podatkov lahko izjavimo, da so med vsemi storitvami najbolj nezadovoljive naslednje:

- prevoz
- zdravstvo in skrb za starejše
- telekomunikacije

Za naslednja tri področja storitev lahko pričakujemo poslabšanje v bližnji prihodnosti:

- prevoz
- zdravstvo in skrb za starejše
- vsakodnevne potrebe

Oskrbo vsakodnevnih potreb nudijo v glavnem zasebna podjetja, brez udeležbe javnega sektorja. Nadaljnje zniževanje povpraševanja (zaradi upada števila prebivalcev) v nekaterih državah spremlja prostorska koncentracija zaradi širjenja maloprodajnih enot (ekonomija obsega). Razpoložljivost in dostopnost storitev se bo verjetno še poslabšala v območjih, ki jih že zaznamuje nizka gostota poseljenosti.

Težave so navadno manj pereče v turističnih območjih, saj je prisotno dobro in relativno neprekinjeno povpraševanje po javnih storitvah ter nadpovprečni dohodek v vključenih občinah. Kljub temu pa pomnoževalni učinek turizma ni vedno dovolj za ustalitev in zagotavljanje javnih storitev.

Območja, ki se nahajajo blizu središč, lahko izkoristijo razpoložljivost delovnih mest, infrastrukture in storitev. Lahko rečemo, da je obseg obstoječih in pričakovanih težav tesno povezan z dostopnostjo posameznega območja.

Nadalje pa stanje zelo zavisi tudi od posamezne skupine uporabnikov, t.j. oseb z omejeno mobilnostjo, starejših občanov, družin z otroci ali najstniki v šolah ter njihovih zelo specifičnih potreb.

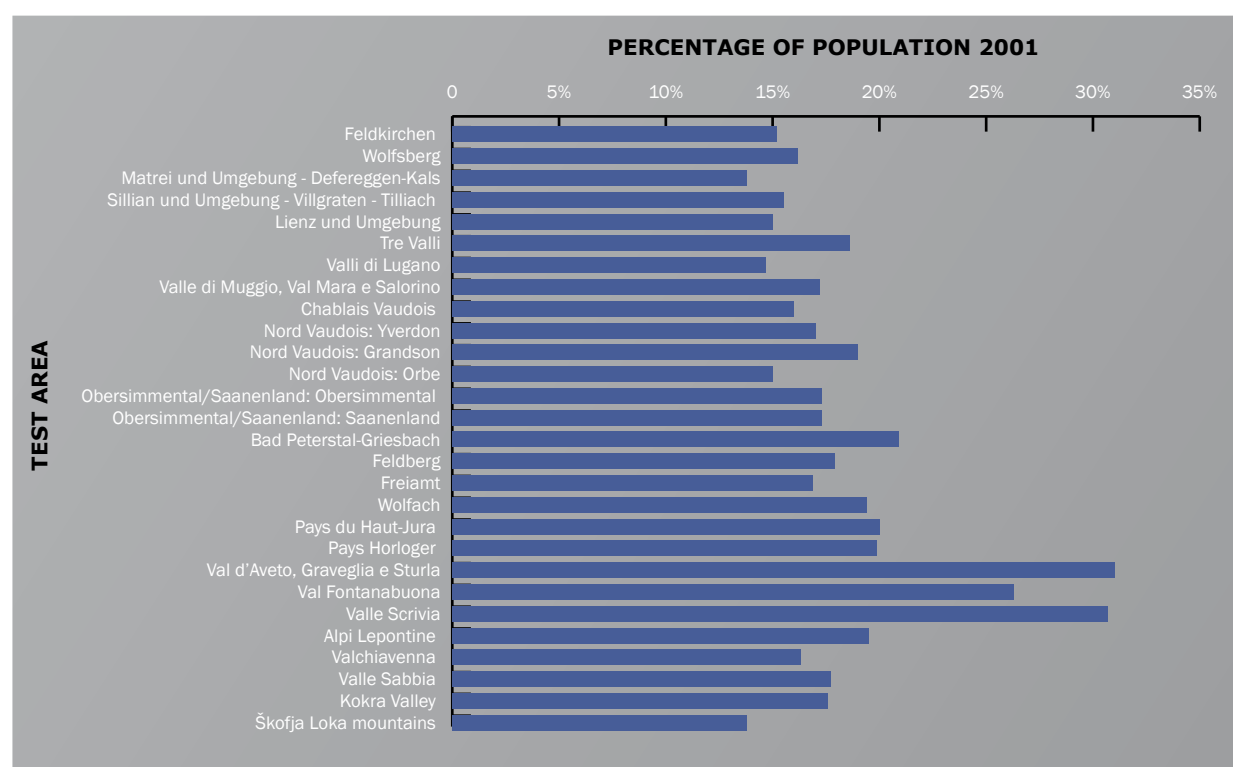
Povzamemo lahko, da je bil strah pred nadaljnjim zmanjševanjem kakovosti in dostopnosti do javnih storitev jasno izražen v razgovorih in anketah.

Poleg tega so spremembe v prostorski strukturi območja vedno povezane z razvojnimi trendi v družbi in gospodarstvu, na dejanske (in vidne) trende prostorskega razvoja pa močno vplivajo nekateri večji megatrendi v ozadju. Lahko navedemo pet takoimenovanih megatrendov, ki vplivajo na alpski prostor:

- globalizacija in terciarizacija gospodarstva, nadaljnji razvoj »družbe znanja«, povečevanje mednarodne delitve dela
- demografske spremembe (starajoče se prebivalstvo in migracija), nove družbene strukture in novi načini življenja / novi modeli združevanja dela, družinskega življenja in prostega časa
- nove tehnologije, če posebnost nove informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT) ter nova področja naprav, ko so npr. telemedicina, spletno nakupovanje, učenje na daljavo itd.
- povečana mobilnost (prometa dobrin in potnikov) na mednarodni ravni, kakor tudi na regionalni ravni, bolj prilagodljivi sistemi proizvodnje in trgovine (»pravočasnost«)
- klimatske spremembe in povečana tveganja naravnih nesreč, kumulativni pritisk na naravne vire, izguba biotske raznovrstnosti in habitatov ter (v bodoče) povečan poudarek na obnovljivih naravnih virih.

Testna območja kažejo precej enotno sliko glede demografskih sprememb ter deleža ljudi, starejših od 65 let, ki ni veliko nad povprečjem (Slika 7). Samo testna območja Bad Peterstal-Griesbach, Val d'Aveto/Graveglia in Sturla, Val Fontanabuona in Valle Scrivia imajo povišan odstotek (več kot 20%) ljudi, starejših od 65 let.

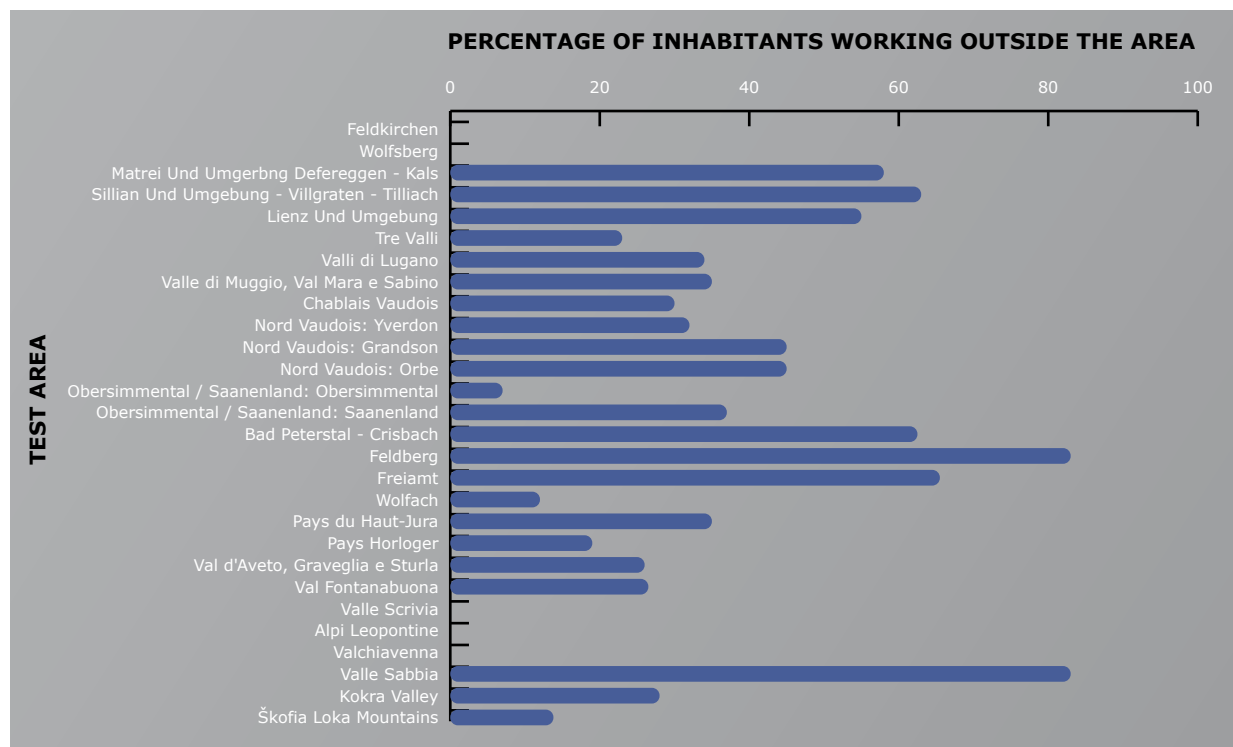
Illustration 6 : Répartition de la population âgée de plus de 65 ans

Zviševanje povprečne starosti prebivalstva - kakor tudi zviševanje deleža zelo starih ljudi - bo še posebej pripeljalo do sprememb zahtev po kakovostni osnovni infrastrukturi v testnih območjih Bad Peterstal-Griesbach, Val d'Aveto/Graveglia in Sturla, Val Fontanabuona in Valle Scrivia. Večji poudarek bo na zagotavljanju zdravstva in še zlasti na skrbi za starejše ter manj na otroškem varstvu in izobraževanju. Na splošno je potreba po ustrezni prilagoditvi odgovarjajoče infrastrukture pomembna v skoraj vseh testnih območjih.

Drugi trend, ki vpliva na zagotavljanje javnih storitev, je povečana mobilnost prebivalstva odmaknjenih predelov. Veliko ljudi je zaposlenih v središčih in uporabljajo storitve (trgovine, pošto, frizerja ipd.) na poti domov in bližje delovnemu mestu. S tem povezano zmanjševanje povpraševanja ogroža vzdrževanje obstoječe infrastrukture ter potemtakem oskrbo manj mobilnega dela prebivalstva, kot so upokojenci.

Illustration 7 : Déplacements domicile-travail 2001

Testna območja Freiamt, dolina Kokre, Zveza za prostorsko načrtovanje Matrei z okolico Deferegggen-Kals, Zveza za prostorsko načrtovanje Sillian z okolico Villgraten-Tilliach, Zveza za prostorsko načrtovanje Lienz z okolico, Feldberg ter Wolfach kažejo najvišji odstotek (več kot 50%) ljudi, ki se vsak dan vozijo na delo.

Omenjeni megatrendi ne vplivajo samo na prostorsko strukturo testnih območij, ampak tudi na njihov sistem zagotavljanja javnih storitev. Ustrezni javni organi in ponudniki javnih storitev morajo upoštevati omenjene megatrende, se jim prilagoditi in najti nove rešitve za sistem storitev in njegovo oskrbo.

Kot največji izziv lahko navedemo stabilizacijo »klasičnih« elementov infrastrukture, še zlasti prevoza in distribucijskega sistema za osebe in dobrine, kakor tudi primerno povezanost do sodobne informacijske in komunikacijske tehnologije. Prevoz in IKT sta dva načina, ki lahko pripomoreta k boljši dostopnosti storitev za vse prebivalce ter male in srednje podjetnike.

3 Regionalne strategije in pilotni projekti

3.1 Cilji in postopki delovnega sklopa 7

V okviru delovnega sklopa 7 projekta PUSEMOR je vsak partner projekta PUSEMOR skupaj z regionalnimi udeleženci razvil 3-5 lokalnih ali regionalnih pilotnih projektov ter pričel z izvajanjem projekta. Tako so oblikovali 30 pilotnih projektov, pripravljenih za izvajanje. Pilotni projekti naj bi izboljšali kakovost javnih storitev v redko poseljenih gorskih območjih, skladno z obstoječimi regionalnimi strategijami in rezultati analiz projekta PUSEMOR v testnih območjih (glejte 2. poglavje). Projekti naj bi bili transnacionalnega interesa (zglede za druga redko poseljena območja). Nadalje je bil cilj DS 7 izpeljati strateška priporočila za razvoj takih projektov (glejte 5. poglavje). DS 7, kot temeljni delovni sklop projekta PUSEMOR, je deloval od januarja 2005 do junija 2007, porabil 42% celotnega proračuna projekta PUSEMOR ter pokazal vidne rezultate. Naloge so bile razdeljene med partnerje projekta PUSEMOR, kot sledi: Vsi partnerji so pripravili pilotne projekte v svojih regijah ter pričeli z njihovim izvajanjem. Zvezna dežela Koroška je kot vodilni partner DS 7 opredelila smernice, pomagala drugim partnerjem projekta PUSEMOR in urejala izmenjavo izkušenj. Zvezni deželi Koroški je pomagala Lokalna akcijska skupina »Appennino Genovese«, ki je organizirala en sestanek usmerjevalnega odbora projekta PUSEMOR.

Delovni sklop 7 je vključeval naslednje naloge:

Regionalni okvir – pregled pomembnih regionalnih strategij

Za jasen vpogled v stanje posamezne regije in zagotovitev, da bodo pilotni projekti PUSEMOR primerni regionalnim strategijam, so partnerji projekta PUSEMOR najprej opredelili obstoječe regionalne strategije in dejavnosti glede osnovnih storitev. Nadalje so uporabili rezultate DS 5 kot smernice, v okviru katerih naj bi izoblikovali pilotne projekte. Za DS 5 je vsak partner zbral najboljše prakse, ki se že izvajajo v posamezni regiji, da bi analizirali, kateri projekt je bil uspešen in zakaj ter najboljši način za izvajanje projekta.

Razvoj projektnih idej in izbor pilotnih projektov za izvajanje

Projektne ideje so bile zbrane z namenom priprave in izbora dobrih in obetajočih projektov, dodatnega razvoja in sestave podrobnega načrta. V ta postopek so bili vključeni lokalni udeleženci. Izvedljivost je bila preverjena in projekti ocenjeni. Nazadnje je vsak partner izbral od enega do pet pilotnih projektov za izvajanje. Zvezna dežela Koroška je predlagala naslednja merila ocenjevanja, ki so jih partnerji sprejeli in uporabili v svojih postopkih izbora:

- pozitiven učinek na zagotavljanje javnih storitev na gorskih področjih
- prispevek k izogibanju pomanjkljivostim, opaženih v regionalni analizi
- prispevek k izvajanju regionalnih strategij
- dobro vodenje projekta in zanesljiva finančna zasnova
- lokalna podpora in odobritev
- prenosljivost na druga gorska področja

Vse regije projekta PUSEMOR so zaključile postopek izbora poleti 2006.

Pričetek izvajanja projekta

Za uspešno izvajanje projekta so bili pripravljene podrobni projektni načrti, partnerji in izvrševalci projekta PUSEMOR so podpisali dogovore, nakar so stekle prve dejavnosti. Partnerji projekta PUSEMOR so predložili regionalna poročila o poteku pilotnih projektov februarja 2007.

Izmenjava izkušenj iz pilotnih projektov

Poleg izmenjave izkušenj med partnerji projekta PUSEMOR na sestankih usmerjevalnega odbora projekta je bila na dveh sestankih za širšo javnost ponudena poglobljena tematska izmenjava:

- Delavnica o IKT infrastrukturi in projektih je bila 3. in 4. julija 2006 na Vzhodnem Tirolskem v krajih Hopfgarten/Deferegggen, Lienz in Obertilliach; udeležilo se jo je 30 oseb, predvsem iz Regije Lombardije in Tirolske.
- Konferenca o bodočnosti javnih storitev je bila od 28. februarja do 1. marca 2007 v Beljaku na Koroškem. Tega dogodka se je udeležilo 120 oseb iz vseh alpskih držav, kar je omogočilo temeljno izmenjavo izkušenj.

3.2 Pregled regionalnih strategij

Regionalne zasnove ali načrti ne obravnavajo vedno ali izrecno problematike javnih storitev v podeželskih ali gorskih območjih, vendar pa različni dokumenti pristopajo k obravnavi določenih vidikov te široke problematike ali na celostni teritorialni način ali na način, osnovan po sektorjih. Partnerji PUSEMOR pa so poudarili drugačne pristope, saj je pregled regionalnih strategij služil samo kot smernica za nadaljnje delo vsakega partnerja v okviru regije, kjer delajo. Omenjene regionalne politike so bile:

Regionalni vladni programi:

Politična deklaracija Vladni program Koroške 2004-2009 omenja več pomembnih ciljev, kot so »zagotavljanje osnovnih šol«, »vzpostavljanje e-uprave« ali »preverjanje potrebe po otroškem varstvu in njegovo posodabljanje«, vendar pa ne omenja podrobnosti izvajanja.

V Regiji Franche-Comté je regionalna skupščina pri glasovanju za proračun 2007 izbrala problematiko osnovnih storitev za prebivalstvo kot eno izmed treh glavnih prednostnih nalog za obdobje 2007-2013 (na ravni »Pays« območij). Prilagoditev storitev je glavna problematika v naslednjih letih. Potrebe in teritorialni pristopi morajo biti usklajeni. Za učinkovito delovanje se lahko nove storitve financirajo samo ob natančnem pregledu obstoječih storitev in potreb. Zato bo Regija spodbujala teritorialne načrte storitev, ki bodo vključevali podrobno analizo obstoječega povpraševanja in ponudbe, kakor tudi določili prednostne naloge. Skladno s temi načrti bo Regija posredovala v korist dejavnostim, ki spodbujajo dopolnjevanje med mesti in podeželjem (z uporabo IKT). Regija bo tudi finančno podpirala opremo za šport, prosti čas, kulturo, izobraževanje, spodbujala vzpostavitev zdravstvenih ustanov ter podpirala povezanost storitev (kot so storitveni centri) in inovativne rešitve. Naslednje dejavnosti se smatrajo kot prispevek k doseganju splošnih ciljev Regije: ponovna oživitev demografije in gospodarskih dejavnosti na podeželju.

Uradno prostorsko in regionalno načrtovanje

Uradni načrti, kot je načrt Regije Südlicher Oberrhein, ki je zasnovan na splošni strategiji za trajnosti razvoj podeželja, nudijo obvezni okvir za nadaljnji razvoj nepozidanih območij, dovoljenja za (večje) maloprodajne centre ali več javnih zgradb. Omenjeni načrt podpira koncentracijo pomembnih javnih in osebnih storitev v središčnih lokacijah. To omogoča sorazmerno dobro dostopnost, še zlasti na podeželju. Prav tako pa prispeva k razvoju, usklajenem z zmožnostmi prevozne infrastrukture, ter stremi za visokokakovostnimi storitvami na osnovi razpoložljivih virov.

Regionalne razvojne zasnove

V nemški Regiji Südlicher Oberrhein so regionalne razvojne zasnove priložnostne dopolnitve k regionalnemu načrtovanju. Uvedli so jih za pospeševanje prostorskega razvoja, podpiranje sodelovanja med javnimi in zasebnimi ustanovami ter usklajevanje prostorsko pomembnih ukrepov.

Na Koroškem so na ravni okrožij pred kratkim vzpostavili priložnostne regionalne razvojne zasnove, ki jih je razvil Oddelek za načrtovanje pri vladi Koroške po intenzivnih posvetih z župani in drugimi lokalnimi osebami ter podjetniki. Zasnove opisujejo cilje in razvojne strategije na osnovi analize regionalnih prednosti in slabosti. Zasnove opredeljujejo tudi več ključnih projektov, ki naj bi napredovali do 2010. Omenjeni so naslednji cilji in strategije, pomembni za javne storitve:

- ohranjanje javnih storitev z večjo prilagodljivostjo, učinkovitostjo in povezovanjem (sodelovanjem) z oskrbo
- zasnove za socialne storitve, povezovanje občin
- ohranjanje, vzpostavitev in ocenjevanje potreb po osnovni javni oskrbi
- zasnove za manjše osnovne šole in otroške vrtce
- skrb za starejše, pomoč za ostarele in bolne na domu, pomoč pri gospodinjskih opravilih
- ohranjanje mobilnosti prebivalstva na podeželju, zasnove za regionalni promet, spodbujanje in povezovanje lokalnih iniciativ, razvoj regionalnega javnega prevoza
- spodbujanje lokalne maloprodaje

Zasnove regionalnega razvoja, ki uvajajo evropsko politiko za razvoj podeželja, omenjajo tudi problematiko javnih storitev, še zlasti za naslednje načrtovalno obdobje (od 2007 do 2013). Regija Ligurija bo z dodeljevanjem sredstev podpirala tiste osnovne storitve, ki so potrebne za gospodarstvo regije in prebivalstvo podeželja. Taka prednostna smernica je poudarjena v novem regionalnem programu za razvoj podeželja (PSR), katerega 3. poglavje (»Kakovost življenja na podeželju in razvejanost gospodarstva na podeželju«) se osredotoča na izboljšavo oskrbe storitev za podjetnike in posameznike, ki živijo na podeželju, da bi bile te regije bolj privlačne. Program predvideva podpiranje iniciativ, ki jih izvajajo posamezniki, večnamenske iniciative in javne storitve, ki jih neposredno upravlja regija:

- storitve za podjetnike, npr. ustvarjanje lokalnih mrež za spodbujanje sodelovanja med podjetniki, dostop do trga, tehnično posodabljanje, razširitev dostopa do spleta
- storitve za prebivalstvo na podeželju: ustvarjanje večnamenskih storitvenih mest s poštnimi in bančnimi storitvami, dostopom do spleta, dostavo izdelkov in zdravil ter drugimi storitvami javnega ali skupnega interesa
- razvoj dodatnih storitev s poudarkom na storitvah za otroke, starejše in tiste, ki ne morejo skrbeti sami zase
- razvoj dodatnih storitev javnega prevoza

Prostorsko načrtovanje na evropski ravni

Ministri držav članic ES, ki so odgovorni za prostorsko načrtovanje in prostorski razvoj, so sprejeli »Teritorialno agendo ES« med neuradnim srečanjem konec maja 2007. V listini navedeni prostorski ukrepi podpirajo cilje lizbonskih in göteborgskih strategij – predvsem pospeševanje trajnostnega gospodarskega razvoja in zagotavljanje novih zaposlitvenih priložnosti – ter tako zaokrožijo Evropske prostorske razvojne zasnove.

Skladno s tem lahko vse evropske regije prispevajo k ciljnemu razvoju. Tako »Teritorialna agenda« poudari pomembno vlogo, ki jo pri tem igra tudi podeželje. Navedena listina predlaga naslednje ukrepe:

- Podeželje naj opredeli svoje možnosti skupaj z urbanimi predeli in začrta razvojne strategije na regionalni ravni za boljšo dostopnost.
- Na podeželju morata javni in zasebni sektor zelo dobro sodelovati, da bi tako ohranjali potrebno infrastrukturo in storitve navkljub padanju števila prebivalcev.
- Za nudenje splošnega širokopasovnega dostopa do spleta naj bo novi projekt spletnega prometa »za celo območje, glede na potrebe« združen z vzpostavljanjem telekomunikacijskih infrastruktur.
- Evropska komisija in druge evropske ustanove morajo pregledati učinke evropske zakonodaje na trajnostni razvoj in nato izboljšati sodelovanje med politiko in iniciativami ES na področju prostorskega razvoja.
- Evropska komisija mora tudi zagotoviti nadaljnjo podporo za čezmejno, transnacionalno in medregionalno sodelovanje z učinkovitim načinom teritorialne povezanosti.
- Spodbujanje javnega in zasebnega sektorja prostorskega razvoja, da naj sami izvajajo dejavnosti za teritorialno povezanost.

Razvojni načrti za IKT in širokopasovni dostop do spleta

Nekateri partnerji projekta PUSEMOR so govorili o razvoju IKT, ko so imeli v mislih razvojne načrte za ta sektor.

V Avstriji so v letih 2005/2006 iniciativo za širokopasovni dostop do spleta izpeljali zvezni in provincialni organi. Posledica te iniciative je bila pomembna razširitev infrastruktur širokopasovnega dostopa do spleta v avstrijskih provincah. Skoraj celotno poseljeno območje na vzhodnem Tirolskem ima danes širokopasovni dostop do spleta zahvaljujoč iniciativi za širokopasovni dostop do spleta in zavzetosti številnih občin.

Regija Ligurija je razvila triletni operativni načrt za regionalno razširitev računalniške mreže med 2006 in 2008. Načrt poudarja, kako je vse večja uporaba širokopasovnega dostopa do spleta bistvenega pomena za dejansko izmenjavo podatkov in storitev na področju Regije in še posebno v odmaknjenih gorskih območjih. To je pa tudi osnova za razvoj »interoperabilnosti« med gorskimi občinami ter provincialnimi, regionalnimi in nacionalnimi organi, pa tudi za izboljšanje kakovosti storitev, namenjenih občanom. Cilj načrta je razviti širokopasovno povezavo v celotni Regiji ter tako odstraniti razlike med storitvami, ki so na voljo na obali, in tistimi, ki so na voljo v notranjosti ali gorskih območjih. Da bi zagotovili enotni razvoj, so v Regiji Liguriji dodelili dobršen del finančnih sredstev za vse potrebne naložbe. Ustanovili so skupino za usklajevanje razvoja širokopasovne povezave, ki vključuje Regijo Ligurijo in telekomunikacijska podjetja. Skupina naj bi razvila aktivnosti za spodbujanje enotnega razvoja projekta za širokopasovno povezavo v Liguriji in spremljala iniciative na regionalni in lokalni ravni. Razvili so že načrt širokopasovnih povezav na področju Ligurije, predvidena pa je tudi anketa za krajevne oblasti, da bi razvili načrt verjetnega povpraševanja po širokopasovnih storitvah. Omenjeni načrt predvideva izvedbo številnih projektov v štirih pilotnih območjih, eden od teh se bo izvajal na področju Lokalne akcijske skupine »Appennino Genovese«.

3.3 Méthodologie pour le développement de projets pilotes

Zaradi različnih strateških pristopov so partnerji projekta PUSEMOR uporabili zelo različne postopke pri razvijanju svojih pilotnih projektov. Odločili so se za problematiko, ki je smiselna v njihovi regiji, in uporabili svoje regionalne mreže. Kljub temu pa je bil v vseh regijah prisoten en pomemben skupni dejavnik: močna zavzetost lokalnih udeležencev.

Avstrija – Koroška

Analize projekta PUSEMOR v dveh koroških testnih območjih so pokazale, da je javni prevoz najbolj problematično področje javnih storitev, trendi v bodoče pa so nakazali še nadaljnje slabšanje v prihodnjih nekaj letih. Prvotno je skupina razmišljala, da bi bila osrednja tema pilotnih projektov ohranjanje mobilnosti dela podeželskega prebivalstva brez osebnega prevoza. Po drugi strani pa naj bi pilotni projekti gradili na obstoječih prednostih. Z anketami so ocenili socialne storitve za starejše kot zelo pozitivne. Z ozirom na pričakovano demografsko staranje prebivalstva bi bila lahko obstoječa prednost uporabna pri razvoju pilotnih projektov za bolj učinkovite in usklajene socialne usluge. Primeri najboljših praks, zbranih v okviru DS 5, nakazujejo na pomembnost neprireditnega sektorja za oskrbo visokokakovostnih storitev, ki so dobro prilagojene lokalnim potrebam.

Koroška skupina se prvotno ni osredotočala na določeno tematsko področje javnih storitev, saj bi morale biti mogoče razviti pilotne projekte na vseh področjih. Koroški pristop je bil izrazito usmerjen od spodaj navzgor: Lokalni udeleženci in organizacije, ki so izvajale projekt, so izredno dobro sodelovali. Ker je bil cilj razviti izvedljive in dobro sprejete projekte, bi morali biti lokalni udeleženci sami vir idej za pilotne projekte. Skupina projekta PUSEMOR bi jim samo dala priložnost za izvedbo projektov, o katerih so že predhodno razmišljali. Ocena projektnih idej naj bi s pomočjo ocenjevalnih meril zagotovila zveznost z rezultati regionalne analize. Druga odločitev pa je bila povezana s teritorialnim obsegom: Moralo bi biti mogoče podpirati projekte iz cele Koroške in ne samo iz testnih območij, določenih v DS 5.

Rezultati DS 5 projekta PUSEMOR so bili najprej predstavljeni v testnih območjih. Predvidene sinergije z razvojem novih projektov LEADER se niso iztekle kot načrtovano, ker je program LEADER zamujal. Za morebitne sinergije so pregledali ključne projekte regionalnih razvojnih zasnov. Po objavi prvega glasila projekta PUSEMOR je več regionalnih in lokalnih udeležencev predstavilo svoje projektne ideje in zasnove skupini projekta PUSEMOR pri Oddelku za načrtovanje Koroške. Skupina projekta PUSEMOR je zaprosila za podrobne zasnove projektov. Julija 2006 je skupina projekta PUSEMOR ocenila predložene projektne zasnove s pomočjo meril projekta PUSEMOR in opravila razgovore z odgovornimi osebami. Končno so izbrali tri pilotne projekte za izvajanje (glejte poglavje 3.4).

Dveh projektnih idej, povezanih z javnim prevozom in mobilnostjo, ni bilo mogoče izvršiti v okviru projekta PUSEMOR:

- Ideja hitre avtobusne storitve za prevoz na delo med krajem Feldkirchen in Celovcem, ki jo je predlagal oddelek za promet pri koroški vladi, je bila zavržena, ker ni bilo mogoče povezati interesov delavcev iz zunajmestnih skupnosti.
- Projektne ideje storitve lokalne mobilnosti, ki jo je predlagala skupnost Preitenegg, ni bilo mogoče izvesti, vendar pa so bila razčiščena nekatera vprašanja glede pravnih in upravnih ovir pri tovrstnih projektih.

Poleg tega je bilo potrebno zavreči projekt Delo s podeželsko mladino, ki ga je predložila Šola za socialno delo v kraju Feldkirchen, ker ni bil dobro uravnan z ocenjevalnimi merili: Ni bilo mogoče pričakovati dolgoročnega pozitivnega učinka.

Maloprodajni projekt večnamenske vaške trgovine v skupnosti Frauenstein, ki ga je predlagal župan, je bilo potrebno prilagoditi, ker zasebnemu podjetniku ni bilo mogoče dodeliti finančne podpore. Tako je bila vaška trgovina Frauenstein vključena kot dodatek k projektu ALISE.

Za izbrane pilotne projekte so bile v naslednjih nekaj tednih sprejete projektne zasnove, razčiščene nekatere podrobnosti in podpisani dogovori med nosilci projektov in vlado Koroške. Izvajanje projekta se je pričelo septembra 2006.

Avstrija – Dežela Tirolska

Z vključitvijo v projekt PUSEMOR želi Provincialna oblast Tirolske (Dežela Tirolska) doseči dva osnovna cilja:

Prvič, na vzhodnem Tirolskem so se temeljito lotili telekomunikacije in širokopasovnega dostopa, da bi spodbudili bolj široko uporabo te tehnologije. Pilotni projekti na tem področju naj bi pripravili teren na izvajanje ukrepov po celem Tirolskem.

Drugič, rezultati transnacionalnih projektov ter ideje in izkušnje iz drugih alpskih držav bodo vključeni v strategije za vzdrževanje storitev splošnega interesa po celem Tirolskem. Še posebej bi morale obstajati sinergije s smernico regionalnega razvoja Prostor v prihodnje, zasnova province Tirolske, ki je bila pripravljena istočasno s projektom PUSEMOR.

Skoraj celotno poseljeno območje na vzhodnem Tirolskem ima danes širokopasovni dostop do spleta zahvaljujoč iniciativi za širokopasovno povezavo. Naslednji korak mora biti bolj izrazita uporaba te tehnologije s strani splošne javnosti in poslovne skupnosti. Potrebno je imeti močno ponudbo raznolikih e-storitev z uporabnikom prijaznimi rešitvami. Taka ponudba s poudarjenim regionalnim ali celo lokalnim značajem se lahko uporabi za pridobivanje dodatnih uporabnikov. Storitve preko spleta pomenijo, da lahko uporabniki pridobijo podatke in opravijo posle, ne da bi morali kam potovati.

Za zagotovitev bolj splošne uporabe na ravni zasebnih uporabnikov niso potrebni samo privlačna vsebina in interaktivni programi, ampak je treba premostiti tudi ovire. V tem smislu je treba posvetiti posebno pozornost starejšim občanom, nezaposlenim ter prebivalcem podeželja na splošno. Navedene skupine so navadno zaskrbljene glede stroškov in varnosti sistema, kar je združeno s pomanjkanjem znanja glede vsebine, programske opreme in dela z računalniki.

Zato je potrebno dodatno ozaveščanje o prednostih, ki jih nudijo sodobne informacijske in komunikacijske tehnologije. Poleg ustrezne informiranosti je treba še zlasti nuditi usposabljanje, zasnovano na potrebah ter javni dostop do informacijskih medijev - s finančno podporo, kjer je to potrebno - za dvig gostote uporabe splošne javnosti nad 80%, kar je že doseženo v drugih evropskih regijah.

Komunikacija in medsebojna izmenjava se je izvajala na več ravneh, poudarek pa se je tekom razvoja projekta premikal s provincialne na regionalno raven:

Na provincialni ravni je skupina strokovnjakov delala z evropskimi in državnimi informacijami, da bi vzpostavili strategije za nadaljnji razvoj telekomunikacije in zlasti uporabe širokopasovnega dostopa do spleta na Tirolskem.

Na vzhodnem Tirolskem je skupina mnenjskih vodij (regionalni in lokalni politiki) in podjetnikov (zbornice) razpravljala o obsegu regionalnega uvajanja strategij, ocenila predloge za pilotne projekte in se zavzela za pospeševanje njihovega izvajanja.

Za izvajanje pilotnih projektov so sestavili usmerjevalne skupine, ki so zastopale udeležence, in katerih namen je bil podpirati vsebino in vodenje pilotnih projektov.

Pilotne projekte so zbrali izmed predlogov, ki jih je predložilo Regionalno vodstvo Tirolske (RMO) na osnovi predhodno predloženih idej s strani različnih udeležencev. Skupno je bilo predstavljenih sedem idej. Končni izbor je bil narejen na osnovi dveh osnovnih meril:

- poudarek na vsebini (vidiku) storitev splošnega interesa in uporabi širokopasovne tehnologije;
- jasna zavezanost soudeležencev in njihova pripravljenost nadaljevati s projektom po zaključeni razvojni fazi.

Odgovornost za vsebino in organizacijo pilotnih projektov so zaupali Deželi Tirolski, ki je članica projekta PUSEMOR, oziroma bolj natančno Oddelku za prostorsko načrtovalno statistiko pri Službi vlade Tirolske. Organizacija za okrožje Lienz, ki je testno območje projekta PUSEMOR, je bila odgovornost Regionalnega vodstva Tirolske (RMO) z mrežo kontaktov regionalnih in lokalnih udeležencev. Provincialna oblast Tirolske je imenovala komercialno podjetje za dejansko izvajanje treh pilotnih projektov s pogodbami za notranjo in zunanjo komunikacijo, kakor tudi za vsebino in vodenje projekta.

Odnosi z javnostmi in vključenost vseh zainteresiranih strani so izrednega pomena v okviru pilotnih projektov. Povsod so bile organizirane delavnice za splošno javnost ali povabljeni občinstvo, kjer so prisotni lahko predstavili svoje interese in želje ter kasneje predlagali in razpravljali o možnih rešitvah. V območjih pilotnih projektov so razposlali letake in posredovali informacije preko lokalnih in regionalnih medijev.

Francija – Regija Franche-Comté

Ko je Regija pričela razpravljati o projektu PUSEMOR z dvema testnima območjema, sta le-ta že imela nekaj idej za inovativne projekte na področju javnih storitev. Na območju Pays du Haut-Jura so vedeli, da želijo nekaj v zvezi z IKT in kulturno problematiko, na območju Pays Horloger pa so se želeli lotiti problematike izobraževanja in otroškega varstva.

Izbor pilotnih projektov v Regiji Franche-Comté je potekal na sledeči način:

Projekti za območje Pays du Haut-Jura:

Ko so pripravljali listino in prednostne naloge za to območje leta 2001, so se na osnovi ankete in sestankov z lokalnimi predstavniki in prebivalstvom porodile ideje o mreži (medijskih) knjižnic in o večnamenski kartici. Zahvaljujoč raziskavam, ki so bile izvedene v okviru DS 5, so ideje postale projekti, Regija pa je vedno zelo pazila, da so izbrani projekti usklajeni z značilnostmi projekta PUSEMOR: inovativnost, pristop od spodaj navzgor in lokalna zavzetost. Potem ko je bila izdana večnamenska kartica septembra 2006, je območje Pays du Haut-Jura predlagalo nov projekt video-konference, ki je tudi sovpadal z merili projekta PUSEMOR, saj je bil pilotni

projekt. Lokalni predstavniki so res želeli ta projekt, poleg tega pa je inovativen v smislu ciljne skupine projekta PUSEMOR (mladina ter mali in srednji podjetniki).

Projekt območja Pays Horloger:

Tekom raziskav DS 5 leta 2005 se je to območje osredotočalo na temo »izobraževanje in otroško varstvo«. Ker je raziskava razkrila izrazito pomanjkanje storitev na tem področju v nekaterih predelih testnega območja, so predstavniki Pays Horloger zaposili svetovalce, naj predlagajo inovativno rešitev, ki bi ustrezala potrebam in značilnostim tega dela Regije. Projekt mobilnega vrtca je bil predlagan Regiji, da bi se prepričali glede zadovoljevanja meril projekta PUSEMOR, nato pa na sestankih ključnim lokalnim udeležencem na tem področju (zvezam, izvoljenim predstavnikom, izvajalcem otroškega varstva...).

Nemčija – Regija Südlicher Oberrhein

Štiri testna območja v Regiji Südlicher Oberrhein predstavljajo značilno strukturo podeželja južno-zahodne Nemčije: Razprostrtost mestnih predelov s prostrano verigo oskrbe, spremembe zdravstvenega sistema in reorganizacija upravnih ustanov - vse to ima za posledico ukinjanje storitev, neprestane spremembe v turističnem sektorju z učinkom na splošni gospodarski razvoj v več občinah.

Čeprav število prebivalcev celotne Regije Südlicher Oberrhein raste, se nekatere občine srečujejo z ogromno izgubo prebivalstva. Vzrok je nezadostna nataliteta in odseljevanje prebivalcev zaradi neustrezne oskrbe z dobrinami, storitvami in delovnimi mesti, še posebno neugodno je stanje glede prevoza na delo. Poleg tega pa so nekatere občine poročale, da se ljudje ne priseljujejo niti, če so delovna mesta na voljo. To je pripeljalo do drastičnega zapiranja lokalnih podjetij in še nadaljnjega slabšanja splošne kakovosti - pojav, ki se mu često pravi »zakleti krog«.

Pilotni projekti PUSEMOR bi morali nuditi skupnostim pomoč pri podrobnostih, kako se lotiti izzivov staranja ali izgube prebivalstva. Dodatno naj bi bili pridobljeni zaključki, prilagodljivi za druge občine v Regiji.

Osnova razvijanja pilotnih projektov je izčrpen analitični pristop, ki so ga uporabili v vsaki od štirih občin, sodelujočih v projektu PUSEMOR. Postopek se lahko razdeli na naslednje korake:

1) Ocena lokalnega stanja in okvirni pogoji: demografski gospodarski razvoj v zadnjih desetih letih, napoved gibanja prebivalstva, bodočnost pomembnih elementov infrastrukture in zlasti glede na pričakovane zahteve, vsebina lokalnih in regionalnih listin načrtovanja, strateški cilji občin.

Tako je več kazalnikov razkrilo splošni pristop za doseganje rasti števila prebivalstva z zagotavljanjem stanovanjskih naselij. S tem so nekatere občine poskušale združiti oskrbo osnovne infrastrukture. Zaradi omejenega uspeha so na samem začetku razmišljali, da bi ta pristop vključili v projekt PUSEMOR in oblikovali bolj celovito strategijo.

2) Ankete v vsaki posamezni občini za preverjanje analize podatkovnih baz: Kvaliteta zgradb za maloprodajo in turizem, celotni vtis urbane strukture in mestnih predelov.

3) Razprava o rezultatih z župani in drugimi strokovnjaki krajevne uprave. Rezultati predstavljajo dopolnilo in prvi politični poudarek.

4) Značilnosti posameznih občin: posodobiti seznam prednosti in možnosti za nadaljnji razvoj, kakor tudi pred-

videne ovire. Tako so popolnoma opisane in ocenjene možne prednosti vsake lokacije.

5) Več delavnic z lokalnimi udeleženci: Odvisno od določenega stanja vsake občine so povabili občinske svetnike, podjetnike, turistične strokovnjake in javnost, da bi prispevali k analizi in izboru pilotnih projektov.

6) Vendar pa so sprejeli končno opredelitev pilotnega projekta po pogovoru z županom, da bi zagotovili skladnost z drugimi občinskimi zahtevami.

Čeprav je bil ta temeljit postopek časovno zahteven, pa je zagotovil širok izbor ustreznih in politično pomembnih pilotnih projektov.

Italija – Lokalna akcijska skupina »Appennino Genovese«

Kot del regionalne raziskave, ki jo je predvidel DS 5 projekta PUSEMOR, so izvedli socialnoekonomsko analizo na področju province in tako izpostavili več težav, povezanih z demografsko ogroženostjo in neravnovesjem med bogatimi in prenaseljenimi dolinskimi predeli ter občutljivimi in zapuščenimi gorskimi predeli.

Analiza rezultatov regionalne raziskave skupaj z bodočimi strategijami, načrtovanimi na regionalni ravni, je jasno pokazala, da je širjenje novih tehnologij v gorska območja bistvenega pomena za razvoj mrež ter je tako strateški ukrep za zagotavljanje visokokakovostne in bolj poenotene oskrbe in distribucije javnih storitev za ljudi in podjetja. Razen tega pa so izpostavili pomembnost združevanja več storitev z oblikovanjem večnamenskih pisarn v gorskih območjih, da bi poenostavili dostop do storitev. Rezultate ankete, izvedene v okviru DS 5, ter državne in regionalne strateške kazalnike so navzkrižno preverili. S tem so prišli do spodaj navedenih zaključkov, ki jih bodo upoštevali pri razvijanju pilotnih projektov.

Pomembno se je osredotočati na decentralizacijo številnih pisarn in storitev za podjetja. Dejavnosti, izvedene v več različnih območjih, so pomembne aktivnosti, ki so bile usmerjene v ustvarjanje večnamenskih pisarn v gorskih območjih.

Izboljšati je treba mobilno telefonijo, linije ADSL, sistem TV oddajnikov ter spletne povezave, da bi odpravili osamljenost malih in srednjih podjetnikov, krajevnih oblasti in ljudi, ki živijo v teh predelih. Izboljšanje komunikacije bo omogočilo izvajanje oskrbe številnih spletnih storitev in njihovega nalaganja.

Navzkrižno preverjanje rezultatov regionalne analize DS 5 in izkušnje projektov, izvedenih v gorskih skupnostih pod Lokalno akcijsko skupino »Appennino Genovese«, so izpostavili večje težave z javnimi storitvami v zunajme-stnih območjih gorskih skupnosti Val Fontanabuona, Alta Valle Scrivia, Valli Aveto, Graveglia in Sturla. Zato so za izvajanje pilotnih dejavnosti DS 7 izbrali ta območja.

Naslednji postopki so bili izvedeni v treh izbranih območjih:

Predstavitve rezultatov DS 5 na regionalni in lokalni ravni

Organizirali so prireditve, izdali glasilo in predstavili najboljše prakse; vse to z namenom promoviranja rezultatov analize, ozaveščanja o potrebah in obveščanja o priložnostih pilotnih projektov na tem območju.

Izbira udeležencev

Številne gorske skupnosti so se izkazale kot primerne za izvajanje pilotnih projektov, ker se nahajajo na gorskem področju, lahko začnejo z lokalnim načrtovanjem za zadovoljevanje potreb in pričakovani posameznega

predela in lahko skupno nudijo storitve na območju svojih občin.

Zbiranje projektnih idej in dejavnosti po območjih

Potrebe, ki jih je označil projekt PUSEMOR, so primerjali s projekti, predlaganimi s strani oblasti, da bi določili prednostne naloge za območja in ustvarili sinergije. Več idej očitno ni bilo primernih, ker niso bile uravnane z določenimi cilji projekta PUSEMOR. Imenovali so možna lokalna partnerstva ter jih razvili na sestankih za člane uprave, tehnike in izvajalce javnih storitev. V sodelovanju z Regijo Ligurijo, zlasti z Oddelkom za organizacijo, informacije in telematske sisteme, so opredelili projektne strategije in pričakovani razvoj pilotnih aktivnosti v bodoče. Tehnične storitve so pomagale pri izboljšanju kakovosti projekta in določanju ustreznih finančnih virov.

Ocena in izpopolnitev projektnih idej

- ekonomska izvedljivost in usklajenost s cilji projekta PUSEMOR
- sinergije z drugimi dejavnostmi, ki jih že financirajo programi skupnosti in ki jih upravlja Lokalna akcijska skupina »Appennino Genovese«
- sinergije z regionalnim načrtovanjem in bodočimi naložbami, da bi lahko izvajali in financirali pilotne projekte v naslednjih letih

Izbor treh pilotnih projektov

Skozi postopek izpopolnitve projekta so izbrali 3 pilotne projekte, po enega na vsakem testnem območju. Dva izmed njih se nanašata na sektor novih tehnologij, medtem ko se tretji nanaša na izboljšanje javnih storitev, ki jih nudijo krajevne oblasti.

Potek pilotnih projektov je bil razdeljen v tri glavne faze:

- pravilno izvajanje načrtovanja
- oblikovanje projektnega stika med Lokalno akcijsko skupino »Appennino Genovese« in tremi gorskimi skupnostmi, ki bodo koristile ugodnosti iz pilotnih projektov
- pričetek izvajanja aktivnosti

Italija – Regija Lombardija

Testna območja projekta PUSEMOR v Lombardiji so se morala lotiti težav zaradi pomanjkanja infrastrukture: nezadostno je tako železniško in cestno omrežje, kakor tudi telekomunikacijske infrastrukture. Skladno z rezultati in najboljšimi praksami, ki so jih zbrale raziskave na testnih območjih, izvedene tekom regionalnih raziskav (glejte Vmesno regionalno poročilo), se je Regija Lombardija odločila, da se bo osredotočila na aktivnosti za zmanjšanje digitalnega razkola v Regiji in podporo oblikovanja brezžičnih infrastruktur.

Poudarek Regije Lombardije je bil na brezžični tehnologiji za širokopasovno povezanost. Institut IREALP so zadolžili za razvoj in izbor pilotnih projektov. Najprej so se dogovorili z Regijo Lombardijo glede kategorije storitev in vrste infrastruktur za izbor, skladno z regionalno politiko in strategijami (januar – april 2006).

V naslednjih štirih mesecih (maj – september 2006) so opredelili projektne ideje in zbrali podrobne podatke skupaj s krajevnimi oblastmi in lokalnimi tehničnimi ekipami. Za vsako območje so izdelali začetno raziskavo izvedljivosti in opredelili predloge za različna tehnična vprašanja. Potrebni so bili več lokalnih anket in razprav s krajevnimi oblastmi in tehnikami, da bi lahko opredelili tehnične podrobnosti (kot so: katero vrsto brezžične teh-

nologije naj izberejo, kje naj se oprema lokalizira, koliko točk naj povežejo...).

Ob zaključku zapletenega postopka so naredili osnutek načrta, ki je povezoval obstoječe potrebe za širokopasovno povezanost, obstoječe brezžične tehnologije in infrastrukture, predvidene brezžične infrastrukture, proračunske omejitve. Nadalje so ocenili lokalne sposobnosti glede bodočega upravljanja mreže, uporabe te mreže za nove javne storitve, možnost za oskrbo novih medobčinskih storitev. Prvi osnutek projektnih predlogov je bil nared v začetku julija.

Na sestanku 26. julija 2006 so se srečali regionalna skupina, odgovorni za projekt in predstavniki nekaterih regionalnih oblasti, da bi pridobili prvo uradno odobritev projektov v Regiji Lombardiji.

Od julija do oktobra 2006 je IREALP ocenil predhodni proračun predloga sodelovanja med izbranimi udeleženci za izvajanje projekta. Na uradnem sestanku s predsedniki gorskih skupnosti, njihovimi lokalnimi tehničnimi strokovnjaki in nekaterimi krajevnimi oblastmi, ki je bil 27. septembra, so uradno predstavili pilotne projekte in jih končno odobrili.

Izid tega dela je bil podroben tehnični opis treh brezžičnih projektov v testnih območjih Valchiavenna, Valle Sabbia in Lepontinske Alpe. Pred koncem leta 2006 so bili trije pilotni projekti v celoti pripravljeni, zahvaljujoč tudi sodelovanju med izbranimi podjetji za izvajanje. Projekte so tudi ocenili skladno z merili projekta PUSEMOR ter upoštevali najboljše lokalne prakse.

Natančneje je institut IREALP med novembrom 2006 in februarjem 2007 zbral: končni podpis dogovora s podjetji, vključenimi v izvajanje projekta, končno različico proračunskega načrta, končno različico vseh zahtevanih pogodb, uradni podpis in odobritev za pričetek izvajanja v vsaki gorski skupnosti. Novembra 2006 je Regija Lombardija uradno zadolžila institut IREALP za spremljanje izvajanje postopka. Vsi pilotni projekti so bili v celoti izvedeni pred zaključkom projekta PUSEMOR.

Slovenija – Gorenjska

Slovenski partner projekta PUSEMOR je izbral strategijo majhnih korakov za izboljšanje kakovosti življenja v testnih območjih. Tako naj bi v odgovor na lokalne potrebe podprli lokalne dejavnosti za razvoj vasi.

V Gorenjski regiji so projekt PUSEMOR izvedli v dveh testnih območjih: v dolini Kokre in Škofjeloškem hribovju. Naprej so v obeh organizirali lokalne delavnice. Sodelovali so lokalni predstavniki, domačini ter mali in srednji podjetniki. Na teh delavnicah so predstavili rezultate ankete projekta PUSEMOR in najboljše prakse, nato pa so zbrali in razpravljali projektne ideje. Sodelujoči na delavnicah so izpostavili problematiko glede družabnega življenja v vaseh in oživljanja vasi, kakor tudi potrebo po izboljšavi širokopasovnega dostopa do spleta in njegove uporabe. Ideje, zbrane na lokalnih delavnicah, so nato še naprej razvijali ter jih oblikovali v pilotne projekte. Ocena le-teh po merilih projekta PUSEMOR je bila ugodna. Te dokaj majhne lokalne pilotne projekte so lahko začeli izvajati kar hitro, saj so jih domačini zelo podpirali in so bili pripravljeni aktivno sodelovati, pomagali pa so jim prostovoljci.

Švica – Kanton Ticino

Kot partner projekta PUSEMOR je Kanton ponudil vsem gorskim regijam Kantona Ticino možnost sodelovanja v regionalni analizi (DS 5). Tri so pokazale zanimanje. Zaradi pomanjkanja časa je Kanton za izvedbo analize zadolžil zasebni urad (SEREC).

Analiza razgovorov je pokazala, da večina storitev zavisi od politike in odločitev na nadregionalni ravni. Poleg tega pa so bile najpomembnejše socialne storitve že načrtovane in zagotovljene. Povrhu pa imajo raziskovana območja različne prostorske značilnosti. Čeprav je razvoj prebivalstva v treh testnih območjih zelo različen, pa obstaja skupna težava. Zato se je Kanton Ticino odločil osredotočiti se na en projekt, ki bi se lotil splošne težave, prisotne na vseh gorskih in podeželskih območjih Kantona Ticino.

Avgust 2006: predlog treh pilotnih projektov Kantona Ticino po razpravi z vključenimi gorskimi predeli

1. projekt: Zasnova za spodbujanje majhnih vaških trgovin, ki so odprte vsak dan. Podpora prodaje v majhnih trgovinah, da bi jim omogočili ekonomsko donosnost in bi ostale odprte.
2. projekt: Badanti – pomoč na domu. Ljudje, ki skrbijo za skupino starejših v eni vasi v najbolj odročnih krajih. Storitve naj bi bila za stare in mlade.
3. projekt: Izmenjava časa. Izmenjava časa za storitve med sosedi, starejšimi, ki so še vedno aktivni ipd., da bi razrešili majhne težave vsakodnevnega življenja.
4. Oktober 2006: Kanton Ticino je izbral 1. projekt in sestavil podroben načrt. Odločitev za predlog univerzitetne raziskave za izvajanje pilotnega projekta. Raziskava naj bi se pričela ?

Kot je bilo že navedeno, je bilo težko najti projekt, ki bi bil primeren za vsa tri testna območja Kantona Ticino. Izbrali so skupno težavo vzdrževanja storitev za vsakodnevne potrebe v odročnih vaseh. Zato se je Kanton Ticino odločil osredotočiti se na izboljšavo ekonomičnega vidika vaških trgovin.

Švica – Zahodna Švica

Skupina zahodne Švice je delovala v treh testnih območjih. Vsaj en pilotni projekt bi morali razviti za vsako testno območje v tesnem sodelovanju med regionalno skupino projekta PUSEMOR in lokalnimi udeleženci ter v odgovor na določene potrebe testnih območij.

Položaj Regije Chablais vaudois (okrožje Aigle) je dober glede javnih storitev in gostote poseljenosti: Ravninski predel leži blizu mesta Lausanne, gorski predel pa ima tri dobro znana smučarska središča: Villars, Leysin in Les Diablerets. Stanje storitev je dobro na ravninskem predelu in v smučarskih središčih. Regionalni udeleženci so najbolj zaskrbljeni zaradi cene vzdrževanja cest in ohranjanja štirih (gorskih) železniških prog.

Regija Chablais vaudois je pred enim letom začela iskati projektne ideje. Podatki spodaj prikazujejo glavne korake.

marec 2006 Predstavitev rezultatov DS 5 na generalni skupščini regije

april 2006 Sestava delovne skupine za razvoj projektne ideje. Člani te skupine so občine, prebivalci in lokalni izvajalec železniških storitev.

junij 2006 Razvili so štiri projektne ideje:

- 1) Večnamenski avtobus, ki nudi različne storitve gorskim skupnostim (pošta, trgovina, pekarna itd.)
- 2) Dostop do spleta preko WiMax tehnologije: Ideja je uvesti to novo tehnologijo (ki še ni na voljo v Švici) v gorskih območjih.
- 3) Parkiraj avto in uporabi železnico po »Vaudois Alpah« (smučarska središča): možna rešitev za boljšo donosnost gorske železnice.
- 4) Mreža aktivnih starejših občanov: Ideja je izrabiti lokalne vire za nudenje informacij in prostovoljno pomoč domačinom.

- junij 2006 Izbor prvega projekta (večnamenski avtobus) po sledečih merilih:
- Kdo bo opravil kaj na to temo? Ali lahko projekt PUSEMOR s čim pomaga? (npr. 3. projekt že izvaja občina Aigle)
 - Kaj lahko storimo v času in z denarjem, ki ju imamo na voljo?
 - Ali izvajalca in občino ta projekt zanima?
- julij 2006 Anketa o zanimanju prebivalcev treh občin za večnamenski avtobus
- sept. 2006 Iskanje partnerjev (švicarska pošta, lokalne trgovine): Švicarske pošte projekt ne zanima, ker mislijo, da ne bo donosen (premalo povpraševanja).
- nov. 2006 Pet trgovin iz kraja Ollon je pokazalo zanimanje
- dec. 2006 Razvoj novega predloga
8. jan. 2007 Pričetek testne faze, tiskovna konferenca
- feb. 2007 Prvi sestanek za razpravo o rezultatih po prvem mesecu testiranja
- april 2007 Razvoj informativnega gradiva (letaki, plakati itd.) ter promocijske dejavnosti

Regija Nord vaudois (okrožja Yverdon, Orbe in Grandson) je znana po tradicionalni izdelavi ur in industriji natančnih mehanskih naprav v gorovju Jura. Dejavnosti v storitvenem sektorju okrožja Yverdon so se v zadnjih nekaj letih zelo dobro popravile. Okrožje Orbe leži blizu avtoceste Lausanne-Bern, zato se veliko prebivalcev vozi na delo. Prebivalstvo se zdi zadovoljno s stanjem javnih storitev.

V Regiji Nord vaudois so razvili projektne ideje, zasnovane na vmesnem regionalnem poročilu.

- april 2006 Predložili so štiri ideje v obravnavo 83 občinam.
- 1) organizacija maloprodajne in distribucijske mreže
 - 2) urejanje souporabe avtomobilov preko interneta ali mobilnih telefonov
 - 3) mreža športnih objektov in sejnih sob
 - 4) mreža za izmenjavo več storitev
- avgust 2006 Na vprašalnik je odgovorilo 35 občin. Projekt souporabe avtomobilov je bil najboljše sprejet. Toda po analizi tega projekta je projektna skupina opazila, da taki projekti navadno niso prepričljivi. Zato je projektna skupina zavrgla to projektno idejo in se osredotočila na projekt z lokalnimi trgovinami na drobno.
- sept. 2006 Na sestanku z lokalnimi prodajalci na drobno se je pokazalo, da le-ti ne potrebujejo pomoči pri logistiki ali druge podobne pomoči, vendar pa bi bilo koristno, če bi prebivalcem prikazali prednosti lokalnih trgovin. Trgovci želijo pomoč pri širjenju sporočil, kot na primer: »nakupo valna košarica v lokalnih trgovinah ni dražja kot v velikih nakupovalnih centrih, še posebno ne, če vračunate stroške prevoza«.
- nov. 2006 SAB in regija sta razvila zasnovo tedna lokalnih trgovin.

dec. 2006	To zasnovo so predstavili občinam.
februar 2007	Izdelane so podrobnosti zasnove in teden lokalnih trgovin naj bi potekal prvi teden v maju.
29. april – 4. maj	Organiziran je prvi teden lokalnih trgovin.

Tretje testno območje sestoji iz dveh okrožij: Obersimmental se zadnjih nekaj let srečuje z odseljevanjem in izgubo delovnih mest ter javnih storitev. Nasprotno pa okrožje Saanenland raste zaradi močnega turističnega sektorja (Gstaad). Prebivalstvo se zdi v glavnem zadovoljno s stanjem javnih storitev, razen z javnim prevozom, ki ni preveč privlačen za delavce, ki se dnevno vozijo na delo, in za turiste, obstaja pa še nekaj lokalnih težav s hitrim dostopom do spleta in TV signalom.

Na začetku 2006 se je Regija Obersimmental-Saanenland osredotočila na ideje pilotnih projektov na področju izobraževanja in telekomunikacije. Razvili so pet idej:

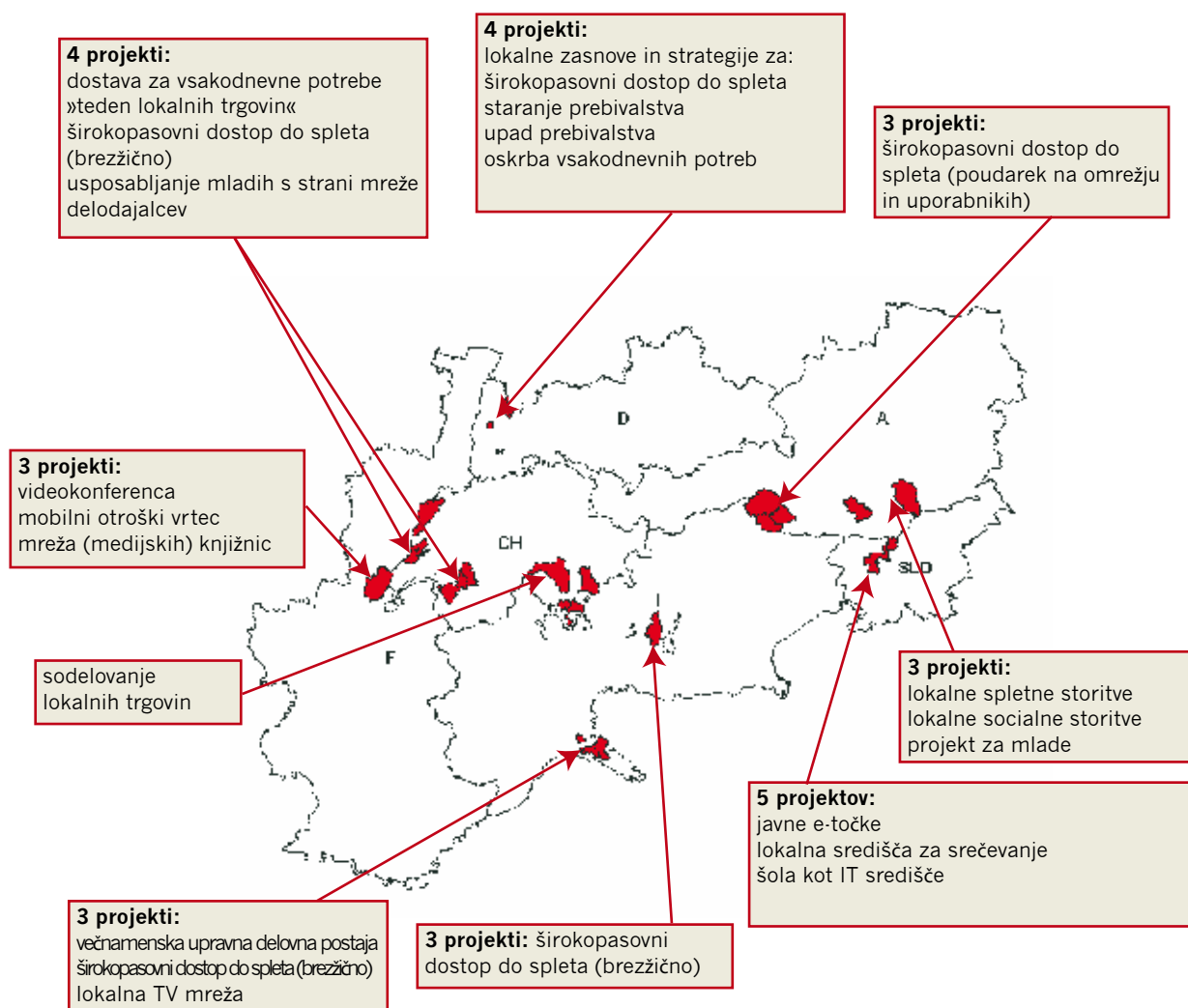
- usposabljanje mladih s strani mreže delodajalcev malih in srednjih podjetij
- prilagoditev in izboljšanje ponudbe različnih ustanov za usposabljanje
- tečaj za uporabo novih tehnologij (cilj: starejši ljudje)
- višja in visoka šola v treh jezikih (nemščina, francoščina, angleščina)
- brezžične povezave na podeželju

Zaradi spremembe osebja na ravni Regije je postopek izbora nekoliko zamujal. Naprej so razvijali dve ideji: »mrežo delodajalcev« in projekt »brezžične povezave«. Zadnja ideja je bila že izvedena.

3.4 Opis pilotnih projektov PUSEMOR

Vsega skupaj so partnerji projekta PUSEMOR v sodelovanju z lokalnimi in regionalnimi udeleženci razvili 30 pilotnih projektov, ki se trenutno izvajajo. Vsi regionalni partnerji projekta PUSEMOR so razvili pilotne projekte. V juniju 2007 se stanje izvajanja razlikuje po testnih območjih. Za podrobnosti stopite v stik z vodji projektov v posamezni državi (seznam je na voljo v prilogi).

Slika 8: Pilotni projekti v posameznih testnih območjih

Pilotni projekti so na kratko opisani v nadaljevanju poglavja. Raznoliki projekti kažejo, da obstajajo različni pristopi, kako se lotiti problematike javnih storitev v gorskih območjih.

Avstrija – Koroška

Vaške storitve

SOCIALNE STORITVE

4 skupnosti v okrožju Špital ob Dravi

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Namen projekta Vaške storitve je zapolniti vrzeli v socialnih storitvah. Na lokalni ravni bodo nudili manjkajoče storitve za starejše in njihove skrbnike, samohranilce/ke in njihove družine:

- pregledali so lokalne potrebe ter financirali in podprli lokalne skupine prostovoljcev;
- osebje Vaških storitev nudi hitro pomoč posameznikom, npr. kadar so skrbniki bolni ali preobremenjeni;
- Vaške storitve obveščajo o obstoječih ponudbah socialnih storitev ter usklajujejo storitve med organizacijami in prostovoljci.

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče:

V treh pilotnih skupnostih Dravske doline so lokalne skupine prostovoljcev že pričele z delom. V prihodnje načrtujejo razširitev Vaških storitev na celotno okrožje ob podpori finančnih sredstev občin in podeželskih razvojnih programov.

Mladina. Podjetništvo. Prihodnost

IZOBRAŽEVANJE, REGIONALNO GOSPODARSTVO

Regija Srednja Koroška

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Cilj projekta je izboljšati kreativne sposobnosti mladih ljudi na podeželju Srednje Koroške in jih vključiti v trajnostni regionalni razvoj. Strokovni moderatorji mladim pomagajo razvijati projektne ideje za rešitev različnih problematik, kot so gospodarstvo, okolje, izobraževanje, kultura, prosti čas ali turizem. Sodelovanje s podjetji naj bi spodbujalo projektne ideje in lajšalo izvajanje.

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče:

Na komercialni visoki šoli Althofen so po dobro obiskani začetni delavnici ustanovili »kreativno središče«. Tukaj lahko mladi razvijajo svoje ideje. Spletna stran www.juz.co.at nudi spletno podatkovno bazo projektних idej in obvešča o dogodkih in dejavnostih.

Lokalne spletne storitev za občane – Skupnost ALISE

TELEKOMUNIKACIJE, JAVNA UPRAVA

10 podeželskih skupnosti po vsej Koroški

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Namen projekta je izboljšati dostop do spleta za prebivalce na podeželju.

V desetih podeželskih pilotnih skupnostih bo vzpostavljena IT struktura, ki je poceni, standardizirana in varna ter ne potrebuje vzdrževanja. Projekt je tehnično zasnovan na visokozmogljivostnem omrežju CNC, ki povezuje koroške občine. Namesto osebnih računalnikov, katerih vzdrževanje je zahtevno, bodo namestili terminale »suhi odjemalec« (Thin Client).

Spletnih delovnih postaj ne bodo uporabljali samo za občinske zadeve, ampak bodo na voljo tudi občanom. Na postajah »i-storitve« bodo imeli občani brezplačen dostop do spleta. Občinsko osebje jim bo pomagalo s prošnjami preko e-vlade.

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče:

Prvo postajo »i-storitve« so že namestili v kraju Dole ob Zilji (Dellach an der Gail), druge pa bodo sledile. Če bodo projekt pozitivno ocenili, ga bodo razširili.

Avstrija – Dežela Tirolska

Družbeni spletni portal Defereggen

TELEKOMUNIKACIJE, JAVNA UPRAVA

Skupnosti v dolini Defereggen

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Občinske spletne strani treh sosednjih skupnosti so združili pod en privlačen spletni portal z namenom, da bi razvili bolj interaktiven in komunikativen spletni portal občin ter zadovoljili potrebe občanov in podjetij.

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče:

Organizirali so delavnice z občani in podjetniki, kjer so le-ti izrazili svoje potrebe. Opredelili so zasnovo vsebine, količino in funkcije spletnega portala. Zaradi dobrega sprejema so projekt razširili s programiranjem spletnih strani. Projekt so zaključili junija 2007.

Premostitev ovir pri dostopu do spleta

TELEKOMUNIKACIJE, IZOBRAŽEVANJE

5 zunajmestnih skupnosti v dolinah Zilje (Gail) in Villgraten

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Namen projekta je zvišati osebno uporabo spleta v odmaknjenih podeželskih predelih, ovire glede dostopa do spleta pa bodo premostili na običajne načine s komunikacijo in izobraževanjem, predvsem med starejšimi občani in nezaposlenimi.

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče:

Mejniki do zaključka projekta maja 2007 so:

- informacije lokalnih spodbujevalcev
- usposabljanje zainteresiranih ljudi
- brezplačen dostop do terminala s širokopasovno spletno povezavo v vsaki vasi

Spletno okolje za regionalno hrano

TELEKOMUNIKACIJE, REGIONALNO GOSPODARSTVO

Vzhodna Tirolska (okrožje Lienz)

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Namen projekta je vzpostavitev virtualne in dejanske mreže za regionalno hrano in tako bo spletni portal nudil informacije o prednosti pridelovanja, predelovanja in uporabe regionalne hrane.

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče:

Mejniki so:

- znanstveni pregled vsebine
- povezovanje pridelovalcev in prodajalcev
- priprava sporočil
- zasnova funkcij
- tehnična izvedba
- odnosi z javnostjo

Spletno okolje bo odprto junija 2007.

Francija – Regija Franche-Comté

Videokonferenca

TELEKOMUNIKACIJE, JAVNA ADMINISTRACIJA,
IZOBRAŽEVANJE, REGIONALNO GOSPODARSTVO

Narodni park Haut Jura (59.000 prebivalcev), Pays du Haut Jura

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Osnovna ideja je opremiti 11 lokacij z gradivom za videokonferenco, da bi zagotovili boljši dostop različnim uporabnikom. Namen projekta je spodbujati povezave med krajevnimi in regionalnimi oblastmi (Pays, Regija, Departma), da bi približali mlade organizacijam in informacijskim centrom za delo, združevati lokalne kadre (usposabljanje odraslih) ter poenostaviti in izboljšati odnose med podjetniki in dobavitelji.

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče:

Mejniki:

- podrobna raziskava določenih potreb uporabnikov
- izbor dobavitelja opreme
- namestitve opreme (marec 2007)
- priprava metodoloških smernic

Mobilni otroški vrtec

OTROŠKO VARSTVO, IZOBRAŽEVANJE

Odmaknjeni kraji območja Pays Horloger (10 občin)

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Opremljen avtobus vozi iz vasi v vas in predstavi otroški vrtec družinam, ki včasih potrebujejo varstvo za svoje otroke (od 3 mesecev do 6 let starosti). Namen storitve je omogočiti staršem, da si vzamejo čas za urejanje upravnih zadev, nakupovanje ipd., ter nuditi otrokom možnost, da se srečajo z drugimi otroci in se navadijo na družabno življenje. Storitve izvajajo strokovno usposobljeni domačini, ki nudijo svetovanje staršem in zagotavljajo kakovostne aktivnosti za otroke.

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče:

Mejniki:

oprema za avtobus

- izbor vasi in prostorov za dobrodošlico otrokom in avtobusu
- vzpostavitev aktivnosti in usposobljene ekipe

Mobilni vrtec bo pričel delovati pred koncem leta 2007.

Mreža (medijskih) knjižnic

KULTURA, TELEKOMUNIKACIJE

Narodni park Haut Jura (59.000 prebivalcev), Pays du Haut Jura

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Osnovna ideja je omogočiti domačinom dostop do vsake knjige v vsaki knjižnici na tem gorskem področju. Cilji projekta so:

- prilagoditi in izboljšati možnosti IKT, da bi poenostavili ravnanje z opremo in razvili storitve
- dostop do skupnih virov knjižnic in medijskih knjižnic
- razvoj kakovosti in raznolikosti storitev ter razširitev ciljne skupine

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče:

Mejniki:

- vzpostavitev numeričnega kataloga za vsako knjižnico
- vzpostavitev skupne podatkovne baze s knjigami in literaturo na voljo v knjižnicah
- vzpostavitev sistema za rezervacije in vodenje

Projekt je pripravljen za izvajanje.

Nemčija – Regija Südlicher Oberrhein

Zbiranje podatkov: izvedljivost širokopasovnega dostopa do spleta

TELEKOMUNIKACIJE

Občine Bad Peterstal-Griesbach, Feldberg, Freiamt, Stadt Wolfach (testna območja) Régions isolées des municipalités

Odmaknjeni predeli občin

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Pregled ocene izvedljivosti različnih (tehničnih) rešitev za izboljšavo širokopasovnega dostopa do spleta bo občinam olajšal izbiro ponudnikov storitev. Ponudena bosta tudi svetovanje in podpora za (tudi politične) strategije na (nad)občinski ravni. Pričakovani dolgoročni pozitivni učinki bodo v korist nosilcem odločanja, lokalnim podjetnikom in tudi širši javnosti.

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče:

Pregled rešitev so obdelali in bodo na voljo skupnostim skupaj z nadaljnjimi predlogi za strategijo izvajanja širokopasovnega dostopa do spleta. Rezultati so predstavljeni v zaključnem poročilu v nemščini, ki je bilo ob koncu projekta poslano vsem sodelujočim skupnostim.

Zasnova lokalne demografije

CELOSTEN MEDSEKTORSKI PRISTOP

Občine Bad Peterstal-Griesbach, Feldberg, Freiamt, Stadt Wolfach (testna območja)

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Občine se morajo soočiti z bodočimi učinki demografskih sprememb na lokalno infrastrukturo in poiskati strategijo za pozitiven odziv. V okviru pilotnega projekta so obdelali vsebine in postopke

Lokalna zasnova za vsakodnevne potrebe in malo-prodajo

VSAKODNEVNE POTREBE

Občine Bad Peterstal-Griesbach, Feldberg, Freiamt, Stadt Wolfach (testna območja)

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Priprava inovativnih pristopov za zagotavljanje razpoložljivosti storitev za oskrbo vsakodnevnih potreb in za povezovanje lokalnih trgovcev in kmetov v lokalno oskrbovalno verigo. Obdelali so tudi oceno prenosljivosti alternativnih oskrbovalnih struktur in zasnov za zagotavljanje dobrin in storitev za vsakodnevne potrebe.

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče:

Pregledali so možnosti za ohranjanje oskrbe z ustreznimi izdelki in storitvami.

Strategija: Kakovost lokalnega bivalnega okolja

CELOSTEN MEDSEKTORSKI PRISTOP

Občine Bad Peterstal-Griesbach, Feldberg, Freiamt, Stadt Wolfach (testna območja)

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Cilj tega projekta je celovita strategija in opredelitev časovnega načrta za uspešno izvajanje – prilagojeno določenemu stanju v posamezni občini – ter elementov za dolgoročno strategijo za zagotovitev kakovosti bivalnega okolja v občinah z upadajočim številom prebivalcev. Ciljne skupine so predvsem krajevni nosilci odločanja, vendar se močno priporoča oziroma je potrebno tudi sodelovanje ustreznih podjetnikov.

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče: Dolgoročna stabilnost števila prebivalcev je eden izmed glavnih ciljev regionalnega planiranja, ki je zato vključen v splošno regionalno strategijo z uradnimi in priložnostnimi instrumenti in ukrepi. Poleg treh zgoraj navedenih področij aktivnosti so pripravili tudi predloge za prihodnje listine prostorskega načrtovanja in dodatne aktivnosti na lokalni in regionalni ravni.

Italija – Lokalna akcijska skupina »Appenino Genovese«

Večnamenska delovna postaja

JAVNA UPRAVA, TELEKOMUNIKACIJE

Valle Scrivia, testna izvedba v eni občini

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Osnova

Da bi zmanjšali tegobe območne marginalizacije, so načrtovali vzpostavitev skupnih celostnih storitev za okrožje, kar se lahko izvede v naslednjih nekaj letih. Osnovna ideja: Vzpostavitev fizičnega in računalniškega omrežja storitev, da bi pomagali ljudem v najbolj odročnih krajih priti v stik s službami, ki nudijo potrebne storitve, ali prejeti potrebne informacije v najkrajšem možnem času. Ciljne skupine so: prebivalci, zveze, občine, turisti

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče:

Mejniki:

- vzpostavitev nove večnamenske delovne postaje, njena izvedba in širjenje dejavnosti,
- načrtovanje treh lokalnih delavnic za razpravo bodočih možnosti javnih storitev v redko poseljenih gorskih območjih.

Razvili so načrt za komunikacijo dejavnosti. Načrtovane so tri lokalne delavnice.

Širokopasovni dostop do spleta

TELEKOMUNIKACIJE

Val d'Aveto, Graveglia e Sturla

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Pilotni projekt podpira strategijo Regije Ligurije, ki bila povod za sodelovanje in vključevanje celotnega področja in je želela nuditi možnost za širokopasovno povezavo krajevnim upravam, občanom in podjetnikom, ki se nahajajo ali živijo v odmaknjenih gorskih območjih.

Glavni cilj projekta je razširiti obstoječo širokopasovno mrežo, da bi pripeljali to storitev tudi v odročne kraje, omogočili malim in srednjim podjetnikom večjo konkurenčnost ter podpirali družbeni razvoj prebivalstva. Ciljne skupine so: prebivalci, mali in srednji podjetniki, javna uprava, ponudniki javnih storitev.

Načrtovane aktivnosti so:

- faza načrtovanja
- izbira osebe, ki bo izvajala projekt
- izvedljivostna raziskava za določanje najboljših tehnoloških rešitev
- tehnična pomoč in specializirani nasveti
- promocija rezultatov

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče:

V delu sta načrtovanje aktivnosti in priprava proračuna za izvajanje.

Lokalna TV oddajna mreža

TELEKOMUNIKACIJE

Val Fontanabuona

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Cilj pilotnega projekta je zmanjševanje področne odmaknjenosti s krepitvijo komunikacije in informacijskih kanalov za ljudi. Lokalna televizijska oddajna mreža bo organizirana v najbolj odročnih krajih, ki še nimajo te storitve. Tako bo vzpostavljena informacijska in komunikacijska mreža med ustanovami, lokalnimi TV kanali in ljudmi. Ciljna skupina so prebivalci.

Načrtovane aktivnosti so:

- analiza dejanske oskrbe s televizijskim signalom;
- oblikovanje partnerstva med lokalnimi TV oddajnimi družbami;
- izboljšanje TV signala v odmaknjenih predelih doline Fontanabuona, kjer signal sedaj ni prisoten;
- uporaba TV programov za širjenje lokalnih informacij med prebivalci.

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče:

Izvajanje je v pripravi; dogovor o sodelovanju je že podpisan z gorsko skupnostjo Fontanabuona.

Italija – Regija Lombardija

Brezžična infrastruktura za lokalne javne storitve

TELEKOMUNIKACIJE, JAVNA UPRAVA

Gorska skupnost Valchiavenna, 13 občin

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Cilj projekta je vzpostavitev novih infrastruktur za širokopolasovno povezavo preko brezžične tehnologije, da bi izboljšali obstoječo infrastrukturo za širšo javnost. Glavni uporabniki te mreže bodo: občinske službe, javna uprava, krajevne oblasti, javni uslužbenci, občani (kot stranke skupnih storitev). Načrtovane brezžične strukture bodo hitrejše in učinkovitejše ter bodo nudile vse storitve, ki jih morajo preko spleta urejati gorska skupnost in posamezne občine (ali načrtujejo, da jih bodo urejale v bodočnosti). Nekatere nove storitve bodo na voljo na spletu: katastrske storitve, izmenjava listin, GIS storitve. Souporaba je na voljo za več programskih oprem, kar privede do prihrankov pri stroških in času.

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče: Projekt so ponovno začrtali in razširili (vključitev predloga gorske skupnosti). Izvajanje je v teku. Celoten postopek izvajanja je bil zaključen aprila 2007.

Povezanost med šolami

TELEKOMUNIKACIJE, IZOBRAŽEVANJE

Gorska skupnost Lepontinske Alpe

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Z uporabo brezžične tehnologije so med devetimi osnovnimi in srednjimi šolami oblikovali medmrežje, da bi šolam tako nudili širokopasovno povezavo. Ta nova tehnologija lahko premosti morfološke ovire, ni draga, enostavno jo je izvesti in dovoljuje hitro in učinkovito povezavo. Uporabniki na izbranih šolah (učitelji, dijaki, učenci, osebje uprave) bodo lahko izmenjavali informacije ter udeleževali v več izobraževalnih in upravnih dejavnostih (npr.: dokumenti na spletu, tečaji, knjižnice, izobraževalna in upravna programska oprema).

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče:

Infrastrukturo so že namestili (celotni postopek izvajanja je potekal od februarja do marca 2007). Oprema je sedaj na voljo in jo je mogoče uporabljati na vsaki od šol. Računalnike in prostore bo zagotovila gorska skupnost iz lokalnih virov. Vključili so krajevne oblasti, lokalne tehnične ekipe in šole, da bi našli najbolj primerne storitve za souporabo.

Brezžična infrastruktura za izobraževanje

TELEKOMUNIKACIJE, IZOBRAŽEVANJE

Odročni predeli gorske skupnosti Valle Sabbia: območje Serle, območje Cariadeghe.

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Da bi zapolnili obstoječo digitalno vrzel v odročnih predelih, kot sta območje Serle in Cariadeghe, so ponudili novo širokopasovno povezavo na osnovi brezžične tehnologije za občinsko stavbo in javno knjižnico v kraju Serle, kakor tudi za stavbo skupnosti »Casina del Comune« v naravnem rezervatu Cariadeghe. »Casina del Comune« je majhna kmetija za izobraževalne namene (botanični laboratorij, naravna steza, raznolike aktivnosti) ter za ohranjanje tradicionalnega kmetovanja in območne identitete. Nekatere nove skupne storitve bodo na voljo na spletu ali pa jih bo izboljšala občina Serle: Dostop do spleta v knjižnici in na majhni kmetiji omogoča veliko novih storitev, kot so spletne rezervacije, izmenjave informacij/dokumentov, spletni video ali tečaji...

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče:

Izvajanje se bo v celoti zaključilo junija 2007. Krajevne oblasti in lokalne tehnične ekipe bodo vključene pri opredeljevanju najprimernejših/novih storitev za pospeševanje.

Švica – Kanton Ticino

Promocija malih vaških trgovin

VSAKODNEVNE POTREBE

Majhne vasi na podeželju Kantona Ticino

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Cilj je vzdrževati lokalne trgovine na podeželju, in sicer z zaznamovanjem najprimernejših operativnih ukrepov, ki bodo izboljšali dohodek. Ciljne skupine so lastniki trgovin, stranke in trgovci na debelo.

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče:

Projekt se je pričel izvajati junija 2007.

Švica – Zahodna Švica

Dostava za vsakodnevne potrebe

VSAKODNEVNE POTREBE

Majhne vasi v občini Ollon, Regija Chablais vaudois

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Da bi zagotovili zveste stranke za lokalne trgovine in dvignili osveščenost prebivalcev o prednosti bližine, so testirali tako ponudbo v eni vasi. Pet lokalnih trgovin (mesarstvo, lekarna, dve trgovini in pekarna) organizira skupni dostavni sistem v vaseh brez trgovin. Dostavni sistem je organiziran dva dni na teden ter ga izvajata starejši občan in lokalna avtobusna služba. Stranke naročijo po telefonu, izdelki pa so dostavljeni na dom naslednji dan.

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče:

Projekt je v teku od januarja 2007

Teden lokalnih trgovin

VSAKODNEVNE POTREBE

Regija Nord vaudois

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Da bi dvignili osveščenost prebivalcev o prednosti bližine, zagotovili zveste stranke za lokalne trgovine ter izboljšali lokalne mreže in krajevno identiteto prebivalcev, so izvedli več promocijskih aktivnosti za pospeševanje lokalnega nakupovanja. Navedene aktivnosti so organizirali tekom enega tedna in oglaševali preko lokalnih časopisov in TV.

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče:

Marca 2007 so objavili nagradni razpis za ideje, da bi našli animacije med promocijskim tednom in nove ideje za izboljšanje storitev bližje domu.

Teden lokalnih trgovin z ustreznimi promocijskimi aktivnostmi in članki v časopisih je bil izveden med 29. aprilom in 4. majem 2007.

Usposabljanje mladih s strani mreže malih in srednjih podjetij

IZOBRAŽEVANJE

Regija Obersimmental – Saanenland OSSA

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Za zagotovitev in oblikovanje novih delovnih mest za usposabljanje so vzpostavili novo povezavo med regionalnimi podjetniki in poklicno šolo Saanen.

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče:

Razvoj projekta še vedno teče. Zaradi spremembe osebja je prišlo do zamude, zato bo izvajanje steklo šele po zaključku projekta PUSEMOR.

Testiranje brezžične povezave WiMax v gorskih območjih

TELEKOMUNIKACIJE

Občina Boltigen v Regiji Obersimmental – Saanenland OSSA

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Swisscom, občina, regija, SAB

Da bi pripeljali hiter dostop do spleta v gorske regije z določenimi topografskimi pogoji ter razvili inovativne in učinkovite tehnične rešitve, so testirali novo tehnologijo WiMax (novo v Švici) v skupnosti Boltigen (30 gospodinjstev). Swisscom je partner projekta, ker želi testirati to tehnologijo v določenih topografskih pogojih. Občina Boltigen pa želi spodbujati uporabo novih tehnologij med svojimi prebivalci. Projekt se bo zaključil s tečaji za usposabljanje.

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče:

Tehnične instalacije so izvedli aprila 2007, takrat pa sta se začela tudi šestmesečno testiranje in tečaj za usposabljanje prebivalcev. Septembra 2007 bodo projekt ocenili.

Slovenija – Gorenjska

Vzpostavitev javne e-točke

TELEKOMUNIKACIJE, IZOBRAŽEVANJE

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Ideja je bila vzpostaviti javno e-točko in organizirati tečaje o uporabi računalnika in spleta v kulturni dvorani v središču vasi Lučine pri Gorenji vasi (140 prebivalcev in skoraj nobenih javnih storitev, veliko gospodinjstev nima računalnika ali spletne povezave). Cilj je bil izboljšati dostop do različnih javnih storitev preko primerne spletne tehnologije in razviti nove dejavnosti v vasi (zbiranje, družabno življenje, izobraževanje). Ciljna skupina so domačini (otroci, mladina, odrasli, starejši).

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče:

Izvajanje je v teku, opremo so delno že namestili.

Lokalna šola kot IT center in družabno središče

TELEKOMUNIKACIJE, IZOBRAŽEVANJE

Podblica, Škofjeloško hribovje

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Za ohranjanje lokalne šole, krepitev lokalnega družabnega življenja in nudenje e-storitev bo majhna šola v vasi Podblica služila kot družabno središče in lokalni IT center. Krajevna skupnost je predlagala, naj se eno izmed trenutno neuporabljenih sob v lokalni šoli opremi kot večnamensko sobo - z računalniško opremo in širokopasovnim dostopom do spleta - in naj se organizira začetne tečaje IKT (e-bančništvo, e-uprava, splet), kakor tudi različne prireditve, predavanja..., da bi se tako zbirale različne skupine domačinov.

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče:

Opremo so že namestili, nadaljnje aktivnosti se še razvijajo.

Vzpostavitev družabnega središča

KULTURA, DRUŽABNO SREDIŠČE

Davča, Škofjeloško hribovje

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

V redko poseljeni in razpršeni vasi Davča, ki nima dejanskega vaškega središča, so vzpostavili družabno središče za domačine in različne interesne skupine v povezavi s turistično informacijsko točko in lokalnim muzejem (predstavitev tradicionalne pridelave lanu). S tem naj bi se izboljšalo družabno in kulturno življenje domačinov, obogatila domača obrt, osvežila dediščina in identiteta, vas pa naj bi postala tudi bolj privlačna za obiskovalce in turiste.

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče:

Družabno središče je že opremljeno s pohištvom, animacijski programi za šolske skupine in turiste so pripravljani.

Postavitev tematskega otroškega igrišča

OTROŠKO VARSTVO, IZOBRAŽEVANJE

Sorica, Škofjeloško hribovje

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine: V slikoviti vasi Sorica z bogato kulturno dediščino in možnostmi, vendar s premalo podpornih storitev (brez turističnega informativnega središča, trgovine, otroškega igrišča...), so postavili javno otroško igrišče na prostem. Posodobljene obstoječe kulturne in izobraževalne dejavnosti naj bi izboljšale kakovost življenja domačinov, kakor tudi turistično ponudbo. Ciljna skupina so otroci domačinov, organizirane šolske skupine in turisti z družinami.

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče: Projekt so v celoti izvajale občina in lokalne organizacije: otroško igrišče je postavljeno, izboljšali so se kulturni in izobraževalni programi za otroke.

Oživitev doline Kokre s turizmom

TURIZEM, OŽIVITEV VASI

Kokra, dolina Kokre

Osnovna ideja, cilji, ciljne skupine:

Kokra je redko poseljena in izseljena dolina, vendar pa obstaja več možnosti za razvoj turizma, ekološkega kmetijstva, gozdarstva... Glavni cilj projekta je spodbuditi lokalne kmete, da naj ponudijo svoje obstoječe pridelke in storitve turistom in okrepijo svoje ekonomsko stanje, kar bi zmanjšalo potrebe po vožnji na delo in spodbudilo samozaposlovanje. Natančnejši cilj tega projekta pa je podpora lokalne turistične zveze z naslednjimi aktivnostmi:

- postavitev informacijske table, ki bo obveščala o turističnih storitvah, o vseh kmetijah, kulturni in naravni dediščini, kolesarskih stezah, pohodniški poti...
- raziskava in delovni načrt za oživitev nekdanje tovarne poti (za gorske kolesarje, jahače in pohodnike), ki poteka ob visokogorskih kmetijah, z vsakodnevno ponudbo hrane in drugih storitev

Stanje izvajanja in možnosti v bodoče:

Krajevna skupnost Kokra je že izvedla projekt: informacijsko tablo so postavili blizu glavne dolinske ceste, delovni načrt je izdelan.

3.5 Zaključki

3.5.1 Splošna ocena projektov

Pilotni projekti PUSEMOR so zelo raznoliki tako po tematski vsebini kot po pristopu za rešitev težav, teritorialnem obsegu in strukturi organizacij, ki so projekt izvajale. Kljub temu pa obstaja močan tematski poudarek: Vsi partnerji so razvili najmanj en projekt IKT. Po drugi strani pa ni bilo mogoče izpeljati prevoznih in mobilnostnih projektov, čeprav so analize testnih območij projekta PUSEMOR označile javni prevoz in mobilnost na odmaknjem podeželju kot problematična področja. To lahko razložimo z visokimi stroški prevoznih ukrepov in zapletenimi pogoji organizacijskih in pravnih okvirov.

Nasprotno pa se je poudarek na IKT izkazal kot inovativen in uresničljiv. Pilotni projekti, ki so se lotili IKT ukrepov, so se lepo ujeli z državnimi ali regionalnimi strategijami za izboljšanje širokopasovne povezave. Pilotni projekti IKT v okviru projekta PUSEMOR so obravnavali različne vidike:

- nove infrastrukture ali nove tehnične rešitve: brezžično omrežje, »suhi odjemalec« (Thin Client) ali strojna oprema za videokonference
- javni dostop do spleta in programska oprema e-uprave
- skupni regionalni portali in računalniška okolja za različne uporabnike
- usposabljanje za premostitev ovir pri uporabi spleta

Tudi drugi projekti, ki so poudarjali izobraževalne, kulturne, družbene ali gospodarske (maloprodajne) cilje, so bili raznoliki. Na splošno je bil cilj projekta ne samo izboljšanje storitev, ampak tudi prispevek k bolj tesni povezanosti skupnosti in bogatenju regionalnega gospodarstva.

Več PUSEMOR projektov je pokazalo, da ni dovolj samo odziv na spremembe pri oskrbi storitev, ampak da so zaradi demografskega ali družbenega razvoja enako pomembne spremembe v povpraševanju. Sektorji s povečanim povpraševanjem, kot so skrb za starejše, morajo oblikovati novo ponudbo. Po drugi strani pa zmanjševanje povpraševanja po storitvah lahko ogrozi ohranjanje obstoječe ponudbe. V tem primeru so lahko uspešni projekti, ki prilagajajo storitve tako, da bolje zadovoljujejo povpraševanje.

3.5.2 Dejavniki uspeha lokalnih / regionalnih projektov

Na razpravi na delavnici med sestankom v Beljaku⁴ so bili omenjeni naslednji najbolj pomembni dejavniki uspeha:

- Projekti bodo uspešni, če so prilagojeni potrebam domačinov in če ponudba zadovoljuje povpraševanje. Projekti lokalne maloprodaje lahko na primer nudijo visokokakovostne izdelke in izdelke, ki predstavljajo regionalno identiteto, lahko poudarijo združene in mobilne storitve ter lahko prilagodijo obratovalni čas potrebam domačinov. Na drugih tematskih področjih bo morda potrebno pregledati potrebe ali vključiti prebivalce v razvojni projekt, da bodo projekti široko sprejeti.
- Spodbuda za razvoj novih projektov se lahko porodi iz povečanega povpraševanja ali pa iz močnega pritiska zaradi obstoječih pomanjkljivosti in težav.
- Pomembno je najti kreativne rešitve izven prevladujočih struktur.
- Oblikovanje določenih ponudb, ki se lepo prilagajajo lokalnemu povpraševanju, obogati kakovost bival-

⁴ Sestanek projektov PUSEMOR-CIPRA na temo »Prihodnost javnih storitev v območju Alp, izzivi-priložnosti-dobre prakse«, Warmbad Beljak, 28.02.07-01.03.07

nega okolja v sodelujočih skupnostih.

- Izmenjava najboljših praks lahko h projektom veliko prispeva.
- Medsektorske rešitve, ki vključujejo različne partnerje, potrebujejo dobre strukture sodelovanja in praks, tudi med javnim in zasebnim sektorjem.
- Vodje projekta morajo imeti močno motivacijo in veliko potrpljenja, če želijo, da projekt steče in deluje. Dober vodja pomaga pri premagovanju težav.
- Če je prostovoljno delo podprto in usklajeno na profesionalen način, potem se nove storitve še posebno dobro prilagodijo lokalnemu povpraševanju.
- Majhni podjetniki ali prostovoljci, ki izvajajo projekt, morajo dobro poznati upravne in politične okvire, da bi lahko ocenili svoje možnosti za delovanje. Potrebujejo strokovno podporo in možnosti za usposabljanje. Povezovanje med različnimi dobavitelji/izvajalci je pomembno za izmenjavo izkušenj.
- Javni uslužbenci in nosilci odločanja imajo poglobljeno vlogo pri napovedovanju bodočih potreb, kakor tudi pri vpeljevanju in usklajevanju lokalnih in regionalnih projektov. Regionalna podpora je še zlasti potrebna pri izvajanju projektov na podeželju, kjer so skupnosti često majhne in sredstva krajevnih oblasti omejena. Pri dodeljevanju odgovornosti med različnimi ravni javnih ustanov je potrebno upoštevati te zahteve, še posebno na podeželju.

3.5.3 Učinki pilotnih projektov PUSEMOR

Čeprav je izvajalna faza pilotnih projektov na samem začetku, se lahko že navede ali pa vsaj pričakuje učinek glede na cilje projekta, ohranjanje ali izboljšanje javnih storitev v alpskem prostoru:

- Težave z javnimi storitvami v alpskem prostoru so deležne večje pozornosti javnosti in lokalnih ter regionalnih politikov. Regionalno prebivalstvo ter mali in srednji podjetniki so motivirani za sodelovanje.
- Medsektorsko in medobčinsko sodelovanje v regijah se okrepi, gradijo se nove mreže.
- Nabirajo se znanje in izkušnje o razvoju in vodenju projektov, kar je koristno za razvijanje drugih podeželskih projektov.

V vsakem primeru je treba projekte vgraditi v skupne strategije. Podeželske skupnosti in območja se bodo vedno osredotočala na svoje lastne težave in možnosti. Strategije, ki zajemajo celoten alpski prostor, državne ali regionalne strategije pa morajo poudarjati najboljšo in najbolj učinkovito teritorialno distribucijo infrastruktur in storitev.

Pristop projekta PUSEMOR je pripeljal do pomembnih dopolnitev že obstoječih regionalnih strategij s ponudbo možnih ukrepov za nevtralizacijo grozečega ukinjanja zagotavljanja osnovnih infrastruktur. Posebno prednost projekta PUSEMOR predstavljajo »najboljše prakse«, ki so bile zbrane v večini držav alpskega prostora ter nudijo primer dejanskih prednosti transnacionalnega sodelovanja.

4 Priporočila

4.1 Rezultati primerjalne analize pravnega okvira

Pred oblikovanjem priporočil na različnih ravneh so partnerji projekta PUSEMOR pripravili kratko primerjalno analizo pravnega okvira različnih sektorjev⁵. Podrobna analiza okvira za posamezno državo je na voljo v prilogi. Glavni rezultati te analize so opisani v tem poglavju.

a) Storitve splošnega (gospodarskega) interesa (SSI) so ključnega pomena za podeželje in gorska območja Gospodinjstva in podjetja se zanašajo na te storitve pri svojem življenju in delu. Brez pošte, javnega prevoza, dostopa do telefonije ipd. bi podeželje in gorska območja izgubila svojo privlačnost. Nove tehnologije (če so na voljo), kot je širokopasovni dostop do spleta, pomagajo premostiti fizične razdalje. To odločilno vlogo javnih storitev je potrdila tudi nova raziskava »Novi vzorec za podeželje« (»New Rural Paradigm«) Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD). V tej raziskavi OECD označi štiri prednostne naloge razvoja podeželja:

- razvoj prevoza in IKT infrastrukture
- zagotavljanje javnih storitev
- ovrednotenje privlačnosti podeželja
- spodbujanje podjetništva na podeželju

ES veliko vloga v razvoj podeželja in gorskih območij preko instrumentov, kot so Skupne kmetijske politike (SKP) in politika povezanosti. Vendar pa do sedaj ES ni v celoti prepoznala odločilne vloge SSI v navedenih območjih. Vse prevečkrat se zgodi, da prevladujejo pravila državne pomoči in gibanja odprtega trga. Ta dva pristopa pa si nasprotujeta. Politika povezanosti ES igra pomembno vlogo pri podpori zagona novih in inovativnih projektov, kar se je izkazalo pri projektu PUSEMOR, ki je potekal pod okriljem medregionalne iniciative INTERREG III B. Vendar pa lahko INTERREG posreduje samo pri prilagodljivih dejavnikih (»soft factors«). Pri temeljnih dejavnikih (»hard factors«), kot so naložbe, lahko pomagata politika povezanosti in SKP s svojim drugim stebrom (razvoj podeželja).

b) Na ravni države lahko opazimo velike razlike pri soočanju z SSI. Nekatere države, kot so Francija, Avstrija in Švica, močno poudarjajo SSI, medtem ko to ne velja za Nemčijo in Italijo. Ta pojav lahko na splošno razložimo z zgodovinskim razvojem liberalizacije trga in javnih razprav na temo SSI.

c) Finančni mehanizmi so raznoliki, razlike pa so večje med sektorji kot med državami.

d) Vloga regulatornih organov se razlikuje tako med sektorji kot med državami. Na prostem trgu igrajo regulatorni organi pomembno vlogo pri preprečevanju izkrivljenosti razmer na trgu.

e) Analiza po sektorjih kaže tekoča gibanja odpiranja trga. Medtem ko je trg v celoti odprt v telekomunikacijskem sektorju, pa je proces odpiranja v drugih sektorjih še vedno v teku. Analiza po sektorjih kaže tudi na velika razhajanja pri soočanju s SSI v posameznih sektorjih. V telekomunikacijskem sektorju na primer obstaja ustaljeni najnižji standard na ravni ES, kar pa ne velja za sektor javnega prevoza. Ta ugotovitev je še posebno pomembna za projekt PUSEMOR. Izkušnje pri projektih PUSEMOR so pokazale, da sta navedena dva sektorja najbolj ključnega pomena. Partnerji so razvili veliko pilotnih projektov okoli telekomunikacijskega sektorja, ker

⁵ Samo za štiri področja: poštne storitve, elektrika, prevoz in telekomunikacije

so na voljo nove tehnologije. Niso pa razvili skoraj nobenega projekta v sektorju javnega prevoza. To lahko razložimo delno z decentraliziranim pristopom pri opredeljevanju javnega prevoza in najnižjih zahtevanih standardov. Poleg tega pa sta izgradnja infrastruktur javnega prevoza in izvajanje javnega prevoza izredno draga ter bi se ju tako težko izvedlo v okviru medregionalnega projekta INTERREG. Lahko pa se dela na prilagodljivih dejavnostih, kot so prenos znanja in izkušenj, modeli vodenja in upravljanja, opredeljevanje skupnih standardov, usklajevanje voznega reda ipd.

4.2 Politična priporočila

Priporočila v nadaljevanju smo pripravili na osnovi primerjalne analize pravnega okvira, več izmenjav izkušenj pod okriljem projekta PUSEMOR in izkušenj, pridobljenih pri izvajanju pilotnih projektov.

4.2.1 Na ravni ES

a) Na ravni ES se zahteva močna zavezanost SSI. Bela knjiga SSI iz leta 2004 vsebuje več smernic v tem smislu. Le-te se morajo pretvoriti v dejanske aktivnosti, zlasti v ustrezne direktive.

Tekom postopka priprave in odobritve nove Evropske ustave je treba posebno pozornost posvetiti vidikom SSI, ki so bili načrtani v trenutno zaustavljenem projektu iz leta 2005.

Skozi zgoraj navedene instrumente bi morala ES zahtevati od svojih članic, da

- opredelijo usklajeno politiko glede SSI,
- za vsak sektor opredelijo enotne standarde za SSI na državni ravni,
- okrepijo vlogo regulatornih organov, kjer je to primerno, npr. v sektorju javnega prevoza.

b) Novi cilj ES glede teritorialnega sodelovanja bi moral predvideti možnosti za nadaljevanje dela na tej pomembni temi javnih storitev. Politika povezanosti ES in teritorialna agenda ES bi morala posvetiti posebno pozornost navedenim javnim storitvam⁶.

Na ravni ES se lahko na postopek vpliva preko:

- organov same ES,
- teritorialnih pravnih oseb ali skupin pravnih oseb ter njihovih predstavnikov, kot so regionalni in občinski sveti,
- nevladnih organizacij, kot so Euromontana (Evropska gorska zveza).

c) Potrebno je izvajati ukrepe, opisane v Teritorialni agendi ES (glejte razdelek 3.2). Le-ti predvidevajo tesnejše sodelovanje med središči napredka, pa tudi med središči napredka in podeželjem. To možnost je treba dobro preučiti, kjerkoli prostorsko in socialnoekonomsko stanje dopuščata tako partnerstvo. Izkušnje, pridobljene tekom projekta PUSEMOR, kažejo na koristnost organiziranja mednarodnih izmenjav glede možnosti in zahtev takšnih povezav. Kljub temu pa zgoščenost središč napredka ne sme voditi k zanemarjanju podeželja. Pomembno je zatorej pristopiti k nadaljnjemu postopku, saj je tudi cilj predsedovanja Portugalske ES obliko-

⁶ Glejte raziskavo OECD, »The New Rural Paradigm«, Paris, 2006.

vanje ustreznega sklopa ukrepov. Koristno bi bilo, če bi lahko zagotovili zadostno sodelovanje pomembnih udeležencev.

d) ES naj predlaga izbor različnih finančnih mehanizmov nagrajevanja. Seveda je pomembno pustiti nekaj samostojnosti državam samim, ki vedo, kako naj financirajo svoje SSI. Na tem področju so pravila ES o državni pomoči pogosto ovirala delo. ES naj nudi možnost za izjeme pri pravilih državne pomoči.

e) Odpiranje trga lahko vpliva na SSI in jim nudi posebno pozornost. Predhodne ocenitve naj se izvedejo, da se pokaže učinek takšnih aktivnosti na SSI na podeželju in gorskih območjih. Odpiranje trga naj tudi upošteva učinke na manj popularna območja. Izjeme pri splošnih pravilih naj se omogočijo na državni ravni. Na primer, države naj bi imele možnost, da ne bi popolnoma odprle poštnega trga od leta 2009 dalje, ker ta zadnji korak proti polni odprtosti lahko povzroči veliko težav pri financiranju SSI s strani ponudnikov storitev. S tem pa pride do tveganja poslabšanja storitev.

f) Držati se je treba osnovnega načela enotnih tarif in enake kakovosti SSI po vsej državi.

4.2.2 Na državni ravni

g) Bodočnost podeželja mora biti politična tema na državni ravni, odločilna vloga oskrbe SSI pa ustrezno poudarjena. Omenili smo že, da se države lotevajo vprašanja SSI na različne načine. Francija ima na primer dolgotrajno tradicijo SSI in jim daje vidno mesto že v ustavi. SSI so neprestano ponavljajoča se politična tematika. V Nemčiji in Italiji pa je drugače, saj je ta tema obravnavana glede na urbana območja, redkeje pa glede na podeželje. Zato bi morali udeleženci, kot so politične stranke, regije in občine, kakor tudi nevladne organizacije, uvesti SSI kot politično temo preko lobiranja, odnosov z javnostmi, promocijo raziskav in dejanskih rezultatov, npr. projekt PUSEMOR, oblikovanja multilateralnega okolja za razprave ipd.

h) Na državni ravni pogosto ni jasno zadolženega organa ali osebe za SSI za povezovanje tega področja. To vrzel je treba zapolniti z imenovanjem odgovornega organa ali osebe. Primer zanimivega pristopa na tem področju je enotni regulatorni organ v Nemčiji (Bundesnetzagentur).

i) Enotni državni standardi se morajo določiti za različne storitve, kjer je to primerno in ustrezno. To na primer sedaj ne velja za sektor javnega prevoza, ki je večinoma prenesen na regionalno raven.

4.2.3 Na regionalni in občinski ravni

j) Na regionalni ⁷ in občinski ravni je potreben teritorialen in celosten pogled na SSI (ne samo v smislu dodajanja sektorjev), poudarek pa naj bo na prostorski porazdelitvi storitev v okviru regije ali okrožja. Odgovornost za to naj prevzamejo oblasti za prostorsko načrtovanje.

k) Ocena stanja oskrbe: standarde oskrbe je treba opredeliti in redno ocenjevati preko nadzornega sistema storitev na lokalni ravni.

⁷ V tem besedilu »regionalna raven« zajema vse od francoske Région, italijanskih Regione in Provincie, do nemške in avstrijske Bundesland (vse ostalo je tudi v ednini) ter švicarskega Canton.

l) Tudi na regionalni ravni je treba imenovati osebe ali organe, odgovorne za SSI za povezovanje tega področja. Odgovornost za prostorsko načrtovanje na regionalni ravni je na primer v Nemčiji urejena na ravni zveznih dežel. Zvezna dežela Baden-Württemberg je razdeljena na 12 regij, v vsaki izmed njih pa so zadolžili pravno osebo za pripravo in izvajanje regionalnega načrtovanja (Regionalne zveze ali »Regionalverbände«). Za uspešno izvrševanje dela se je izkazalo, da je koristno, če so Regionalne zveze zadolžene tudi za razvoj regionalnih razvojnih zasnov.

m) Kjer je odgovornost za SSI prenesena na regionalno raven, npr. sektor javnega prevoza, je treba pospeševati tesno sodelovanje z drugimi teritorialnimi pravnimi osebami za preprečevanje različnih standardov in vrzeli v omrežju.

n) S projektom PUSEMOR zbrane izkušnje so pokazale, da je prostovoljno delo še vedno in bo tudi v bodoče pomemben dejavnik v javnih storitvah. V majhnih vaseh bo prostovoljno delo verjetno še bolj pomembno, ko se bodo ukinile storitve, ki jih sedaj nudijo trg ali javne oblasti. Zato je treba razmisliti, kako podpirati prostovoljce in jih nagraditi za njihovo prostovoljno delo. Obetavni pristopi vključujejo usposabljanje, mreže prostovoljcev, priznanje in zniževanje davka za posameznike, ki delajo kot prostovoljci.

4.3 Priporočila po sektorjih

Poštna storitve

1. Uvajanje predpisov glede poštnih storitev v okviru državne zakonodaje. Najnižja stopnja dostopnih točk bi morala biti določena z zakonom ali direktivo. Omeniti je treba tudi poštna nabiralnike, ker bo to tema prihodnosti. Medsebojni razgovori med občinami in / ali regijami glede zapiranja poštnih lokacij morajo biti vključeni v okvir državne zakonodaje.
2. Predlog Evropske komisije o opustitvi osnovne ideje enotnih tarif je treba zavreči.
3. Oceniti je treba možnost o ukinitvi DDT (davek na dodano vrednost) za izvajalce univerzalnih storitev.
4. Izboljšava večnamenske uporabe: olajševanje namestitve dostopnih točk za poštna storitve v trgovinah, občinskih pisarnah ipd., ocenjevanje možnih ovir.

Telekomunikacije

1. Vključevanje širokopasovnega dostopa do spleta v okvir SSI na ravni držav članic. Organizacije za lobiranje na državni in regionalni ravni lahko na tem področju veliko dosežejo (Švica je uspešen primer).
2. Dati več moči regulatornim organom, še zlasti glede uvedbe zahtev SSI.
3. Okrepiti (ali pa vsaj razjasniti) pravno mesto skupnosti, ki morajo podpirati informacijske in komunikacijske infrastrukture na lokalni ravni.
4. Nuditi tehnično pomoč ter točne in dejanske informacije za lokalne skupnosti glede pomembnih zadev informacijske in komunikacijske infrastrukture, (kot je na primer javna služba za pomoč uporabnikom »Clearingstelle Baden-Württemberg« v Nemčiji).

5. Kjer se ključnih informacijskih in komunikacijskih storitev ne da zagotoviti pod tržnimi pogoji, mora biti odprta možnost finančne podpore.

Javni prevoz

1. Določiti najnižji zahtevani standard za javni prevoz na državni ravni in nuditi ustrezne proračune za izvajalne (regionalne) organe.
2. Oblikovanje zaporednega voznege reda.
3. Usklajevanje postopka ponudbe v regijah in občinah na višji ravni, da se izogne nesoglasjem.
4. Pojasnitev vloge regulatornih organov.
5. Spodbujanje modelov prevoza, ki so prilagodljivi in usmerjeni k zadovoljevanju povpraševanja, ter odstranjevanje pravnih in zavarovalnih ovir za take modele.
6. Podpiranje učinkovitega javnega prevoza z razvojem (bodočih) naselij in pomembnih zgradb / storitev ob obstoječih prevoznih poteh.

Dobrine in storitve za vsakodnevne potrebe

1. Podpiranje lokalnih maloprodajnih storitev z obveznim prostorskim okvirom za nakupovalne centre in druge storitve za pokrivanje medkrajevnega območja.
2. Alternativne zasnove lahko prispevajo k zadovoljevanju lokalnega povpraševanja. Krajevne oblasti morajo spodbuditi in podpreti njihovo izvajanje, če je to potrebno.
3. Večina podeželja se lahko zanese na dodatno družbeno angažiranje občanov. Javne oblasti morajo podpreti te aktivnosti in nuditi potrebno podporo, npr. zavarovanje, pravne zadeve.
4. Marketing in distribucija kmetijskih izdelkov kmetov je pomembna možnost za oskrbo s hrano na podeželju. Kmetijske in mlečne zadruge lahko spodbujajo in podpirajo svoje člane, da dodajo distribucijo predelanih izdelkov v lokalno in regionalno oskrbovalno verigo.

4.4 Priporočila za pripravo projektov

Pilotni projekti PUSEMOR so pokazali na pomembnost oprijemljivih projektov s pristopom od spodaj navzgor za ustrezno oskrbo z osnovnimi storitvami. Več regionalnih, državnih in evropskih usmeritev olajšuje razvoj projektov z nudenjem finančne pomoči; z ozirom na gorska območja pa je treba še zlasti omeniti usmeritve za podeželje. Nekaj priporočil za pripravo takih projektov smo navedli v tem poglavju.

4.4.1 Kakšne vrste projektov naj bi pripravili?

Projekt PUSEMOR je pokazal, da že (še vedno) obstajajo infrastrukture za oskrbo z javnimi storitvami v večini regij, ki so sodelovale pri tem projektu. Kjer jih ni, je treba zapolniti vrzeli. Potrebna je boljša izraba obstoječih infrastruktur. Pošte obstajajo, vendar nimajo veliko prometa. Trgovine v majhnih vaseh obstajajo, vendar ljudje nakupujejo v supermarketih v bližnjih mestih. Močno se je zato treba zavzeti za uporabo javnih storitev in jo spodbujati.

Poleg vzpostavitve infrastruktur predlagamo razvijanje naslednjih vrst projektov:

- Projekti, katerih cilj je boljša uporaba infrastruktur: npr. projekti za ozaveščanje in promocijo, pa tudi za močnejšo usmeritev v dodatne aktivnosti v naseljih z uporabo že obstoječe infrastrukture. Storitve morajo biti usmerjene v zadovoljevanje povpraševanja. Včasih bo treba dvigniti povpraševanje (npr. spodbujanje uporabe javnega prevoza). Raziskati je treba možne sinergije različnih mrež. Okrepiti je treba medobčinsko sodelovanje za zagotavljanje storitev in večnamenske ponudbe.
- Projekti, katerih cilj je boljša razporeditev storitev na posameznem območju: npr. mobilni vrtci v Regiji Franche-Comté.
- Projekti, katerih cilj je usposabljanje ljudi za uporabo storitev: npr. tečaji za uporabo novih tehnologij na Vzhodnem Tirolskem.
- Projekti, katerih cilj je boljša dostopnost do storitev: npr. telemedicina v Lokalni akcijski skupini »Appennino Genovese«. Kar najbolje je treba izkoristiti nove tehnologije.

4.4.2 Kdo naj bi pripravil projekte za javne storitve?

Regije in občine so tiste teritorialne pravne osebe, ki jih najbolj neposredno zadevajo učinki SSI politike. Zato bi morale sprejeti proaktivno strategijo, kar pomeni razvijanje novih in inovativnih pristopov za zagotavljanje (ali vsaj podporo) teh storitev. Projekti, kot je PUSEMOR, pripravijo modele, kako se lotiti novih težav v razvoju podeželja. Čeprav je vsak projekt razvit v določenem območnem in pravnem okviru, so projekti prenosljivi na druge regije do določene stopnje (predvsem glede uporabljene metodologije). Prenos znanja in izkušenj se lahko izvede preko transnacionalnih projektov, kot je PUSEMOR. Regionalni politiki bi morali razumeti prednosti, tveganja in pomembnost javnih storitev za odmaknjena območja ter spodbujati regionalno upravo, da naj opredeli strategije. Pa tudi obratno: v svoji vlogi svetovalca politikom morajo javne ustanove nuditi zanesljivo napoved nadaljnjega razvoja osnovne infrastrukture in možne strategije za zagotovitev primerne kakovosti.

4.4.3 Kako organizirati zagotavljanje javnih storitev?

Zagotavljanje javnih storitev mora biti osnovano na celostnem združevanju možnosti, ki so prilagojene določenemu prostorskemu stanju:

- Medkrajevne namesto lokalnih rešitev, sodelovanje med občinami, sodelovanje med mestnimi središči in podeželjem ipd.
- Združevanje in zgoščevanje več področij: medsektorski projekti, kot je storitveni center; povezovanje storitev, kot je mreža knjižnic ipd.
- Izboljšanje dostopnosti do storitev z uporabo mobilnih in / ali začasnih rešitev, predvsem s podporo novih IKT. Za izboljšanje dostopnosti sta na voljo dva pristopa: boljša organizacija mobilnosti uporabnikov storitev (prilagodljive prevozne rešitve, kot je prevoz na klic) ali vzpostavitev mobilne storitve (fizično, npr. z mobilnim vrtcem ali z uporabo IKT).

Vse te možnosti pa morajo spremljati dodatne aktivnosti, kot so usposabljanje, komunikacija, dvigovanje osveščenosti uporabnikov in nosilcev odločanja, ter morajo biti vključene v regionalne strategije.

4.4.4 Kakšna je vloga regij in občin?

Velikost oskrbovanega območja in število uporabnikov opredeljujeta javne storitve in njihovo (gospodarsko) zmogljivost. Zato so za razširitev in zagotavljanje oskrbe storitev koristne in potrebne različne oblike sodelovanja. Regije ali občine igrajo vloge spodbujevalcev, organizatorjev in pospeševalcev sodelovanja. K temu sodita tudi aktivacija in nadaljnja podpora domačinov za prostovoljno delo, kar je ena izmed posebnih možnosti podeželja. Prepogosto občinske oblasti nimajo časa ali znanja za razvoj novih strategij, zato bi bilo dobrodošlo nekaj usposabljanja. Vmesne organizacije, kot so regijska vodstva (Regionalmanagements) v Avstriji, so zelo pomembne. Organizirane so na podregionalni ravni – v okviru zvezne dežele, vključujejo več občin – in služijo kot povezava med regionalno upravo ter domačini in podjetji, pa tudi svetujejo, načrtujejo in razvijajo projekte. To organizacijsko strukturo je potrebno poudariti.

4.4.5 Kateri so pomembni koraki pri pripravi projektov?

a) Dvigovanje osveščenosti o prednostih in tveganjih pri razvoju javnih storitev na podeželju. Še vedno je potrebno obveščati o pomembnosti vzdrževanja javnih storitev na podeželju in pokazati povezave z drugimi teritorialnimi usmeritvami. Na primer, če je storitev dobro razporejena po območju, se lahko omeji prevoz in s tem onesnaževanje (povezanost z ekologijo), lahko pa se ohranja tudi decentralizacija delovnih mest in tako pritegne nove družine v vasi. Ali če se obstoječo infrastrukturo bolje izrabi, potem ne bo potrebno graditi novih infrastruktur, ki bi lahko oškodovala pokrajino (povezanost s politiko prostorskega načrtovanja).

To obveščanje naj se usmerja na različne ravni in udeležence: oblikovalce usmeritev, ki lahko vzpostavijo dobre okvirne pogoje za ponudnike in izvajalce, medije, ki lahko obveščajo o razvoju v regiji, regionalne udeležence, ki bi morali analizirati potrebe in pripraviti projekte, ter prebivalstvo, ki bi moralo bolje izrabljati lokalne ponudbe.

b) Usmerjanje storitev na trg in / ali učinkovita uporaba obstoječe infrastrukture

Storitve morajo biti usmerjene v zadovoljevanje povpraševanja. Regije morajo analizirati potrebe in želje ciljnih skupin, ne samo tekoče, ampak tudi bodoče, da bi lahko napovedali trende v prihodnje zaradi opaznih demografskih sprememb (v kakovosti in količini). Prostorsko in funkcionalno združevanje opreme in programov infrastruktur lahko prispeva k bolj učinkovitemu in trajnostnemu zagotavljanju storitev.

c) Iskanje partnerjev

Projektne vodje naj vključujejo krajevne oblasti, pa tudi zasebne ključne udeležence pri opredeljevanju ciljev in možnih aktivnosti. Pristop od spodaj navzgor zagotavlja uspešnost.

d) Vključevanje projekta v regionalno strategijo

Projekt PUSEMOR je pokazal, da morajo biti rezultati novih inovativnih projektov vključeni v skupno strategijo na državni ali regionalni ravni (odvisno, na kateri ravni so odgovorni za prostorsko načrtovanje in javne storitve). Samo tako obstaja možnost za zagotavljanje preživetja projektov in za uvajanje novih modelov oskrbe storitev na podeželju.

e) Raznolikost rešitev

Podeželje ni homogeno. Velike razlike so opazne na področju demografskega in gospodarskega razvoja ali dostopnosti. Projekt PUSEMOR je vključeval turistična območja, primestna območja in kmetijska območja (glejte razdelek 2.2.1). Vse strategije glede podeželja se morajo zatorej uskladiti z določenim splošnim okvirom.

f) Krepitev sposobnosti razvoja in vodenja projektov

Ne zavržite dobrih idej samo zato, ker ni nikogar, ki bi jih naprej razvijal in nato izvajal. Morda je potrebna dodatna vključenost lokalnih zasebnih udeležencev.

5 Zaključki

Storitve splošnega interesa (SSI) so zagotovo ena izmed glavnih tem bodočnosti gorskih območij in podeželja. SSI pomembno prispevajo k privlačnosti območja za prebivalce in podjetnike. Zato morajo igrati pomembno vlogo pri prostorskem načrtovanju, regionalnem razvoju in povezanosti ter morajo biti vključene v ustrezne strategije.

FOSD Švice je izbral pravo temo, ko se je odločil za »strateški projekt« v okviru programa Območje Alp. Z informativnimi in promocijskimi aktivnostmi in razširjanjem ustreznih informacij preko različnih mrež, kot je Euro-montana, je potrebno dvigniti osveščenost o tej pomembni temi ne samo v testnih območjih, ampak tudi širše v evropskem prostoru.

Težave obstajajo na različnih področjih storitev splošnega interesa. Zahtevna omrežja in infrastrukture, kot je javni prevoz, so še zlasti problematična zaradi finančnega bremena. Težave s temi infrastrukturami se bodo zaradi omejevanja proračunov v prihodnje še stopnjevale. IKT tehnologije lahko nekoliko pomagajo pri zapolnjevanju vrzeli, vendar pa ne morejo rešiti vseh problemov. Treba je iskati inovativne rešitve s proaktivnimi pristopi. Gorska območja in podeželje morajo prevzeti odgovornost za iskanje inovativnih in uporabniku prilagojenih rešitev, da bi zgradili svojo lastno prihodnost. Ustrezne javne usmeritve na različnih ravneh morajo spodbujati to iskanje rešitev, da bi zagotovili visoko-kakovostno stopnjo SSI v vseh regijah.

Med delom projekta PUSEMOR je postajalo vse bolj in bolj jasno, da je problematika storitev splošnega interesa čisto manj v razpoložljivosti takih storitev, ampak bolj v premajhni uporabi teh storitev. To pa je neposredno povezano s splošnim gospodarskim in družbenim razvojem območij ter odvisno od privzete naravnosti možnih uporabnikov. Na primer, če ljudem pride v navado, da nakupujejo v supermarketih v urbanih predelih, potem ne bodo več kupovali v lokalnih trgovinah. Tako naj se projekti v bodoče ne osredotočajo samo na plat ponudbe, ampak tudi na plat povpraševanja. Kako spodbuditi boljšo uporabo obstoječih storitev in infrastruktur? Zadržne oblike organiziranja in vidno vključevanje v lokalne in regionalne oskrbovalne verige lahko pripomorejo k vzpostavljanju močnejše povezanosti med strankami in ponudniki storitev.

Obstoječe mreže, kot so Alpine Convention, Arge Alpen Adria, Euromontana, ESPON ipd., so lahko koristne pri oblikovanju novih partnerstev, kot v primeru projekta PUSEMOR. Te mreže so lahko izhodiščna točka za krepitev že obstoječega sodelovanja ali vir kontaktnih podatkov za oblikovanje novega partnerstva.

Partnerstva s so-vodenjem finančnega vodje-partnerja in tehničnega vodje-partnerja so se izkazala za uspešna. Regija Lombardija / IREALP sta bila odgovorna za vodenje Evropskega sklada za regionalni razvoj (European Regional Development Fund, EFRD), FOSD / SAB pa sta bila odgovorna za tehnično vodenje. Poleg tega pa je bil vsak partner odgovoren za en delovni sklop.

Odločilna poteza za pripravo in uspeh projekta je bila dovoljevanje kar največ samostojnosti partnerjem. Partnerji so se svobodno odločali o področju delovanja, da bi tako lahko razvili projekte, ki najbolj ustrezajo potrebam njihovih testnih območij.

Eden izmed glavnih ciljev projekta PUSEMOR je bila izvedba več pilotnih projektov. Ta cilj pa je bil tudi eden izmed vzrokov uspešnosti projekta PUSEMOR. Testna območja bodo sodelovala v takem projektu samo, če jim bo le-ta prinesel dejansko vrednost za njihov porabljen čas in denar. Projekt PUSEMOR je dosegel ta cilj, saj je bilo izvedenih okoli 30 pilotnih projektov.

Gradiva

- PUSEMOR.** Vmesna regionalna poročila. Februar 2006.
- PUSEMOR.** Vmesna transnacionalna poročila. November 2006.
- PUSEMOR.** Poročila o poteku pilotnih projektov. Februar 2007.
- OECD. 2006.** »The New Rural Paradigm«. Paris.
- Bätzing et al. 1996.** »Städtische und ländliche Regionen in den Alpen«. Bericht zur deutschen *Landeskunde Nr. 70 / 2* (S. 479 – 502).
- Bätzing W. et al. 1993.** »Der sozio-ökonomische Strukturwandel des Alpenraumes im 20. Jahrhundert«. *Geographica Bernensia P 26*. Bern.
- ARE Bundesamt für Raumentwicklung. 2005.** »Raumentwicklungsbericht Schweiz«. Bern.
- ARE. »Monitoring Ländlicher Raum«.** Junij 2006.
- Expert Group Alpine Space. 2006.** »Prospective Study for the Alpine Space Interreg III B Programme (Executive Summary)«.
- Pfefferkorn W. et al. 2005.** »Regional Development and Cultural Landscape Change in the Alps Synthesis from REGALP-Project«. *Geographica Bernensia G 74*. Bern.
- Spiekermann, Klaus. 2006.** »Presentation on ESPON-Seminar MONTESPON«. Sept 2006, Lucerne (www.espon.ch).
- Hiess, Helmut et al. 2006.** »Aufrechterhaltung der Funktionsfähigkeit ländlicher Räume. Dienstleistungen der Daseinsvorsorge und Regionale Governance«. ÖROK Schriftenreihe Nr. 171. Wien.
- SAB. 2007.** »Überblick über die rechtlichen Bestimmungen zur Grundversorgung in Deutschland, Frankreich, Italien, Österreich, der Schweiz und der EU«. Bern.

Priloge

Priloga 1⁸ : Analiza političnega okvirja sektorjev po državah

Pošne storitve

področje	Evropska skupnost	Avstrija	Francija	Nemčija	Italija	Slovenija	Švica
stopnja odprtosti trga	obvezne univerzalne storitve za pisma do 50 g; polna odprtost od 2009 dalje	obvezne univerzalne storitve za pisma do 2 kg in pakete do 20 kg; priporočena pisma in zavarovane pošiljke	obvezne univerzalne storitve za pisma do 2 kg in pakete do 20 kg; naslovljeni katalogi in revije	obvezne univerzalne storitve za pisma do 50 g; polna odprtost od 2008 dalje	obvezne univerzalne storitve za pisma do 2 kg in pakete do 20 kg; priporočena pisma in zavarovane pošiljke	obvezne univerzalne storitve za pisma do 2 kg in pakete do 20 kg; priporočena pisma in zavarovane pošiljke + pošiljke za slepe in slabovidne	obvezne univerzalne storitve za pisma do 100 g
lastnik	-	Österreichische Post	La Poste	Deutsche Post AG, v privatnih rokah	Posta Italiana	Pošta Slovenije	Die Post, v državnih rokah
vsebina univerzalnih storitev	skupne tarife bodo ukinjene od 2009 dalje (izjeme po državah so dovoljene)	poštna dostava najmanj 5 dni na teden, najmanj 20 ur	poštna dostava 6 dni na teden	poštna dostava 6 dni na teden	poštna dostava najmanj 5 dni na teden	poštna dostava najmanj 5 dni na teden	poštna dostava najmanj 5 dni na teden
vsebina rezerviranih storitev	nič več od leta 2009 dalje	pisma do 50 g	pisma do 50 g	pisma do 50 g	pisma do 50 g, vključno z EMS pošiljkami	pisma do 50 g	pisma do 100 g
pošte	ureditev dostopa do mreže je prenesena na države članice	pošte morajo vsako leto pridobiti odobritev od regulatornih organov; pošte bodo zapri samo, če je na voljo nadomestna storitev; obvezni pogovori z občinami; predpisani poštni nabiralniki	>90% prebivalstva vsakega okraja mora imeti na voljo pošto v razdalji 5 km in 20 minut z avtom	ni posebnih predpisov	»primerno« število dostopnih točk = ni posebnih predpisov	obvezne pošte po vsej državi; zagotovitev dostopa po vsej državi	obvezne pošte po vsej državi; obvezni pogovori z zaskrbljenimi občinami; posebej so omenjene storitve na domu

8 Vir: SAB, »Überblick über die rechtlichen Bestimmungen zur Grundversorgung in Deutschland, Frankreich, Italien, Österreich, der Schweiz und der EU«, februar 2007 in <http://www.bundesnetzagentur.de>, <http://ris.bka.gv.at/>, <http://www.parlamento.it>, <http://legifrance.gouv.fr>.

področje	Evropska skupnost	Avstrija	Francija	Nemčija	Italija	Slovenija	Švica
vrsta zavezanosti		koncesija univerzalnih storitev	licenca za vse izvajalce storitev; 4 vrste licenc	licenca za vse izvajalce storitev; obvezanost enega ali več izvajalcev storitev za zagotovitev univerzalnih storitev ob tržni nepopolnosti	licenca za vse izvajalce univerzalnih storitev in prijava za ostale izvajalce	licenca za vse izvajalce storitev; obvezanost izvajalcev storitev za zagotovitev univerzalnih storitev ali dajanje pravice rezerviranih storitev ob tržni nepopolnosti	koncesija univerzalnih storitev
finančni mehanizmi	izbor več možnosti: kompenzacijski sklad,	ni predpisov	kompenzacijski sklad, izvajalci storitev morajo	možnost povrnitve nepokritih stroškov	kompenzacijski sklad, ureja ministrstvo	kompenzacijski sklad, izvajalci storitev morajo	možnost povrnitve nepokritih stroškov,
	državna pomoč ali javni razpis		plačati določen delež dobička; La Poste ne plača DDV		imetniki dovoljenja morajo plačati do 10% dobička v sklad; ostalo prispeva ministrstvo; navzkrižne subvencije so dovoljene	plačati določeno vsoto Službi za poštne storitve	prepoved navzkrižnih subvencij; prispevek plačajo drugi izvajalci storitev z dobičkom nad določeno vrednostjo
regulatorni organi	močnejša vloga regulatornih organov, stroga ločitve od ministrstev, tesnejše mednarodno sodelovanje	srednja do močna vloga preko odobritve zasnov za univerzalne storitve	močna vloga, organ lahko vpliva na zakonodajni postopek, ima na voljo kazenske mehanizme ipd.	močna vloga, enoten regulatorni organ	močna vloga, ministrstvo = regulatorni organ	močna vloga, organ lahko vpliva na zakonodajni postopek, ima na voljo kazenske mehanizme	srednja vloga

Pripombe

Razen v telekomunikacijskem sektorju, se posamezni predpisi na poštnem trgu zelo razlikujejo od države do države. Odražajo politične in zgodovinske procese odpiranja trga. To se še posebno kaže pri predpisih za pošte. Avstrija in Švica sta namenili posebno pozornost temu področju, medtem ko je Nemčija in Italija nista. Avstrija je edina država, ki je posvetila posebno pozornost poštnim nabiralnikom.

ES nudi izbor več možnosti za financiranje univerzalnih storitev, tako da ni presenetljivo, če so države sprejele različne rešitve.

Zanimivo pa je dodati, da nekatere države izrecno prepovedujejo navzkrižne subvencije (npr. Švica), medtem ko jih druge dovoljujejo (npr. Italija).

Francija in Švica sta oprostili lastnike plačevanja DDV, kar je zanimiv pristop v finančnem smislu.

Vloga regulatornega organa se razlikuje od države do države. EU stremi za močnejšo vlogo z jasno ločitvijo od državnih vlad in tesnejšim mednarodnim sodelovanjem.

Priporočila

Uvajanje predpisov glede poštnih lokacij v okviru državne zakonodaje. Najnižja stopnja dostopnih točk bi morala biti določena z zakonom ali direktivo. Treba je omeniti tudi poštna nabiralnike, ker bo to tema prihodnosti. Medsebojni razgovori med občinami in / ali regijami glede zapiranja poštnih lokacij morajo biti vključeni v okvir državne zakonodaje.

Predlog Evropske komisije o opustitvi osnovne ideje enotnih tarif je potrebno zavreči.

Oceniti je treba možnost o ukinitvi DDT za izvajalce univerzalnih storitev.

Izboljšava večnamenske uporabe: olajševanje namestitve dostopnih točk za poštno storitve v trgovinah, občinskih pisarnah ipd., ocenjevanje možnih ovir.

Telekomunikacije

področje	Evropska skupnost	Avstrija	Francija	Nemčija	Italija	Slovenija	Švica
stopnja odprtosti trga	v celoti odprt	v celoti odprt	v celoti odprt	v celoti odprt	v celoti odprt	v celoti odprt	v celoti odprt, vlada ima v last 54,1% delež podjetja Swisscom
vsebina SSI	<ul style="list-style-type: none"> dostop do telekom mreže dostop do telefonskih imenikov dostop do storitve za javne informacije telefonske govorilnice po vsej državi dostop do storitev v nujnih primerih storitve za invalide 	<ul style="list-style-type: none"> dostop do telekom mreže dostop do telefonskih imenikov dostop do storitve za javne informacije telefonske govorilnice po vsej državi dostop do storitev v nujnih primerih funkcionalni dostop do spleta 	<ul style="list-style-type: none"> dostop do telekom mreže dostop do telefonskih imenikov dostop do storitve za javne informacije telefonske govorilnice po vsej državi dostop do storitev v nujnih primerih storitve za invalide 	<ul style="list-style-type: none"> dostop do telekom mreže telefonski imeniki so na voljo storitve za javne informacije so na voljo telefonske govorilnice po vsej državi dostop do storitev v nujnih primerih 	<ul style="list-style-type: none"> dostop do telekom mreže dostop do telefonskih imenikov dostop do storitve za javne informacije telefonske govorilnice po vsej državi dostop do storitev v nujnih primerih storitve za invalide 	<ul style="list-style-type: none"> dostop do telekom mreže dostop do telefonskih imenikov dostop do storitve za javne informacije telefonske govorilnice po vsej državi dostop do storitev v nujnih primerih storitve za invalide širokopasovni dostop do spleta 	
vrsta zavezanosti	koncesije ali prijave	obvezni javni razpis vsakih 10 let; če le-ta ni uspešen, potem zavezanost enega izvajalca storitev	javni razpis; če le-ta ni uspešen, potem zavezanost enega ali več izvajalcev storitev	1. prednostna naloga: trg; 2. prednostna naloga: javni razpis; zavezanost enega ali več izvajalcev storitev		obvezni javni razpis vsakih 5 let za enega ali več izvajalcev storitev; če le-ta ni uspešen, potem zavezanost enega izvajalca storitev	obvezni javni razpis vsakih 7 let; če le-ta ni uspešen, potem zavezanost enega izvajalca storitev
finančni mehanizmi	kompenzacijski mehanizem ali sklad	povrnitev nepokritih stroškov se financira z davki iz drugih storitev	sklad, ki ga financirajo vsi izvajalci storitev	povrnitev nepokritih stroškov se financira z davki iz drugih storitev	povrnitev nepokritih stroškov se financira z davki iz drugih storitev	sklad, ki ga financirajo vsi izvajalci storitev	povrnitev nepokritih stroškov se financira z davki iz drugih storitev
razvezava krajevne zanke	polna razvezava	polni dostop do mreže lastnika; ne pa tudi do širokopasovnega omrežja		polna razvezava			polni dostop do mreže lastnika; razvezava hitrega bitnega toka za dostop je omejena na 4 leta
regulatorni organ		srednja vloga; ni sistema koncesije, le prijava	srednja vloga; ni sistema koncesije, le prijava; organ poroča ministru	močna vloga; enoten regulatorni organ		močna vloga; enoten regulatorni organ	močna vloga; obvezne koncesije; regulatorni organi igra odločilno vlogo v zakonodajnem postopku

Pripombe

Direktiva Evropske skupnosti 96/19/EC je omogočila odprtje telekomunikacijskega sektorja v državah članicah ter vplivala na postopek v Švici. V vseh državah je trg v celoti odprt. Zahteve za SSI so v glavnem enake v vseh državah. Samo Avstrija in Švica predvidevata obveznosti za dostop do spleta.

Leta 2005 je Evropska komisija izvedla javno posvetovanje o telekomunikacijskih storitvah. Zastavljeno je bilo vprašanje, ali naj bo širokopasovni dostop vključen v okvir SSI. Vprašanje ni pripeljalo do splošne odobritve in je bilo zato zavrženo. V Švici bo širokopasovni dostop del zahtevanih SSI od leta 2007 naprej.

Vloga regulatornega organa je močna v Nemčiji in Švici, v drugih državah pa je srednja ali šibka in včasih celo ni sistema koncesije, ampak samo prijava. Kazenski mehanizmi se razlikujejo od države do države.

Priporočila

Vključevanje širokopasovnega dostopa do spleta v okvir SSI na ravni držav članic. Organizacije za lobiranje na državni in regionalni ravni lahko na tem področju veliko dosežejo (Švica je uspešen primer).

Dati več moči regulatornim organom, še zlasti glede uvedbe zahtevanih SSI.

Trg elektrike

področje	Evropska skupnost	Avstrija	Francija	Nemčija	Italija	Slovenija	Švica
stopnja odprtosti trga	v celoti odprt od 1. julija 2007 dalje	v celoti odprt	delno odprt, do 1. julija 2007 razvezava izvajalcev, ki oskrbujejo več kot 100.000 strank; EDF ostaja pod državnim nadzorom; EDF ima v lasti 95% tržnega deleža	delno odprt, do 1. julija 2007 razvezava izvajalcev, ki oskrbujejo več kot 100.000 strank	delno odprt, del trga še ni razvezan	delno odprt, vendar ne za gospodinjstva (do 1. julija 2007)	zaprt, odpiranje v 2 fazah od 2008 dalje
vsebina SSI	močnejša zavezanost SSI in večji pritisk na države članice za zagotavljanje teh SSI	obvezna oskrba vseh strank, izjeme so dovoljene	obvezna oskrba vseh strank, izjeme so dovoljene	obvezna oskrba vseh strank, izjeme so dovoljene, če so ekonomsko podprte	obvezna oskrba vseh strank v okviru zaprtega dela trga	obvezna oskrba vseh strank v območju koncesije	obvezna oskrba vseh strank z elektriko v naseljenih območjih, enotna tarifa v območju oskrbe
posebni predpisi za prebivalce zunajmestnih naselij		ne obstajajo		ne obstajajo	posebni ukrepi v ogroženih regijah za spodbudo oskrbe z elektriko s strani državne vlade	ne obstajajo	da, ampak prenese-no na kantone

področje	Evropska skupnost	Avstrija	Francija	Nemčija	Italija	Slovenija	Švica
vloga različnih udeležencev		SSI so naloga lokalnih in regionalnih izvajalcev	SSI so v celoti prenesene na EDF	SSI so naloga lokalnih in regionalnih izvajalcev in operaterjev omrežja, zvezna vlada lahko določi tarife; če so SSI ogrožene, lahko zvezna vlada objavi javni razpis	subsidiarnost: na državni ravni: državna mreža, ukrepi za večje stranke; regionalno: predpisi in standardi za oskrbo z elektriko	na državni ravni: operater omrežja je ELES; regionalno: izvajalci za oskrbo z elektriko vseh strank	subsidiarnost: kantoni razmejijo območja za oskrbo z elektriko; lokalni in regionalni izvajalci morajo oskrbeti z elektriko vsa gospodinjstva; operater državne mreže je odgovoren za dolgoročno načrtovanje; konfederacija lahko posreduje, če primanjkuje elektrike, npr. možnost javnega razpisa
regulatorni organ	močnejša vloga regulatornih organov in tesnejše mednarodno sodelovanje	šibka vloga; zvezne dežele imajo močan vpliv	šibka vloga; nejasne razmejitve odgovornosti proti vladi	srednja vloga; enoten regulatorni organ	močna vloga; vključno z določanjem tarif in standardov za oskrbo z elektriko	močnejša vloga državnega regulatornega organa	srednja vloga; močna opora na samoregulatorni trg
obnovljivi viri energije		močna prisotnost; cilj je 4% obnovljivih virov do konca 2007; zvezne dežele so organizirale sklad za promocijo		močna prisotnost; poudarek na novih obnovljivih virih energije	povečana pozornost tej temi na državni in regionalni ravni; pomembno vključevanje zasebnega sektorja pri iskanju novih rešitev za oskrbo z elektriko	močna prisotnost; energija iz obnovljivih virov predstavlja 11,7% primarne porabe energije	prisotnost je močno poudarjena s posebnimi programi

Pripombe

Postopek polne liberalizacije je v Evropi še vedno v teku. Do leta 2008 bo trg v obravnavanih državah članicah Evropske skupnosti v celoti odprt. Švica bo delno odprla trg leta 2008.

Predpisi za SSI v sektorju oskrbe z elektriko se zelo razlikujejo od države do države. Odločitve Italije in Švice so zasnovane na načelu subsidiarnosti. V Avstriji igrajo pomembno vlogo zvezne dežele. Vlada ne igra pomembne vloge v Nemčiji in prepušča zagotavljanje SSI trgu.

Vse države močno poudarjajo obnovljive vire energije, dejanski ukrepi pa se zelo razlikujejo. Na primer, Nemčija ne daje prednosti vodni energiji, medtem ko jo Avstrija in Švica poudarjata.

Priporočila

Razjasnitev vsebine SSI.

Razjasnitev oskrbe strankam izven naselitvenih območij.

Okrepitev vloge regulatornih organov, kjer je to primerno in ustrezno.

Okrepitev vloge obnovljivih virov energije (vodna energija, biomasa, sončna energija, veter ipd.) v zakonodaji, saj so to pomembni viri za podeželje in gorska območja.

Javni prevoz

področje	Evropska skupnost	Avstrija	Francija	Nemčija	Italija	Slovenija	Švica
stopnja odprtosti trga	prost dostop za prevoz potnikov in tovora na dolge proge						prost dostop za prevoz potnikov in tovora na dolge proge
vsebina SSI	ne obstaja		preneseno na regije	ne obstaja na zvezni ravni	preneseno na regije, nekatera splošna merila so določena na državni ravni, npr. dostop do javne uprave, šol, zmanjševanje emisij		javni prevoz mora biti na voljo v vsakem naselju z najmanj 100 prebivalci, kantoni pa lahko določijo višjo številko
finančni mehanizmi		načelo razpisa in naročila močna vloga Österreichische Bundesbahnen tudi za avtobuse	preneseno na regije, programski dogovori med regijami in državno vlado	načelo razpisa in naročila	programski dogovori med regijami in državno vlado, vsaka regija naj bi ustanovila sklad za financiranje SSI		načelo razpisa in naročila, finančna kompenzacija s strani zvezne vlade, kantonov in občin
vloga različnih udeležencev		zvezna vlada naroči javni prevoz na državni ravni za nekaj let,	regije so glavni udeleženci	zvezne dežele in občine naročijo in financirajo regionalni javni prevoz,	na državni ravni: čezmejni in medregionalni javni prevoz,		kantoni in občine naročijo regionalni javni prevoz,
		zvezne dežele in občine naročijo in financirajo regionalni javni prevoz		zvezna vlada lahko plača prispevek do 75%	regionalni javni prevoz je v celoti prenesen na regije in province, regije izdelajo programske dogovore z državno vlado in na osnovi le-teh prejmejo subvencije za izvajanje in naložbe		finančna kompenzacija s strani zvezne vlade je 0-69%
regulatorni organi				enotna regulativa			zvezno ministrstvo je tudi regulatorni organ = ni neodvisnega regulatornega organa

Pripombe

Med štirimi analiziranimi področji (poštne storitve, telekomunikacije, trg elektrike in javni prevoz) je področje javnega prevoza najbolj decentralizirano. V obravnavanih državah članicah Evropske skupnosti so za javni prevoz večinoma odgovorni na regionalni ali deželni ravni, kjer za to navadno dobijo dodaten denar od države. Izvajalci javnega prevoza so izbrani preko javnega razpisa. V večini držav igrajo državni operaterji pomembno vlogo pri zagotavljanju teh storitev. Tak decentraliziran pristop vodi do več težav, saj ni skupnih standardov za opredeljevanje teh javnih storitev. Vozni redi vlakov ali avtobusov včasih niso usklajeni. Zaporedni vozni red, kot ga imajo v Švici, ne obstaja v večini držav. Vse to pa lahko povzroči dolga obdobja čakanja in ogromna razhajanja v kakovosti prevoza, kar negativno vpliva na privlačnost javnega prevoza. V Franciji so na primer visoko-hitrostne železniške proge zelo privlačne.

Vendar pa lokalni prevoz pogosto služi samo za prevoz učencev in dijakov. Med daljinskim in regionalnim prevozom ni dejansko povezanega omrežja, kar povzroča razkol med načinom prevoza: potovanje z avtom do naslednje postaje hitrega vlaka in nato prevoz z vlakom.

Načelo razpisa in naročila je dobro uveljavljeno in deluje v redu. Vendar pa je usklajevanje postopka razpisa še vedno pomanjkljivo, saj se območne pravne osebe često ne trudijo, da bi se uskladile z drugimi območnimi pravnimi osebami.

Vloga regulatornih organov ni jasna.

Priporočila

Določitev najnižjih zahtevanih standardov na državni ravni.

Oblikovanje zaporednega voznega reda.

Usklajevanje postopka razpisov v regijah in občinah na višji ravni, da se izogne nesoglasjem.

Razjasnitev vloge regulatornih organov.

Spodbujanje modelov prevoza, ki so prilagodljivi in usmerjeni k zadovoljevanju povpraševanja, ter odstranjevanje pravnih in zavarovalnih ovir za take modele.

Priloga 2: Seznam oseb vključenih v projekt PUSEMOR

(podatki za kontaktno osebo projekta PUSEMOR v vsaki partnerski državi so okrepjeni)

država	ustanova	priimek	ime	e-pošta	telefon	vloga v projektu PUSEMOR
SLO	BSC Poslovno podporni center d.o.o. Kranj	Zupan	Slavka	slavka.zupan@bsc-kranj.si	+386 (0)4 28 17 230	Vodja projekta
	BSC Poslovno podporni center d.o.o. Kranj	Špehar	Barbara	barbara.spehar@bsc-kranj.si	+386 (0)4 28 17 230	Koordinatorica
	BSC Poslovno podporni center d.o.o. Kranj	Filipič	Bogo	bogo.filipic@bsc-kranj.si	+386 (0)4 28 17 230	Svetovalec
	Urbanistični inštitut RS	Černič Mali	Barbara	barbara.cernic@uirs.si	+386 (0)1 42 01 300	Svetovalka
	Razvojna agencija Sora d.o.o.	Lotrič	Jerneja	jerneja.lotric@ra-sora.si	+386 (0)4 50 60 224	Svetovalka
	Krajevna skupnost Kokra	Bergant	Stanislav	stane.bergant@haflinger.si	+386 (0)40 626 249	Pilotni projekt Kokra
	Krajevna skupnost Podblica	Bertoncelj	Filip	filip.bertoncelj@iskra-mehanizmi.si	+386 (0)41 367 047	Pilotni projekt Podblica
	Podeželska osnovna šola Podblica	Kordež	Anica		+386 (0)4 25 03 618	Pilotni projekt Podblica
	Mestna občina Kranj	Kocijancič	Tatjana	tatjana.kocijancic@kranj.si	+386 (0)4 23 73 221	Pilotni projekt Podblica
	Občina Gorenja vas-Poljane	Bogataj	Barbara	barbara.bogataj@obcina-gvp.si	+386 (0)4 51 83 124	Pilotni projekt Lučine
	Občina Železniki	Štibelj	Valerija	valerija.stibelj@obcina.zelezniki.si	+386 (0)4 50 00 023	Pilotni projekt Sorica in Davča
	Športno društvo Sorica	Pintar	Primož		+386 (0)41 521 138	Pilotni projekt Sorica
	Krajevna skupnost Sorica	Jensterle	Boris		+386 (0)31 641 517	Pilotni projekt Sorica
	Turistično društvo Davča	Zdenka	Kejžar	info@davca.si	+386 (0)31 299 768	Pilotni projekt Davča
CH	Švicarski center za gorske regije (SAB)	Egger	Thomas	info@sab.ch	+41 31 382 10 10	Vodilni partner
	Švicarski center za gorske regije (SAB)	Petite	Geneviève	info@sab.ch	+41 31 382 10 10	Vodja projekta
	Švicarski center za gorske regije (SAB)	Stalder	Ueli	info@sab.ch	+41 31 382 10 10	Vodja projekta
	Zveza za razvoj Nord vaudois	Leu	Christine	c.leu@adnv.ch	+41 24 425 55 21	Vodja projekta za Nord vaudois
	Zveza za okrožje d'Aigle	Fattebert	André	arda@chablais.ch	+41 24 466 37 24	Vodja projekta za Chablais vaudois
	Gorska regija Obersimmental-Saanenland	Grünig	Andreas		+41 31 382 10 10	Vodja projekta za Obersimmental-Saanenland
	Zvezni urad za prostorski razvoj (ARE)	Rumley	Pierre-Alain		+41 (0)31 322 40 60	Vodilni partner
	Zvezni urad za prostorski razvoj (ARE)	Jost	Silvia		+41 (0)31 322 40 60	Vodilni partner
	Zvezni urad za prostorski razvoj (ARE)	Schmid	Peter		+41 (0)31 322 40 60	Vodilni partner
	Generalni sekretariat UVEK	Vaselia	Guido		+41 (0)31 322 40	Član skupine za svetovanje

država	ustanova	priimek	ime	e-pošta	telefon	vloga v projektu PUSEMOR	
CH	Kanton Ticino	Wild	Valesco	valesco.wild@ti.ch		Vodja projekta	
		Cereda	Manuel	manuel.cereda@ti.ch		Vodja projekta	
		Bossi	Fabio	fabio.bossi@ti.ch	+41 91 814 35 41	Zunanji svetovalec	
	SEREC	Cristina	Solari				
		Valtulini	Marialuce	info@valledimuggio.ch	+41 91 682 20 16	Osnovni podatki	
		Cereghetti	Nemesio		+41 91 684 12 43	Razgovor	
	Regija Valle di Muggio Val Mara e Salorino	Piffaretti	Marco	info@protoscar.ch	+41 91 649 60 60	Razgovor	
		Piattini	Corrado	piattini@vallidilugano.ch	+41 91 943 12 26	Osnovni podatki	
		Maag	Roberto	rudolf.maag@smile.ch	+41 91 945 49 13	Razgovor	
		Scerpella	Gianfranco	cancelleria_medeglia@bluewin.ch	+41 91 946 16 47	Razgovor	
		Scerpella	Aurelio	cancelleria_medeglia@bluewin.ch	+41 91 946 16 55	Razgovor	
		Borra	Renato		+41 91 946 16 55	Razgovor	
		Regija Valli di Lugano	Canonica	Iris	bidogno@bluewin.ch	+41 91 943 23 04	Razgovor
	Tognini		Ferruccio	Municipio@Cresciano.ch	+41 91 863 12 75	Razgovor	
	Ferrari		Massimo	massimo.ferrari@bonalumi-ferrari.ch		Razgovor	
	Regija Tre Valli	Zanni	Dario	info@regionetrevalli.ch		Osnovni podatki	
	A-Tirol	Deželna vlada	Hosp	Anna	anna.hosp@tirol.gv.at		Politični vodja
AdTLR Regionalno načrtovanje - Statistika		Riedl	Manfred	manfred.riedl@tirol.gv.at		Vodja projekta	
Obdelava podatkov Daten-Verarbeitung-Tirol		Schuchter	Robert	r.schuchter@tirol.gv.at		Projektna skupina Tirolska	
AdTLR Prostorsko načrtovanje		Juen	Nikolaus	n.juen@tirol.gv.at		Projektna skupina Tirolska	
SOGIS		Panosch	Beate	beate.panosch@uibk.ac.at		Projektna skupina Tirolska	
WT		Angerer	Jörg	j.angerer@tirol.gv.at		Projektna skupina Tirolska	
AdTLR Regionalno načrtovanje - Statistika		Unterberger	Michael	m.unterberger@tirol.gv.at		Projektna skupina Tirolska	
Držba Kufgem		Grießer	Jochl	griesser@kufgem.at		Projektna skupina Tirolska	
Sklad Zukunftsstiftung		Bernhard	Johanna	johanna.bernhardt@zukunftsstiftung.at		Projektna skupina Tirolska	
AdTLR Socialne storitve		Logar	Peter	p.logar@tirol.gv.at		Projektna skupina Tirolska	
AdTLR Načrtovanje prometa		Allinger-Csollich	Ekkehard	e.allinger-csollich@tirol.gv.at		Projektna skupina Tirolska	
RMO		Veider	Friedrich	f.veider@rmo.at	04852 / 72820-571	Projektna skupina Vzhodna Tirolska	
Deželni poslanec		Blanik	Elisabeth	elisabeth.blanik@aon.at	0676/3355523	Projektna skupina Vzhodna Tirolska	
Deželni poslanec		Brugger	Josef	sepp.brugger@gruene.at	0664-3953491	Projektna skupina Vzhodna Tirolska	
Deželni poslanec		Greiderer	Elisabeth	info@elisabeth-greiderer.at	04852 / 62039	Projektna skupina Vzhodna Tirolska	
Skupnost Thurn		Kollnig	Reinhold	gemeinde-thurn@aon.at	04852 / 64007	Projektna skupina Vzhodna Tirolska	
Skupnost Hopfgarten		Hopfgartner	Franz	gde.hopfgarten@aon.at	04872 / 5346	Projektna skupina Vzhodna Tirolska	

država	ustanova	ime	ime	e-pošta	telefon	vloga v projektu PUSEMOR
A-Tirol	Geodetska pisarna Neumayr	Neumayr	Rudolf	neumayr@zt-gis.at	04852/68568	Projektna skupina Vzhodna Tirolska
	Šola za odrasle	Schneider	Helmut	direktion@vs-sillian.tsn.at	04846/6507	Projektna skupina Vzhodna Tirolska
	Koordinator - Equal	Ziegler-Duregger	Elisabeth	ziegler-duregger@aon.at	04852/62013	Projektna skupina Vzhodna Tirolska
	Podjetje GF Mechatronik Cluster Tirol	Oberwalder	Martin	mechatronik-tirol@aon.at	04852/63486	Projektna skupina Vzhodna Tirolska
	Naravni izdelki Villgrater	Schett	Josef	villgraternatur@tirol.com	04843/5520	Projektna skupina Vzhodna Tirolska
	Tehnični center Ainet	Unterweger	Karl	Karl.Unterweger@1A-DLE.de	04853/280	Projektna skupina Vzhodna Tirolska
	WIKA - Okrožna pisarna Lienz	Lobenwein	Reinhard	reinhard.lobenwein@wktirol.at	0590905-3510	Projektna skupina Vzhodna Tirolska
	BLK	Brugger	Rainer	bklienz@lk-tirol.at	04852/62333/17	Projektna skupina Vzhodna Tirolska
	BH Lienz	Wöll	Paul	bh.lienz@tirol.gv.at	04852/6633-0	Projektna skupina Vzhodna Tirolska
		Auer	Josef			Pilotni projekt »Splet za vse«
	Regionalno vodstvo Vzhodne Tirolske	Brunner	Helene			Pilotni projekt »Splet za vse«
		Draschl	Leonhard			Pilotni projekt »Splet za vse«
	Skupnost	Kofler	Gottfried			Pilotni projekt »Splet za vse«
		Lanser	Emmerich			Pilotni projekt »Splet za vse«
		Lugger	Margit			Pilotni projekt »Splet za vse«
	Podjetje Tiroler Bildungsservice	Peuckert	Stephan			Pilotni projekt »Splet za vse«
		Reider	Brigitte			Pilotni projekt »Splet za vse«
	Skupnost	Scherer	Matthias			Pilotni projekt »Splet za vse«
	Skupnost	Schneider	Josef			Pilotni projekt »Splet za vse«
		Strasser	Andreas			Pilotni projekt »Splet za vse«
		Wurzer	Josef			Pilotni projekt »Splet za vse«
		Znopp	Josef			Pilotni projekt »Splet za vse«
		Bachmann	Willi			Pilotni projekt »Splet za vse«
Holzweg	Holz	Christoph	christoph.holz@holzweg.com	0699 174074-01	Pilotni projekt Spletni portal Deferegggen	
Holzweg	Kirchmair	Claudia	claudia.kirchmair@holzweg.com	0699 174074-04	Pilotni projekt Spletni portal Deferegggen	
A-Tirol	Svetovanje Tirol-Consult	Huber	Gerhard	g.huber@tirol-consult.at	0664 35 55 801	Pilotni projekt Spletni portal Deferegggen
	Svetovanje Tirol-Consult	Huber	Hans-Rudolf	office@tirol-consult.at	0664 90 58 604	Pilotni projekt Spletni portal Deferegggen
	Skupnost Hopfgarten	Hopfgarten	Franz	gde.hopfgarten.bgm@defnet.at	(4872) 5346	Pilotni projekt Spletni portal Deferegggen
	Skupnost St. Jakob	Jesacher	Hubert	gemeinde@stjakob.at	0676 5570986	Pilotni projekt Spletni portal Deferegggen
	Skupnost St. Veit	Monitzer	Vitus	gemeinde.st-veit@aon.at	4879 312	Pilotni projekt Spletni portal Deferegggen
	Podjetje Raika Defereggental	Blassnig	Berthold	berthold@rbd.at	4873 6340-15	Pilotni projekt Spletni portal Deferegggen

PUSEMOR

New needs and innovative strategies

država	ustanova	priimek	ime	e-pošta	telefon	vloga v projektu PUSEMOR
A-Tirol	Spletne storitve za Deferegggen	Kleinlercher	Markus	office@defnet.at	0650 4198381	Pilotni projekt Spletni portal Deferegggen
	Skupnost Hopfgarten	Veider	Helmut	gde.hopfgarten.veider@defnet.at		Pilotni projekt Spletni portal Deferegggen
	Skupnost St. Veit	Stemberger	Otilie	gemeinde.st-veit@aon.at		Pilotni projekt Spletni portal Deferegggen
	Skupnost St. Jakob	Erlsbacher	Hannes	gemeinde@stjakob.at		Pilotni projekt Spletni portal Deferegggen
		Veider	Lilli			Pilotni projekt Spletni portal Deferegggen
	Skupnost Hopfgarten	Ploner	Josef			Pilotni projekt Spletni portal Deferegggen
		Troger	Margit			Pilotni projekt Spletni portal Deferegggen
	Skupnost Hopfgarten	Stemberger	Hermann	hermann@defnet.at		Pilotni projekt Spletni portal Deferegggen
	Gospodarska zbornica okrožja Lienz	Diemling	Martin	martin.diemling@lk-tirol.at	059292-2600	Pilotni Projekt Regionalna hrana na spletu
	Zdravstveno varstvo Vzhodne Tirolske	Gritzer	Manuela	info@gesundheits-osttirol.at	04852/90917	Pilotni Projekt Regionalna hrana na spletu
	LLA-Lienz	Hanser	Alfred	a.hanser@tsn.at	04852 650 55-10	Pilotni Projekt Regionalna hrana na spletu
	Penzion Strumerhof	Holzer	Anna	strumerhof@utanet.at	04875 6310	Pilotni Projekt Regionalna hrana na spletu
	Mestna tržnica Lienz	Januschke	Oskar	o.januschke@stadt.lienz.at	04852/600-204	Pilotni Projekt Regionalna hrana na spletu
		Kaliwoda	Julia	julia_kaliwoda@hotmail.com	0650/3912525	Pilotni Projekt Regionalna hrana na spletu
	BOKU Dunaj	Leitner	Heidrun	heidrun.leitner@boku.ac.at	01/47654-3777	Pilotni Projekt Regionalna hrana na spletu
	Spletne rešitve MICADO-WEB-Solution	Ortner	Martin	martin.ortner@micado-web.at	04852/73646	Pilotni Projekt Regionalna hrana na spletu
	Odnosi z javnostmi Pirkner PR	Pirkner	Gerhard	gerhard@pirkner.at	04852 700 500	Pilotni Projekt Regionalna hrana na spletu
	Villgrater Natur	Schett	Josef	josef.schett@villgratatur.at	04843 5520	Pilotni Projekt Regionalna hrana na spletu
	Programska oprema EBS-Software	Schneeberger	Michael	info@ebs-software.at	04852-62826	Pilotni Projekt Regionalna hrana na spletu
	Otroški hotel Replerhof	Untenwurzacher	Birgit	info@replerhof.at	04877 6345	Pilotni Projekt Regionalna hrana na spletu
BOKU Dunaj	Vogl	Christian	christian.vogl@boku.ac.at	01/47654-3752	Pilotni Projekt Regionalna hrana na spletu	
BOKU Dunaj	Vogl-Lukasser	Brigitte	brigitte.vogl-lukasser@boku.ac.at	0664/9153023	Pilotni Projekt Regionalna hrana na spletu	
A-Koroška	Urad za prostorsko načrtovanje pri Vladi Koroške	Fercher	Peter	peter.fercher@ktn.gv.at	+43 (0)50 536 32001	
	Urad za prostorsko načrtovanje pri Vladi Koroške	Rakobitsch	Kurt	kurt.rakobitsch@ktn.gv.at	+43 (0)50 536 32061	Vodja projekta
	Urad za prostorsko načrtovanje pri Vladi Koroške	Doiber	Birgit	birgit.doiber@ktn.gv.at	+43 (0)50 536 32062	
	Zavod za prostorsko načrtovanje Koroške	Veratschnig	Sonja	sonja.veratschnig@ktn.gv.at	+43 (0)50 536 32069	
	Alise	Janeschitz	Elisabeth	elisabeth.janeschitz@ktn.gv.at	+43 (0)50 536 30331	
	Mladina. Podjetništvo. Prihodnost	Neuhold	Uwe	uwe.neuhold@verdandi.at	+43 (0)463 50 80 88	
	Vaške usluge	Altenmarkter-Fritzer	Eva	projekt@ifs-drauhofen.ksn.at	+43 (0)650 423 06 37	
	Rosinak & Partner	Favry	Eva	favry@rosinak.at	+43 (0)1 544 07 07-56	Zunanja svetovalka

država	ustanova	ime	ime	e-pošta	telefon	vloga v projektu PUSEMOR
A-Koroška	Rosinak & Partner	Pfefferkorn	Wolfgang	pfefferkorn@rosinak.at	+43 (0)1 544 07 07-37	
F	Regionalni svet Franche-Comté	Parrenin	Joseph		+33 3 81 61 61 61	
	Regionalni svet Franche-Comté	Fournier	Michel	michel.fournier@cr-franche-comte.fr	+33 3 81 61 61 92	Vodja projekta
	Regionalni svet Franche-Comté	Aubert	Blandine	blandise.aubert@cr-franche-	+33 3 81 61 62 05	Vodja projekta
	Regionalni svet Franche-Comté	Farret	Laure	laure.farret@cr-franche-comte.fr	+33 3 81 61 64 73	Vodja projekta
	Univerza Franche-Comté	Bérion	Pascal	pascal.berion@univ-fcomte.fr	+33 3 81 66 54 07	Skupina za svetovanje
	Mešano združenje Pays Horloger	Genevard	Annie		+33 3 81 68 53 32	Vodja projekta Pays Horloger
	Mešano združenje Pays Horloger	Laurent	Marie	pays-horloger@wanadoo.fr	+33 3 81 68 53 32	Vodja projekta Pays Horloger
	Mešano združenje Haut-Jura	Nast	Jean-Gabriel		+33 3 84 34 12 30	Vodja projekta Pays Haut-Jura
	Mešano združenje Haut-Jura	Garnaud	Karelle	k.garnaud@parc-haut-jura.fr	+33 3 84 34 12 55	Vodja projekta Pays Haut-Jura
	Mešano združenje Haut-Jura	Mareschal	Louis-Pierre	lp.mareschal@parc-haut-jura.fr	+33 3 84 34 12 30	Vodja projekta Pays Haut-Jura
	Zveza skupnosti postaje Rousses	Richard	Laurent	cc-les-rousses@wanadoo.fr	+33 3 84 60 52 60	Vodja projekta Pays Haut-Jura
	Komisariat za razvoj pogorja Jura	Cothenet	Michel	michel.cothenet@diact.gouv.fr	+33 3 81 80 48 48	Član regionalnega odbora projekta PUSEMOR
	Regionalni direktorat za opremo	Compagne	Jean	Jean.Compagne@equipement.gouv.fr	+33 3 81 65 61 84	Član regionalnega odbora projekta PUSEMOR
	Prefektura regije Rhône-Alpes	Paris	Céline	celine.paris@rhone-alpes.pref.gouv.fr	+33 4 72 59 40 48	
I	GAL Appennino Genovese	Bacigalupo	Marisa	info@appenninogenovese.it	+39 010 8683242	Vodja projekta
	GAL Appennino Genovese	Rollando	Angela	a.rollando@appenninogenoves.e.it	+39 010 8683242	Koordinatorica
	Gorska skupnost Fontanabuona	Mittarotonda	Domenico	cmfsegretariogenerale@tin.it	+39 0185 97181	Vodja pilotnega projekta
	Gorska skupnost Alta Valle Scrivia	Bagnasco	Marco	presidente@altavallecriviana.net	+39 010 9640211	Vodja pilotnega projekta
				info@comunitamontana.avevog		
	Gorska skupnost Valli Aveto, Graveglia e Sturla	Repetto	Danilo	ravegliasturla.ge.it	+39 0185 340120	Vodja pilotnega projekta
	Regija Lombardija– GD industrija, MSP in sodelovanje	Lotterberger	Federico	federico_lotterberger@regione.lombardia.it	0039 02 6765 1	Vodilni partner ERDF
	Regija Lombardija– GD industrija, MSP in sodelovanje	Toscani	Sergio	sergio_toscani@regione.lombardia.it	0039 02 6765 1	Vodilni partner ERDF
Regija Lombardija– GD industrija, MSP in sodelovanje	Piazza	Annarita	annarita_piazza@regione.lombardia.it	0039 02 6765 1	Vodja projekta PUSEMOR	
I	IREALP	Novembre	Palamini	claudio.novembre@irealp.it	0039 02 6797161	Generalna direktorica
	IREALP	Claudio	Cristina	cristina.palamini@irealp.it	0039 02 6797161	Koordinatorica projektov Irealp
	IREALP	Canti	Francesca	canti.francesca@irealp.it	0039 02 6797161	Vodja projekta IREALP PUSEMOR
	IREALP	Callegari	Nadia	nadia.callegari@irealp.it	0039 02 6797161	Finančni vodja projekta IREALP PUSEMOR

država	ustanova	ime	ime	e-pošta	telefon	vloga v projektu PUSEMOR
I	IREALP	Grimaldi	Luca	luca.grimaldi@irealp.it	0039 02 6797161	Asistent pilotnih projektov IREALP
	IREALP	Zaggia	Paolo			Vodja projekta PUSEMOR
	IREALP	Viscardi	Marco			Asistent vodje projekta PUSEMOR
G	Regionalna zveza Südlicher Oberrhein	Karlin, Dr.	Dieter	rvso@region-suedlicher-oberrhein.de	0049(0)761-703270	Odgovorni za projekt
	Regionalna zveza Südlicher Oberrhein	Kiwitt	Thomas	rvso@region-suedlicher-oberrhein.de	0049(0)761-703270	Vodja projekta
	Skupnost Bad Peterstal-Griesbach	Keller	Johann	buergermeister.keller@bad-peterstal-griesbach.de		Partner - Pilotna skupnost
	Skupnost Freiamt	Reinbold-Mench	Hannelore	buergermeisterin@freiamt.de		Partner - Pilotna skupnost
	Skupnost Feldberg	Wirbser	Stefan	wirbser@feldberg-schwarzwald.de		Partner - Pilotna skupnost
	Mesto Wolfach	Moser	Gottfried			Partner - Pilotna skupnost
	Mesto Wolfach	Maurer	Manfred			Partner - Pilotna skupnost
	Mesto Wolfach	Bregger	Dirk	dirk.bregger@wolfach.de		Partner - Pilotna skupnost
	Vodstvo oddelka za prostorski razvoj in regionalno načrtovanje - Tehnična univerza Kaiserslautern	Troeger-Weiß, Prof. Dr.	Gaby	troegerw@hrk.uni-kl.de	0049(0)631-2054701	Strokovna pomoč
	Vodstvo oddelka za prostorski razvoj in regionalno načrtovanje - Tehnična univerza Kaiserslautern	Domhardt, Dr.	Hans-Jörg	domhardt@uni-kl.de	0049(0)631-2053113	Strokovna pomoč
	Vodstvo oddelka za prostorski razvoj in regionalno načrtovanje - Tehnična univerza Kaiserslautern	Vogler	Martin			Strokovna pomoč

Priloga 3: Seznam najboljših praks (zbrano oktobra 2005)

tematika	seznam najboljših praks	regionalna ekipa
Zdravstvo in skrb za starejše	<ol style="list-style-type: none"> 1. Novi način »Altersleitbild« 2. Zdravstveni center Ste-Croix 3. Taksi domačega zdravnika 4. Prijetno bivanje za starejše in turiste 5. Majhne stanovanjske enote 6. Diagnostična raziskava potreb 7. Mreža zdravstvenega varstva 8. Telemedicina 	Zahodna Švica Zahodna Švica Koroška Franche-Comté Franche-Comté Franche-Comté Franche-Comté Appenino Genovese
Prevoz in telekomunikacije	<ol style="list-style-type: none"> 9. Hitri SpediBEO 10. Javni avto PublicCar 11. Električno podjetje 12. Prevoz Go-Mobil 13. Prevoz na klic 14. Glas spleta »Web Voice Crystal« 15. Prevoz Virger Bürgermobil 16. Spletne storitve Defereggen 17. Spletni portal za dnevne migrante 18. CNT mreža pravnih oseb Tirolske 19. Širokopasovna iniciativa Tirolske 20. Sistem GPS 21. Siscotel 22. Projekt portal Valchiavenna 23. Podatki o povezanih storitvah za skupnost 24. Inovativna logistična veriga za invalide 25. Inovativni prevoz Cinque Terre 26. Brezžična mreža Val Trebbia 	Zahodna Švica Zahodna Švica Zahodna Švica Koroška Franche-Comté Tirolska Tirolska Tirolska Tirolska Tirolska Lombardija Lombardija Lombardija Lombardija Appenino Genovese Appenino Genovese Appenino Genovese
Izobraževanje in kultura	<ol style="list-style-type: none"> 27. Kolesarska steza ob Dravi 28. Projekt Ingolsthal active 29. Storitve za gospodinjstva in podjetja 30. Diagnostična raziskava o potrebah otroškega varstva 31. Potujoča e-šola 32. Podéželske osnovne šole 33. Groharjeva hiša 34. Mobilna knjižnica 35. Vrtec za majhne skupine 36. Obcestna gostilna 37. Otroški parking 38. Sistem knjižnic Val Chiavenna 	Koroška Koroška Koroška Franche-Comté Slovenija Slovenija Slovenija Slovenija Tirolska Tirolska Appenino Genovese Lombardija
Vsakodnevne potrebe	<ol style="list-style-type: none"> 39. Večnamenski center Ballaigues 40. Trgovina Le P'tit Mag 41. Dobrine s kmetije 42. Center za poštno dostavo 43. Kratka veriga običajnih izdelkov 	Zahodna Švica Zahodna Švica Koroška Franche-Comté Appenino Genovese
Druga področja	<ol style="list-style-type: none"> 44. Izmenjava koroških talentov 45. Decentralizirani kataster 46. Reševanje nujnih primerov 47. Urejanje gradbenih dovoljenj 48. Regionova: spreminjanje prebivalstva 49. Aktivnosti za stabilizacijo razvoja prebivalstva 	Koroška Lombardija Lombardija Lombardija Südtlicher Oberhein Südtlicher Oberhein